

Πολυτεχνείο Κρήτης
Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Περιβαλλοντική & Υγειονομική Μηχανική»

Διπλωματική Εργασία

Χωροθέτηση ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές

Επιβλέπων Καθηγητής : κ. Τσούτσος Θεοχάρης
Φοιτητής : Κιοσσές Ιωάννης

Δεκέμβριος 2006

Ευχαριστίες

Για την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά για την πολύτιμη βοήθειά τους, τον επιβλέπων Επίκουρο Καθηγητή κ. Θ. Τσούτσο, διδάσκοντα στο Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος του Πολυτεχνείου Κρήτης, για την καθοδήγηση και τις συμβουλές που μου παρείχε και την κ. Ε. Μαριά Δικηγόρο και Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Επιστημών του Τομέα Κοινωνικών Επιστημών του Πολυτεχνείου Κρήτης, με την πολύτιμη συμβολή της οποίας ολοκληρώθηκε το κομμάτι της εργασίας που αφορά στην περιβαλλοντική αδειοδοτική διαδικασία των ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές αλλά και στην ανάλυση της νομολογίας που αφορά ΑΠΕ που χωροθετούνται σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές.

Περίληψη

Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), αποτελούν την ιδανική μακροχρόνια λύση για την κάλυψη των μελλοντικών ενεργειακών αναγκών όχι μόνο σε ευρωπαϊκό και σε παγκόσμιο αλλά και σε εθνικό επίπεδο. Τα τελευταία χρόνια, όχι μόνο τυγχάνουν εφαρμογής στην Ελλάδα, αλλά θεωρούνται ως αναπόσπαστο κομμάτι του εθνικού ενεργειακού προγραμματισμού καθώς αποτελούν την βάση για την αειφόρο ενεργειακή ανάπτυξη. Η Ελλάδα έχει ως στόχο την αύξηση της συμμετοχής των μονάδων ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή στο 20% μέχρι το 2010 και στο 30% μέχρι το 2020.

Για να επιτευχθεί ο συγκεκριμένος στόχος θα πρέπει να επιλεγούν οι κατάλληλες περιοχές έτσι ώστε οι μονάδες ΑΠΕ να είναι αποδοτικότερες. Πολλές φορές σε αυτές τις περιοχές ανήκουν και τόποι που είναι περιβαλλοντικά προστατευόμενοι και παρουσιάζουν ένα ακόμα σπουδαιότερο λόγο προσοχής εξαιτίας του οικολογικού χαρακτήρα τους. Λόγω αυτού του γεγονότος η χωροθέτηση ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές θα πρέπει να πραγματοποιείται ορθολογικά και με τρόπο προσεκτικό. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο η εργασία αυτή εξετάζει και αναλύει την αδειοδοτική διαδικασία αλλά και την διαδικασία χωροθέτησης ΑΠΕ σ' αυτές τις περιοχές, ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσει τα προβλήματα που παρουσιάζονται κυρίως στην περιβαλλοντική αδειοδοτική διαδικασία, προβλήματα που όπως θα διαπιστωθεί έχουν τις ρίζες τους στην έλλειψη ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού που αφορά τις ΑΠΕ. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που υπάρχουν δικαστικές αποφάσεις από το Συμβούλιο Επικρατείας (ΣτΕ) που αναστέλλουν ή και ακυρώνουν άδειες εγκατάστασης μονάδων ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες και όχι μόνο περιοχές επειδή θεωρήθηκε ότι δεν συμβαδίζουν με τον χωροταξικό χαρακτήρα της περιοχής.

Στόχος λοιπόν της εργασίας είναι η δημιουργία διάφορων σεναρίων χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ σ' αυτές τις περιοχές και η επιλογή του καταλληλότερου. Αναπτύσσονται λοιπόν σενάρια όπου αναλύονται τα εργαλεία του χωροταξικού σχεδιασμού όπως το Γενικό, Ειδικό και τα Περιφερειακά πλαίσια, αναπτύσσονται προτάσεις αναδιατύπωσής τους έτσι ώστε να εισάγουν την έννοια των ΑΠΕ στο εσωτερικό τους σε συνδυασμό με τις οικολογικά προστατευόμενες περιοχές και τελικά να επιλεγεί αυτό με τα περισσότερα πλεονεκτήματα.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	1
Περίληψη	2
Περιεχόμενα.....	3
Κατάλογος Πινάκων	5
Κατάλογος Διαγραμμάτων	5
Κεφάλαιο 1 ^ο : Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, Περιβαλλοντικά Προστατευόμενες Περιοχές και Χωροταξικός σχεδιασμός	6
1.1. Εθνικός Στρατηγικός Προγραμματισμός – Αειφόρος Ενεργειακός σχεδιασμός και ΑΠΕ.....	6
1.2. Ορισμοί Περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών	9
1.3. Ο θεσμός του χωροταξικού σχεδιασμού	10
1.4. Το εργαλείο του χωροταξικού σχεδιασμού	12
Κεφάλαιο 2 ^ο : Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα χωροθέτησης ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές	14
2.1. Πλεονεκτήματα.....	14
2.2. Μειονεκτήματα.....	15
Κεφάλαιο 3 ^ο : Κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις των ΑΠΕ.....	17
3.1. Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις των ΑΠΕ.....	17
3.2. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις των ΑΠΕ	18
Κεφάλαιο 4 ^ο : Κατηγοριοποίηση έργων ΑΠΕ σύμφωνα με το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο	20
4.1. Γενικά στοιχεία για την κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων	20
4.2. Κατηγοριοποίηση των έργων ΑΠΕ	23
4.3. Κατάταξη έργων ΑΠΕ που πρόκειται να πραγματοποιηθούν εντός οικολογικά προστατευόμενων περιοχών σύμφωνα με την νέα ΚΥΑ 104247/2006	26
Κεφάλαιο 5 ^ο : Αδειοδοτική Διαδικασία για τις μονάδες ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.....	28
5.1. Εισαγωγικά στοιχεία.....	28
5.2. Η αδειοδοτική διαδικασία έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 1.....	29
5.2.1. Άδεια Παραγωγής των έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 1	31
5.2.2. Άδεια Εγκατάστασης των έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 1	32
5.2.3. Άδεια Λειτουργίας των έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 1	34
5.3. Η αδειοδοτική διαδικασία έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 2.....	35
5.3.1. Διαδικασία ΠΠΕΑ έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 2	35
5.3.2. Διαδικασία ΕΠΟ έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 2	36
Κεφάλαιο 6 ^ο : Χωροταξικός Σχεδιασμός για τις ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές – Νομοθετικά Προβλήματα και Εφαρμογές.....	44
6.1 Εισαγωγικά	44
6.2 Μελέτη περιπτώσεων ακύρωσης έργων που κάνουν χρήση ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές	47
6.3. Χωροταξικός σχεδιασμός - προγραμματισμός για τις ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά	

προστατευόμενες περιοχές	50
6.3.1. Η Διαδικασία χωροθέτησης ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς	50
6.3.2. Οι διάφορες δυνατότητες χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ	54
6.3.3. Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού ως εργαλείο χωροθέτησης ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές	55
6.3.4. Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού ως εργαλείο χωροθέτησης ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές	56
6.3.5. Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού ως εργαλείο χωροθέτησης ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές	59
6.3.6. Συγκριτική αποτίμηση των περιπτώσεων χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ	63
6.4. Τα χαρακτηριστικά του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ΑΠΕ και οι αναγκαίες διαδικασίες	64
6.4.1. Οι σχέσεις του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ΑΠΕ με άλλες κατηγορίες χωρικών σχεδίων	64
6.4.2. Διαδικασία και χρονοδιάγραμμα κατάρτισης και θεσμοθέτησης του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ	67
6.5. Χαρακτήρας και περιεχόμενο του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ΑΠΕ	69
6.5.1. Χωρική εμβέλεια	69
6.5.2. Περιεχόμενο-κεφάλαια	71
6.6. Γενικές κατευθύνσεις και κριτήρια που θα μπορούσε να διαθέτει το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ΑΠΕ όσον αφορά τις περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές	72
7. Συμπεράσματα	74
8. Βιβλιογραφία	77
9. Συντομογραφίες	81
10. Παράρτημα – Βασική Νομοθεσία	82

Κατάλογος Πινάκων

		Σελ.
Πίνακας 1	Κατηγοριοποίηση έργων ΑΠΕ σύμφωνα με ΚΥΑ 15393/2332/ΦΕΚ Β' 1022/5-8-2002.....	24
Πίνακας 2	Κατηγοριοποίηση έργων ΑΠΕ σύμφωνα με τον βαθμό όχλησης τους (ΚΥΑ 13727/724 /ΦΕΚ 1087Β/5-8-2003).....	25
Πίνακας 3	Κατάταξη έργων ΑΠΕ που πρόκειται να χωροθετηθούν σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με την ΚΥΑ 104247 - 8/2006.....	27

Κατάλογος Διαγραμμάτων

		Σελ
Διάγραμμα 1	Περιβαλλοντική αδειοδότηση για έργα και δραστηριότητες της Α και Β κατηγορίας.....	22
Διάγραμμα 2	Γενική σχηματική απεικόνιση της αδειοδοτικής διαδικασίας για τα έργα ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με το υπάρχον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο....	30
Διάγραμμα 3	Περιβαλλοντική Αδειοδότηση Έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 1.....	37
Διάγραμμα 4	Περιβαλλοντική Αδειοδότηση Έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 2.....	39
Διάγραμμα 5	Αναλυτική σχηματική απεικόνιση της νέας αδειοδοτικής διαδικασίας για έργα ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές.....	41
Διάγραμμα 6	Αρχή της Προληπτικής Προστασίας του Περιβάλλοντος.....	45
Διάγραμμα 7	Η αδειοδοτική διαδικασία των έργων ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές σε σχέση με τα εργαλεία του χωροταξικού σχεδιασμού.....	46
Διάγραμμα 8	Πορεία για την εξασφάλιση άδειας της αποκλειστικής χρήσης της περιοχής.....	52
Διάγραμμα 9	Διαδικασία Χωροθέτησης έργου ΑΠΕ σε Υποψήφια Περιοχή	53
Διάγραμμα 10	Σχέσεις Ειδικού πλαισίου με τα άλλα πλαίσια χωροταξικού σχεδιασμού.....	65

Κεφάλαιο 1^ο: Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, Περιβαλλοντικά Προστατευόμενες Περιοχές και Χωροταξικός σχεδιασμός

1.1. Εθνικός Στρατηγικός Προγραμματισμός – Αειφόρος Ενεργειακός σχεδιασμός και ΑΠΕ

Βασικό πλεονέκτημα των ΑΠΕ έναντι των συμβατικών πηγών είναι το ότι ανανεώνονται από τη φύση και δεν προκαλούν ρύπανση της ατμόσφαιρας. Γι' αυτόν τον βασικό λόγο οι ΑΠΕ θεωρούνται ως κυριότερη λύση για τον αειφόρο ενεργειακό σχεδιασμό της χώρας μας. Είναι γεγονός ότι οι ΑΠΕ δεν έχουν ενσωματωθεί επαρκώς στον εθνικό στρατηγικό προγραμματισμό (με την έννοια των επίσημα εγκεκριμένων κειμένων στρατηγικού χαρακτήρα) μέχρι σήμερα, αλλά δεν είναι τελείως απύσες από αυτόν. Σημειώνονται ιδιαίτερα οι παρακάτω αναφορές:

1. Στο πλαίσιο της ενιαίας πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και της κατανομής των ευθυνών μεταξύ των χωρών μελών σχετικά με το Πρωτόκολλο του Κυότο που συμφωνήθηκε το 1998, η Ελλάδα έχει δεσμευθεί να μην αυξήσει τις εκπομπές των 6 αερίων του θερμοκηπίου πάνω από 25% (μέσος όρος πενταετίας 2008-2012) με βάση τις εκπομπές του 1990 (Βασιλάκος, 2003).

2. Στην εγκεκριμένη από την Ελληνική Κυβέρνηση Ελληνική Στρατηγική προς τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (2002) επαναλαμβάνεται η παραπάνω δέσμευση, ενώ γίνεται σε διάφορες περιπτώσεις ρητή αναφορά στις ΑΠΕ, και μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι στόχος της Στρατηγικής της Ελλάδας είναι η δραστική αύξηση της συμμετοχής των ΑΠΕ, με πρώτο στόχο την αύξηση της συμμετοχής τους στην ηλεκτροπαραγωγή μέχρι το 2010 στο 20% και το 2020 στο 30%, σύμφωνα και με τη σχετική κοινοτική οδηγία (Οδηγία 2001/77/EC). Αν και σήμερα η αιχμή του επενδυτικού ενδιαφέροντος εντοπίζεται στα αιολικά και μικρά υδροηλεκτρικά έργα, σημαντική αναμένεται και η ανάπτυξη ηλιακών τεχνολογιών στον κτιριακό τομέα, ενώ η βιομάζα μακροπρόθεσμα θα κληθεί να αναλάβει σημαντικό μερίδιο των ενεργειακών αναγκών της χώρας, σε κεντρικά συστήματα παραγωγής ηλεκτρισμού ή/ και θερμότητας καθώς και στις μεταφορές (Βασιλάκος, 2003).

Οι μορφές των ΑΠΕ που είναι σήμερα τεχνικοοικονομικά εκμεταλλεύσιμες είναι οι ακόλουθες:

✓ **Αιολική Ενέργεια**

Η κινητική ενέργεια του ανέμου μετατρέπεται αρχικά σε μηχανική και ακολούθως σε ηλεκτρική, μέσω των «ανεμογεννητριών». Η τεχνολογία των ανεμογεννητριών παρουσίασε μεγάλη εξέλιξη κατά τα τελευταία χρόνια, με αντίστοιχη μείωση του κόστους παραγωγής της παραγόμενης ενέργειας (Λιπιρίδης, 2004). Σήμερα το «εμπορικό μέγεθος» των ανεμογεννητριών, δηλαδή το μέγεθος που παρουσιάζει την βέλτιστη σχέση κόστους-οφέλους, κυμαίνεται μεταξύ 600 και 2.000 kW. Όμως σε στάδιο δοκιμών λειτουργούν ανεμογεννήτριες μέχρι 3.000 kW, σχεδιάζονται δε και μέχρι 5.000 kW.

Μείωση του κόστους επιτυγχάνεται με την εγκατάσταση περισσότερων ανεμογεννητριών στην ίδια θέση, οπότε σχηματίζονται «αιολικά πάρκα», συνολικής συνήθως ισχύος μέχρι 40 MW.

Το κύριο μειονέκτημα των ανεμογεννητριών είναι η οπτική αλλαγή που επιφέρουν στο περιβάλλον, ενώ τα λοιπά, όπως π.χ. ο θόρυβος αντιμετωπίζονται εύκολα με την κατάλληλη επιλογή της θέσεως εγκαταστάσεως. Σημειώνεται τέλος ότι η παραγόμενη από μία ανεμογεννήτρια ισχύς αυξάνει με τον κύβο σχεδόν της ταχύτητας του ανέμου και συνεπώς η κατάλληλη επιλογή της θέσεως εγκαταστάσεως είναι βασικής σημασίας για την αποδοτικότητα της επένδυσης (ΚΑΠΕ, 2006).

✓ **Υδροηλεκτρική ενέργεια**

Αποτελεί ανανεώσιμη μορφή ενέργειας, η οποία χρησιμοποιήθηκε από τα πρώτα βήματα ανάπτυξης των ηλεκτρικών εφαρμογών, κυρίως με την κατασκευή φραγμάτων και την δημιουργία υδάτινων ταμιευτήρων μεγάλων ποταμών. Τα τελευταία όμως χρόνια αναπτύσσεται ραγδαία η τεχνική των «Μικρών Υδροηλεκτρικών», ισχύος μέχρι 10 MW, τα οποία εγκαθίστανται σε μικρά σχετικά ρέματα και έχουν περιορισμένη επίπτωση στο περιβάλλον, αφού περιλαμβάνουν απλώς μία υδροληψία, έναν αγωγό υπό πίεση και τον υδροστρόβιλο. Βασική σημασία τόσο για την αποδοτικότητα της επένδυσης όσο και για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον, έχει η κατάλληλη επιλογή της θέσεως και η όλη σχεδίαση του έργου (ΚΑΠΕ, 2006).

✓ **Ηλιακή ενέργεια**

Η αξιοποίησή της με την απευθείας μετατροπή της σε ηλεκτρική μέσω των «φωτοβολταϊκών στοιχείων», παρουσιάζει τα περισσότερα πλεονεκτήματα. Το

μοναδικό τους μειονέκτημα είναι ότι απαιτούν την διάθεση μεγάλων επιφανειών για την εγκατάσταση τους και κυρίως το υψηλό κόστος κτήσεώς τους. Πολύ αποδοτικότερη, με τα σημερινά δεδομένα κόστους, είναι η απευθείας αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας (ΚΑΠΕ, 2006).

✓ **Βιομάζα**

Ο όρος υποδηλώνει τα πάσης φύσεως υποπροϊόντα και κατάλοιπα της φυσικής, ζωικής, δασικής και αλιευτικής παραγωγής, πριν ή μετά την βιομηχανική τους επεξεργασία, καθώς και τα αστικά λύματα και τα απορρίμματα. Η αξιοποίησή της γίνεται χωρίς κατεργασία (απευθείας καύση) ή με διάφορες θερμοχημικές (π.χ. πυρόλυση, αεριοποίηση) ή βιοχημικές διεργασίες (π.χ. αερόβια ζύμωση). Προσφέρεται ιδιαίτερα για την κάλυψη αναγκών θερμότητας σε γεωργικές εφαρμογές, όπου και διατίθεται η πρώτη ύλη ή και την τηλεθέρμανση πόλεων με παράλληλη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ενεργειακή αξιοποίηση των απορριμμάτων.

Βασικής σημασίας για την αποδοτικότητα των απαιτούμενων σημαντικών συχνά επενδύσεων και για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον της περιοχής, έχουν η εξασφάλιση της πρώτης ύλης (σε ποιότητα και ποσότητα) και η τεχνολογία η οποία θα εφαρμοστεί (ΚΑΠΕ, 2006).

✓ **Γεωθερμική ενέργεια**

Ανάλογα με την θερμοκρασία των γεωθερμικών ρευστών που λαμβάνονται με γεωτρήσεις, διακρίνεται σε «χαμηλής» ($25-1000^{\circ}\text{C}$), «μέσης» ($100-1500^{\circ}\text{C}$) και «υψηλής» (άνω των 1500°C) ενθαλπίας. Η γεωθερμική ενέργεια χαμηλής και μέσης ενθαλπίας βρίσκει πολλές εφαρμογές στη γεωργική βιομηχανία και τη θέρμανση χώρων, ενώ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας προσφέρεται η υψηλής ενθαλπίας.

Η εφαρμοζόμενη τεχνολογία, σε συνδυασμό με τα χαρακτηριστικά του γεωθερμικού ρευστού, αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα για τον περιορισμό των επιπτώσεων στο περιβάλλον. Με την επιστροφή των ρευστών στο υπέδαφος αμέσως μετά τη χρήση τους μέσω μίας ιδιαίτερης γεώτρησης, μπορεί να αντιμετωπίζονται ικανοποιητικά οι επιπτώσεις στο περιβάλλον (ΚΑΠΕ, 2006).

1.2. Ορισμοί Περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών

Στα πλαίσια της εργασίας αυτής λήφθηκε υπόψη η εθνική νομοθεσία, έτσι ώστε στις περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές να περιληφθούν όλες εκείνες οι περιοχές που βρίσκονται κάτω από κάποιο εθνικό καθεστώς προστασίας και μπορούν να χωροθετηθούν υπό κάποιες προϋποθέσεις μονάδες ΑΠΕ. Τέτοιες περιοχές είναι οι Εθνικοί Δρυμοί, τα Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, τα Αισθητικά Δάση, οι περιοχές τις συνθήκης Ramsar και περιοχές του εθνικού καταλόγου του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000.

Οι Εθνικοί Δρυμοί αποτελούν την κύρια κατηγορία των εθνικά προστατευόμενων περιοχών, οι οποίες έχουν ανακηρυχθεί και υφίστανται διαχείριση στα πλαίσια της Δασικής Νομοθεσίας. Περιλαμβάνουν δασικές περιοχές, οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον από άποψη διατήρησης της αυτοφυούς χλωρίδας και της άγριας πανίδας, των γεωμορφολογικών σχηματισμών, του υπεδάφους, της ατμόσφαιρας, των νερών και γενικά του φυσικού περιβάλλοντος. Αποτελούνται, συνήθως, από μία περιοχή απόλυτης προστασίας, τον πυρήνα, και από μία προστατευτική περιφερειακή ζώνη. Ορισμένες από τις δραστηριότητες που απαγορεύονται στους πυρήνες Εθνικών Δρυμών είναι η βιομηχανία, η εγκατάσταση οικισμών, οικιών, αγροικιών και παραπηγμάτων, η βόσκηση, η υλοτομία, η θήρα, η κοπή, το ξερίζωμα, η συλλογή φυτών κ.λπ. (ΥΠΕΧΩΔΕ – Διεύθυνση Χωροταξίας, 2006) Στην Ελλάδα δέκα δάση έχουν χαρακτηριστεί και οριοθετηθεί κατάλληλα ως εθνικοί δρυμοί αρχικά με τις διατάξεις του Α.Ν. 856/1937 (ΦΕΚ Α' 367) που μεταγενέστερα μεταφέρθηκαν στο Ν.Δ. 86/1969 (ΦΕΚ Α' 7) που αποτελεί τον ισχύοντα δασικό κώδικα ενώ τροποποιήθηκαν με τις σχετικές με τους εθνικούς δρυμούς διατάξεις του Ν. 996/1971 (ΦΕΚ Α' 192).

Ως Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης κηρύσσονται εκτάσεις, δημόσιες ή μη, που παρουσιάζουν παλαιοντολογικό, γεωμορφολογικό και ιστορικό ενδιαφέρον, καθώς και συστάδες δένδρων ή δένδρα ή και σπάνια είδη φυτών που έχουν ιδιαίτερη βοτανική, φυτογεωγραφική, αισθητική και ιστορική σημασία. Στις περιοχές αυτές ισχύουν οι ίδιες απαγορεύσεις όπως και στους πυρήνες Εθνικών Δρυμών. Στην Ελλάδα 14 εκτάσεις χαρακτηρίζονται ως Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης. (ΥΠΕΧΩΔΕ – Διεύθυνση Χωροταξίας, 2006).

Ως Αισθητικά Δάση κηρύσσονται δάση ή φυσικά τοπία που έχουν ιδιαίτερη αισθητική, υγιεινή και τουριστική σημασία, ούτως ώστε να προστατεύεται η πανίδα, η χλωρίδα και η ιδιαίτερη φυσική ομορφιά τους (ΥΠΕΧΩΔΕ – Διεύθυνση

Χωροταξίας, 2006). Στην Ελλάδα 19 περιοχές περιέχουν ή αποτελούν εξολοκλήρου Αισθητικά Δάση

Στην περίπτωση των περιοχών Ramsar πρόκειται για δέκα υγρά τοπους ιδιαίτερης οικολογικής και υδρολογικής σημασίας στην Ελλάδα διεθνούς ενδιαφέροντος που περιλαμβάνονται στη διεθνή συνθήκη που υπογράφηκε στο Ramsar των Ινδιών το 1971 και από τη χώρα μας. Η κύρωση της συνθήκης έγινε με Ν.Δ. 191/1974 (ΥΠΕΧΩΔΕ – Διεύθυνση Χωροταξίας, 2006).

Οι λεγόμενες περιοχές Natura 2000 είναι περιοχές που ανήκουν στο Ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο Natura 2000 σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ η οποία αναφέρεται ως οδηγία για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας και συμβάλλει σημαντικά στη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Το πλεονέκτημα της Οδηγίας είναι ότι προβλέπει την προστασία ειδών και φυσικών τύπων οικοτόπων (habitats) μέσω ενός δικτύου προστατευόμενων περιοχών (sites). Μ' αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται ολοκληρωμένη προστασία της βιοποικιλότητας που είναι και ο βασικός σκοπός της Οδηγίας και του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000». Για την Ελλάδα δυστυχώς, τα παραρτήματα της Οδηγίας με τους τύπους φυσικών οικοτόπων και ειδών φυτών και ζώων κοινοτικού ενδιαφέροντος, δεν ανταποκρίνονται στη μεγάλη βιοποικιλότητα της χώρας. Σημαντικός αριθμός τύπων οικοτόπων και ακόμη σημαντικότερος αριθμός ενδημικών και κινδυνευόντων ειδών φυτών και ζώων, δεν έχουν περιληφθεί στα προαναφερθέντα παραρτήματα. Οι χαρακτηρισμένοι βιότοποι στην Ελλάδα ανέρχονται σε περίπου 234 από τους οποίους 52 έχουν χαρακτηριστεί ως ειδικά προστατευόμενες περιοχές για τη διατήρηση των άγριων πουλιών σύμφωνα με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ (ΥΠΕΧΩΔΕ – Διεύθυνση Χωροταξίας, 2006).

1.3. Ο θεσμός του χωροταξικού σχεδιασμού

Ο θεσμός του χωροταξικού σχεδιασμού συνιστά μια ριζική τομή για τα χρόνια διαρθρωτικά και χωρικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα. Αναφέρεται ως χωρικός γενικότερα σχεδιασμός, επιβεβαιώνοντάς τον ως κεντρικό πυλώνα όλων των πολιτικών, περιλαμβάνοντας το φυσικό σχεδιασμό (σχεδιασμός χρήσεων γης και πολιτική γης), τις διαδικασίες χωροθέτησης μεγάλων έργων υποδομής και παραγωγικών δραστηριοτήτων και τις κύριες κατευθυντήριες γραμμές για την αναπτυξιακή διαδικασία μεγάλων γεωγραφικών ενοτήτων. Αυτές μπορεί να είναι είτε το επίπεδο των περιφερειών, ή ακόμα και ολόκληρος ο εθνικός χώρος, γι' αυτό

άλλωστε συναντάται και ως υπερτοπικός σχεδιασμός.

Ο σχεδιασμός είναι στην πράξη μια σύμπλευση μεταξύ κεντρικών φορέων, τοπικών αυτοδιοικήσεων, τοπικών κοινωνιών, μη κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων εμπλεκόμενων επιστημονικών-ακαδημαϊκών φορέων με στόχο την από κοινού λήψη αποφάσεων στα πλαίσια και της συμμετοχικότητας, να αναλυθούν τα δεδομένα και οι πληροφορίες για την υφιστάμενη προβληματική κατάσταση, να διερευνηθούν ποια είναι τα εργαλεία και οι πολιτικές που είναι αυτή τη στιγμή διαθέσιμες και να προταθούν σε τελική ανάλυση αξιόπιστες προτάσεις. Απώτερος σκοπός είναι να τεθούν οι κανόνες και οι προϋποθέσεις για την τελική διαμόρφωση του χώρου και το συντονισμό των δραστηριοτήτων με την λήψη ενιαίων και όχι αποσπασματικών πολιτικών (Παπαπετρόπουλος, 2004). Η διοίκηση που σχεδιάζει δεν λαμβάνει αποφάσεις, αλλά καθορίζει προϋποθέσεις για τις μελλοντικές της αποφάσεις (Ρόζος, 1994).

Σε επίπεδο προγραμματισμού, η χωροταξία νοείται ως μια οριζόντια πολιτική, όπως και η πολεοδομία φυσικά, που διατρέχει ολόκληρο το φάσμα όλων των υπόλοιπων κάθετων ή τομεακών πολιτικών, κάνοντας συνεχώς και αδιαλείπτως χρήση πολλών από τα εργαλεία τους ως δικές της εισροές, προκειμένου να ικανοποιήσει τα προβλήματα που σχετίζονται με τη διάσταση του χώρου. Πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό της προσέλκυσης νέων επενδύσεων με τη μορφή κερδοφόρων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που ο χωροταξικός σχεδιασμός σκοπεύει να τις συγκεντρώσει χωρικά σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, για να στηρίξει την αναπτυξιακή της τροχιά. Οι φορολογικές επιβαρύνσεις και οι χρηματικές επιδοτήσεις είναι ένα από τα χρησιμοποιούμενα εργαλεία προς την επίτευξη του σκοπού αυτού. Έτσι λοιπόν, ρυθμίζεται η κατανομή τέτοιου είδους δραστηριοτήτων στο χώρο και ενσωματώνοντάς τις αναλόγως των εγγενών αναγκών της περιοχής με ένα είδος προληπτικού χαρακτήρα.

Η χωρική επομένως ένταξη των μονάδων ΑΠΕ σε ένα ευρύτερο χωροταξικό σχέδιο προστατεύει τόσο την υφιστάμενη κατάσταση και τις υπάρχουσες δραστηριότητες να λειτουργούν ανεμπόδιστα δίχως κάποιους περιορισμούς, πλην όμως εξασφαλίζει και την αναγκαία προστασία του περιβάλλοντος με τη θεσμοθέτηση κατάλληλων περιοχών, ικανές να παίξουν το ρόλο των υποδοχέων για τις εν λόγω μονάδες και να αποφευχθούν οι όποιες παραγόμενες οχλήσεις κατά την κατασκευή τους και κυρίως κατά το χρονικό διάστημα λειτουργίας τους. Αποδεικνύεται περίτρανα η αδήριτη ανάγκη για πλήρη εφαρμογή των αρχών των

κατάλληλων χωροταξικών σχεδίων που να μεριμνούν και για τη χωροθέτηση και την ένταξη των μονάδων ΑΠΕ Αυτό φαίνεται και από τη σχετική νομολογία του ΣτΕ, σύμφωνα με την οποία «...δεν νοείται προστασία του περιβάλλοντος χωρίς χωροταξικό σχεδιασμό» (αποφάσεις 2425/2000, 1434/1998 και Πρακτικό Επεξεργασίας 210/2002 του ΣτΕ)

1.4. Το εργαλείο του χωροταξικού σχεδιασμού¹

Ιδιαίτερα σημαντικά είναι τα όσα ορίζονται στο 3^ο κεφάλαιο του νόμου 2742/99, σύμφωνα με το οποίο ο χωροταξικός σχεδιασμός ασκείται σε δύο επίπεδα, το εθνικό και το περιφερειακό επίπεδο, μέσω των εθνικών και των περιφερειακών αντίστοιχα πλαισίων χωροταξικού σχεδιασμού, που αντικαθιστούν τα καταργούμενα εθνικά, περιφερειακά και ειδικά χωροταξικά σχέδια του Ν. 360/76.

Στην κορυφή της πυραμίδας τοποθετείται το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, με το οποίο καθορίζονται οι γενικές αρχές και οι στόχοι της ισόρροπης ανάπτυξης του εθνικού χώρου. Καταρτίζεται από το ΥΠΕΧΩΔΕ σε συνεργασία με άλλα συναρμόδια Υπουργεία και εγκρίνεται από την Ολομέλεια της Βουλής κατά το άρθρο 78 του Συντάγματος μετά από γνωμοδότηση του Συμβουλίου και έγκριση της Επιτροπής.

Οι στόχοι του Γενικού Πλαισίου εξειδικεύονται ανά τομείς από τα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, είτε σε επίπεδο ορισμένων δραστηριοτήτων, είτε για ορισμένες ειδικές περιοχές που παρουσιάζουν συγκεκριμένα αναπτυξιακά και περιβαλλοντικά προβλήματα. Καταρτίζονται και αυτά από το ΥΠΕΧΩΔΕ σε συνεργασία με τα υπόλοιπα συναρμόδια Υπουργεία και εγκρίνονται με απόφαση της Επιτροπής μετά από γνωμοδότηση του Συμβουλίου.

Τα Περιφερειακά, τέλος, Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού. Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού για όλες τις περιφέρειες της χώρας (με εξαίρεση την Περιφέρεια Επτανήσων) καθορίζουν σε επίπεδο περιφέρειας τους στρατηγικούς στόχους για την διαχείριση του χώρου και την προστασία του περιβάλλοντος, σε συνάρτηση με τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης. Τα Πλαίσια αυτά που συνοδεύονται από συγκεκριμένο πρόγραμμα δράσης πρέπει να εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις του Γενικού και των Ειδικών Πλαισίων και εξειδικεύουν τις βασικές

¹ ΝΟΜΟΣ 2742/ΦΕΚ 207/Α'/07.10.1999 "Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη & άλλες διατάξεις".

επιλογές τους, καταρτίζονται δε είτε από τον ΥΠΕΧΩΔΕ, είτε από την Περιφέρεια και εγκρίνονται με αποφάσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ Προβλέπεται πάντως η δυνατότητα μεταβίβασης της σχετικής αρμοδιότητας στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Από τη στιγμή που τα προηγούμενα Πλαίσια εγκριθούν όλες οι υπόλοιπες μορφές χωρικού σχεδιασμού, όπως είναι το ρυθμιστικό σχέδιο ή το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ), πρέπει να εναρμονίζονται προς τις επιλογές και τις κατευθύνσεις τους. Δεν πρόκειται επομένως, για απλές κατευθυντήριες οδηγίες αλλά για πλήρεις και δεσμευτικούς κανόνες δικαίου.

Κεφάλαιο 2^ο: Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα χωροθέτησης ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευμένες περιοχές

2.1. Πλεονεκτήματα

Οι μονάδες ΑΠΕ σε οποιαδήποτε περιοχή και να χωροθετηθούν και εφόσον η χωροθέτησή τους πραγματοποιηθεί ορθολογικά παρουσιάζουν μια σειρά από πλεονεκτήματα. Τέτοια πλεονεκτήματα των ΑΠΕ είναι:

- ✓ Οι επενδύσεις των ΑΠΕ δημιουργούν σημαντικό αριθμό νέων θέσεων εργασίας, ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο
- ✓ Μπορούν να αποτελέσουν σε πολλές περιπτώσεις πυρήνα για την αναζωογόνηση οικονομικά και κοινωνικά υποβαθμισμένων περιοχών και πόλο για την τοπική ανάπτυξη, με την προώθηση επενδύσεων που στηρίζονται στη συμβολή των ΑΠΕ
- ✓ Είναι φιλικές προς το περιβάλλον και τον άνθρωπο και η αξιοποίησή τους είναι γενικά αποδεκτή από το κοινό
- ✓ Είναι πρακτικά ανεξάντλητες πηγές ενέργειας και συμβάλλουν στη μείωση της εξάρτησης από τους εξαντλήσιμους συμβατικούς ενεργειακούς πόρους
- ✓ Απαντούν στο ενεργειακό πρόβλημα για τη σταθεροποίηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και των υπόλοιπων αερίων του θερμοκηπίου. Επιπλέον, υποκαθιστώντας τους σταθμούς παραγωγής ενέργειας από συμβατικές πηγές οδηγούν σε ελάττωση εκπομπών από άλλους ρυπαντές π.χ. οξείδια θείου και αζώτου που προκαλούν την όξινη βροχή
- ✓ Είναι εγχώριες πηγές ενέργειας και συνεισφέρουν στην ενίσχυση της ενεργειακής ανεξαρτησίας και της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού σε εθνικό επίπεδο
- ✓ Είναι γεωγραφικά διεσπαρμένες και οδηγούν στην αποκέντρωση του ενεργειακού συστήματος, δίνοντας τη δυνατότητα να καλύπτονται οι ενεργειακές ανάγκες σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, ανακουφίζοντας τα συστήματα υποδομής και μειώνοντας τις απώλειες μεταφοράς ενέργειας
- ✓ Προσφέρουν τη δυνατότητα επιλογής της κατάλληλης μορφής ενέργειας που είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες του χρήστη (π.χ. ηλιακή ενέργεια για θερμότητα

χαμηλών θερμοκρασιών έως αιολική ενέργεια για ηλεκτροπαραγωγή), επιτυγχάνοντας ορθολογικότερη χρησιμοποίηση των ενεργειακών πόρων

✓ Έχουν συνήθως χαμηλό λειτουργικό κόστος, το οποίο επιπλέον δεν επηρεάζεται από τις διακυμάνσεις της διεθνούς οικονομίας και ειδικότερα των τιμών των συμβατικών καυσίμων

✓ Οι εγκαταστάσεις εκμετάλλευσης των ΑΠΕ διατίθενται σε μικρά μεγέθη και έχουν μικρή διάρκεια κατασκευής, επιτρέποντας έτσι τη γρήγορη ανταπόκριση της προσφοράς προς τη ζήτηση ενέργειας, με επαναλαμβανόμενα συστήματα σε πολλές περιπτώσεις (Ελληνικός Σύνδεσμος Ηλεκτροπαραγωγών από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, 2006, ΚΑΠΕ, 2006)

2.2. Μειονεκτήματα

Η χωροθέτηση των ΑΠΕ μέσα σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές περικλείει ουσιαστικά μειονεκτήματα όπως:

✓ Οι πιθανές δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην ιδιαίτερη σημασίας χλωρίδα και πανίδα των περιοχών αυτών, που μπορεί να προέρχονται από την εγκατάσταση των μονάδων ΑΠΕ, τη λειτουργία τους σ' αυτές τις περιοχές, τη δημιουργία και άλλων έργων υποστήριξης των μονάδων αυτών και την σύνδεση με κοντινό ηλεκτρικό δίκτυο

✓ Η απαίτηση μεγάλων εκτάσεων γης για την δημιουργία ΑΠΕ λόγω των συχνά εκτεταμένων εγκαταστάσεων που οφείλεται στην χαμηλή πυκνότητα ισχύος και ενέργειας που έχουν, είναι γεγονός που σίγουρα επηρεάζει τον οπτικό αντίκτυπο των περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών

✓ Η μικρή συνήθως αποδοχή του έργου από τους κατοίκους και τις περιβαλλοντικές οργανώσεις λόγω της φύσης των περιοχών αυτών

✓ Η καθυστέρηση ή ακόμα και η ακύρωση της άδειας εγκατάστασης μονάδων ΑΠΕ, που επρόκειτο να δημιουργηθούν σ' αυτές τις περιοχές, από το ΣτΕ είτε γιατί έκρινε το έργο ότι είχε δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις στις περιοχές αυτές, είτε γιατί δεν υπήρξε συνεκτίμηση των διαθέσιμων στοιχείων ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού των περιοχών αυτών κατά την χωροθέτησή του, είτε γιατί θα έπρεπε την άδεια εγκατάστασης να την υπογράψει ανώτερο διοικητικό όργανο που στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ και ο Υπ. Γεωργίας

✓ Η έλλειψη ολοκληρωμένου χωροταξικού προγραμματισμού που θα είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία οδηγιών και κανόνων χωροθέτησης σε χωρικές ενότητες

όπως οι περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές και συνεπώς την διευκόλυνση και επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης έργων ΑΠΕ σ' αυτές

Σύμφωνα με αυτά τα βασικά μειονεκτήματα λοιπόν είναι εύλογο να δημιουργηθεί το ερώτημα για τον αν τελικά είναι χωροταξικά σωστό να χωροθετούνται μονάδες ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές. Σίγουρα δεν μπορεί να δοθεί μονολεκτική απάντηση. Σε περίπτωση που ένα έργο ΑΠΕ είναι ιδιαίτερης τοπικής ή και εθνικής σημασίας και μια περιβαλλοντικά προστατευόμενη περιοχή πληρεί όλες εκείνες τις προϋποθέσεις για την χωροθέτησή του σ' αυτήν, ενώ παράλληλα δεν υπάρχουν άλλες εναλλακτικές αποδοτικές λύσεις και ενώ πραγματοποιηθεί προσπάθεια περιορισμού των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου στην περιοχή με κατάλληλες ενέργειες, η χωροθέτηση του έργου σ' αυτήν είναι μονόδρομος. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση και εφόσον υπάρχουν πολλές εναλλακτικές περιοχές χωροθέτησης ενός τέτοιου έργου, η χωροθέτησή του θα ήταν περισσότερο ουσιαστική εφόσον πραγματοποιούνταν στις άλλες περιοχές.

Πέρα όμως από τα παραπάνω μειονεκτήματα που αφορούν αποκλειστικά τις ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές, οι ΑΠΕ παρουσιάζουν και ορισμένα χαρακτηριστικά που δυσχεραίνουν την αξιοποίηση και ταχεία ανάπτυξή τους όπως:

- ✓ Το διεσπαρμένο δυναμικό τους είναι δύσκολο να συγκεντρωθεί σε μεγάλα μεγέθη ισχύος, να μεταφερθεί και να αποθηκευθεί
- ✓ Παρουσιάζουν συχνά διακυμάνσεις στη διαθεσιμότητά τους που μπορεί να είναι μεγάλης διάρκειας απαιτώντας την εφεδρεία άλλων ενεργειακών πηγών ή γενικά δαπανηρές μεθόδους αποθήκευσης
- ✓ Η χαμηλή διαθεσιμότητά τους συνήθως οδηγεί σε χαμηλό συντελεστή χρησιμοποίησης των εγκαταστάσεων εκμετάλλευσής τους
- ✓ Το κόστος επένδυσης ανά μονάδα εγκατεστημένης ισχύος σε σύγκριση με τις σημερινές τιμές των συμβατικών καυσίμων είναι ακόμη υψηλό (ΤΕΙ Κρήτης, 2006)

Κεφάλαιο 3^ο: Κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις των ΑΠΕ

3.1. Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις των ΑΠΕ

Η συσσωρευμένη εμπειρία της τελευταίας 15ετίας, τόσο σε διεθνές επίπεδο, όσο και στην Ελλάδα, δείχνει καθαρά, και πέρα από κάθε αμφιβολία, ότι η ίδρυση και λειτουργία έργων ΑΠΕ εμπορικής κλίμακας δημιουργεί ισχυρούς πόλους τοπικής ανάπτυξης και περιβαλλοντικής αναβάθμισης και εξασφαλίζει μετρήσιμα και ουσιαστικά οφέλη στις τοπικές κοινωνίες, στις περιοχές των οποίων εγκαθίστανται τα έργα αυτά.

Πιο συγκεκριμένα, και με βάση τα καταγεγραμμένα απολογιστικά στοιχεία των εν λειτουργία έργων ΑΠΕ στην Ελλάδα (Βασιλάκος, 2003), τα έργα αυτά:

α) Συμβάλλουν σημαντικά στην τοπική απασχόληση. Έτσι π.χ., για μία εγκατεστημένη ισχύ αιολικών πάρκων 50 MW, απαιτούνται :

- ✓ 600-900 ανθρωπομήνες απασχόλησης στη φάση κατασκευής τους. Το 30-40 % αυτής της απασχόλησης προέρχεται από το ντόπιο εργατικό δυναμικό.
- ✓ 13-16 μόνιμοι εργαζόμενοι στη φάση λειτουργίας τους, οι περισσότεροι από τους οποίους (50-100%) είναι ντόπιοι.

Αλλά και τα αντίστοιχα απολογιστικά στοιχεία απασχόλησης στην κατασκευή και λειτουργία μικρών υδροηλεκτρικών έργων στη χώρα μας είναι και αυτά σημαντικά. Συγκεκριμένα, στη μεν φάση κατασκευής ενός τυπικού μικρού υδροηλεκτρικού ισχύος 5 MW απασχολούνται περίπου 50 άτομα για 1,5 χρόνο, στη δε φάση λειτουργίας και συντήρησής του απασχολούνται μόνιμα περίπου 6-10 άτομα (Βασιλάκος, 2003).

Η συμβολή των έργων ΑΠΕ στην απασχόληση, τόσο την τοπική όσο και αυτήν σε εθνικό επίπεδο, γίνεται πραγματικά εντυπωσιακή εάν συμπεριληφθούν οι προοπτικές εγχώριας κατασκευής και συναρμολόγησης μεγάλων τμημάτων του ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού των έργων αυτών, όπως είναι οι πυλώνες των ανεμογεννητριών, οι μετασχηματιστές, κ.α. Οι προοπτικές αυτές, οι οποίες έχουν ήδη αρχίσει να υλοποιούνται στην Ελλάδα (εργοστάσιο ΡΟΚΑΣ στην Τρίπολη, εργοστάσιο BIOMEK στο Αλιβέρι), μπορούν να εκτοξεύσουν τη σχετιζόμενη με τις ΑΠΕ απασχόληση, ιδιαίτερα την τοπική, στα ύψη : σύμφωνα με τα έγκυρα και

απόλυτα τεκμηριωμένα απολογιστικά στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κάθε 50 MW αιολικής ενέργειας που εγκαθίστανται δημιουργούν σήμερα τουλάχιστον 750-950 νέες θέσεις εργασίας, κυρίως στη βιομηχανική παραγωγή του απαιτούμενου ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού (Βασιλάκος, 2003).

β) Η λειτουργία έργων ΑΠΕ προσφέρει ένα μόνιμο και σημαντικό ετήσιο έσοδο στους τοπικούς Δήμους (2% επί του τζίρου τους), αλλά και στην τοπική οικονομία γενικότερα. Έτσι π.χ., μία εγκατεστημένη ισχύς αιολικών πάρκων 50 MW:

✓ Έχει κόστος κατασκευής 55 εκατ. Ευρώ περίπου (19 δισ. δρχ.), από τα οποία το 15-20% δαπανάται τοπικά, σε εργολαβίες, προμήθειες, μισθούς στη φάση κατασκευής, κλπ.

✓ Έχει τζίρο, από την πώληση της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγει, περίπου 10 εκατ. Ευρώ το χρόνο, από τα οποία τα 200.000 Ευρώ το χρόνο (δηλ. το 2%) εισφέρονται δια νόμου ως έσοδο στους τοπικούς Δήμους, για όλη τη διάρκεια ζωής των αιολικών πάρκων, δηλαδή για τουλάχιστον 20 χρόνια.

✓ Απαιτεί, για τις ανάγκες λειτουργίας των αιολικών πάρκων, 1 εκατ. Ευρώ το χρόνο, από τα οποία το 30-50% αφορά τοπικές δαπάνες (μισθούς τοπικού μόνιμου προσωπικού, τοπικές εργολαβίες συντήρησης και επισκευών, κ.α.).

γ) Η κατασκευή έργων ΑΠΕ σε μία περιοχή συνοδεύεται από την παράλληλη υλοποίηση σειράς αντισταθμιστικών οφελών, πέραν των άμεσων και μετρήσιμων οικονομικών εισροών και των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης. Έτσι :

✓ Κατασκευάζονται ή / και βελτιώνονται, χωρίς κόστος για τους δημότες, σημαντικά έργα υποδομής στην ευρύτερη περιοχή (οδικό δίκτυο, τηλεπικοινωνίες, ηλεκτρικό δίκτυο).

✓ Κατασκευάζονται, ως αντισταθμιστικά οφέλη (χωρίς κόστος) για τους τοπικούς Δήμους, διάφορα κοινωφελή έργα, όπως κοινοτικοί δρόμοι, σχολεία, παιδικοί σταθμοί κ.α., ενώ προσφέρονται από τους επενδυτές και ανάλογες χορηγίες.

✓ Προωθούνται νέες, εναλλακτικές και ιδιαίτερα κερδοφόρες μορφές τουρισμού στην περιοχή, όπως π.χ. ο οικοτουρισμός (επισκέψεις σε εγκαταστάσεις οικολογικών μορφών ενέργειας, όπως είναι τα αιολικά πάρκα) (ΚΑΠΕ, 2006).

3.2. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις των ΑΠΕ

Τα έργα ΑΠΕ συντελούν αποφασιστικά στην προστασία του περιβάλλοντος μιας περιοχής, αφού περιορίζουν σε σημαντικό βαθμό τις εκπομπές επιβλαβών για την υγεία ρυπαντικών ουσιών, που προκαλούνται από την καύση ορυκτών καυσίμων

(άνθρακα, πετρελαίου, αερίου). Έτσι, ενδεικτικά η κατασκευή και λειτουργία αιολικών πάρκων 50 MW στη χώρα μας, έχει ως αποτέλεσμα την αποτροπή έκλυσης στην ατμόσφαιρα περίπου 2.300 t το χρόνο CO₂, 180 t το χρόνο οξειδίων του αζώτου, 120 t το χρόνο αιωρούμενων σωματιδίων και 128.000 t το χρόνο CO₂ (αερίου που είναι υπεύθυνο για το φαινόμενο του θερμοκηπίου).

Υπενθυμίζεται ότι το φαινόμενο του θερμοκηπίου θεωρείται πια, σε παγκόσμιο αλλά και σε τοπικό επίπεδο, υπεύθυνο σε πολύ μεγάλο βαθμό για τις υπερβολικά αυξημένες θερμοκρασίες, ιδιαίτερα το καλοκαίρι, για την αυξημένη ξηρασία (μείωση της στάθμης των υδροφόρων οριζόντων και των επιφανειακών νερών), αλλά και για την αύξηση της έντασης καιρικών φαινομένων, όπως οι ξαφνικές και καταστρεπτικές πλημμύρες, κ.α. Έγκυρες μελέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έδειξαν ότι μία σημαντική υποκατάσταση των συμβατικών καυσίμων με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και κυρίως με αιολικά πάρκα που βρίσκονται ήδη στο στάδιο σχεδιασμού ή υλοποίησης, θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στην ηλεκτροπαραγωγή τουλάχιστον κατά 11%, και επομένως να περιορίσει αντίστοιχα και τις δυσμενείς επιπτώσεις από το φαινόμενο του θερμοκηπίου (Βασιλάκος, 2003).

Πέρα όμως από τα περιβαλλοντικά οφέλη που προσφέρουν οι μονάδες ΑΠΕ προκαλούν και αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις στις περιοχές όπου χωροθετούνται τόσο κατά την διάρκεια κατασκευής τους όσο και κατά την λειτουργία τους. Τέτοιες περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι:

- ✓ Η κάλυψη μεγάλης έκτασης γης, (φωτοβολταϊκά, αιολικά πάρκα)
- ✓ Η οπτική όχληση που πιθανώς να προκαλούνε (φωτοβολταϊκά, αιολικά πάρκα, υδροηλεκτρικά)
- ✓ Τα υπολείμματα και επιβαρύνσεις από την κατασκευή αυτών και των έργων που τα συνοδεύουν
- ✓ Οι τυχόν αέριες εκπομπές που εκλύονται (Βιομάζα)
- ✓ Οι πιθανές καθιζήσεις (Συστήματα Γεωθερμικής ενέργειας)
- ✓ Ο θόρυβος που παράγεται κατά την διάρκεια της λειτουργίας τους (Αιολικά Πάρκα)
- ✓ Οι ηλεκτρομαγνητικές παρεμβολές κατά την διάρκεια της λειτουργίας τους (Αιολικά Πάρκα) (Τσούτσος, 2006)

Κεφάλαιο 4^ο: Κατηγοριοποίηση έργων ΑΠΕ σύμφωνα με το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο

4.1. Γενικά στοιχεία για την κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων

Η κατάταξη και η κατηγοριοποίηση των έργων και δραστηριοτήτων ως προς τις επιπτώσεις τους προς το περιβάλλον είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς καθιστά περισσότερο ευχερή και αποτελεσματική την πρόληψη και την αποτροπή της ρύπανσης και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Είναι γεγονός λοιπόν ότι η κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σχετίζεται άμεσα με τον θεσμό της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων έργων και δραστηριοτήτων όπως αυτός περιγράφεται από τον Ν. 1650/86 και όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον Ν. 3010/2002 έτσι ώστε να εναρμονιστεί με τις οδηγίες 97/11 Ε.Ε. και 96/61 Ε.Ε.

Έτσι λοιπόν στον Ν. 3010/2002 στο άρθρο 1 που αντικατέστησε το άρθρο 3 του Ν. 1650/86 παρατηρούνται τα εξής:

- ✓ **Κατηγοριοποίηση έργων** και δραστηριοτήτων σε 3 κατηγορίες έργων (Α, Β, και Γ) με υποκατηγορίες σύμφωνα με την ΚΥΑ 15393/2332/ ΦΕΚ Β' 1022/5-8-2002.
- ✓ Δημιουργία **ομάδων έργων** έτσι ώστε οι μελέτες να εξειδικεύονται ανά ομοειδείς ενότητες έργων ή δραστηριοτήτων με αποτέλεσμα τον καλύτερο έλεγχο και τη διευκόλυνση της αποκέντρωσης των αρμοδιοτήτων με σαφή και συγκεκριμένα κριτήρια για την αποκέντρωση (ΚΥΑ 15393/2332/ ΦΕΚ Β' 1022/5-8-2002).
- ✓ **Κατάταξη** έργων και δραστηριοτήτων **σύμφωνα με τον βαθμό όχλησής** τους, διάκριση δηλαδή, που αναφέρεται στις πολεοδομικές διατάξεις, σε έργα υψηλής, μέσης και χαμηλής όχλησης σύμφωνα με την ΚΥΑ 13727/724 /ΦΕΚ 1087Β/5-8-2003. Έτσι λοιπόν όπου υπάρχουν εγκεκριμένα χωροταξικά – ρυθμιστικά αλλά και πολεοδομικά σχέδια που καθορίζουν θεσμοθετημένες ζώνες χρήσεων γης, η χωροθέτηση έργων και δραστηριοτήτων θα πραγματοποιείται σύμφωνα με την κατάταξη που αφορά τον βαθμό όχλησης.

Παράλληλα στο άρθρο 2 του Ν. 3010/2002 που αντικατέστησε το άρθρο 4 του Ν. 1650/86 παρατηρούνται για τα έργα **Α κατηγορίας** τα εξής:

- ✓ Κατάργηση της Προέγκρισης Χωροθέτησης και αντικατάστασή της με την Προκαταρκτική Περιβαλλοντική Εκτίμηση και Αξιολόγηση (ΠΠΕΑ).
- ✓ Δημοσιοποίησης της θετικής γνωμοδότησης ή της αρνητικής απόφασης επί της ΠΠΕΑ.

✓ Πραγματοποίηση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ) η οποία συνοδεύεται από Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ).

Για τα έργα **Β κατηγορίας** παρατηρούνται:

- ✓ Εκπόνηση Περιβαλλοντικής Έκθεσης ή ΠΠΕΑ
- ✓ Διαβίβαση αρμοδιοτήτων για ορισμένα έργα σε Δήμους με απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας

Ενώ για έργα **Γ κατηγορίας** παρατηρείται:

- ✓ Υποβολή δικαιολογητικών που τεκμηριώνουν τη συμμόρφωση με τις διατάξεις που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος.

Τα κριτήρια κατάταξης των έργων είναι:

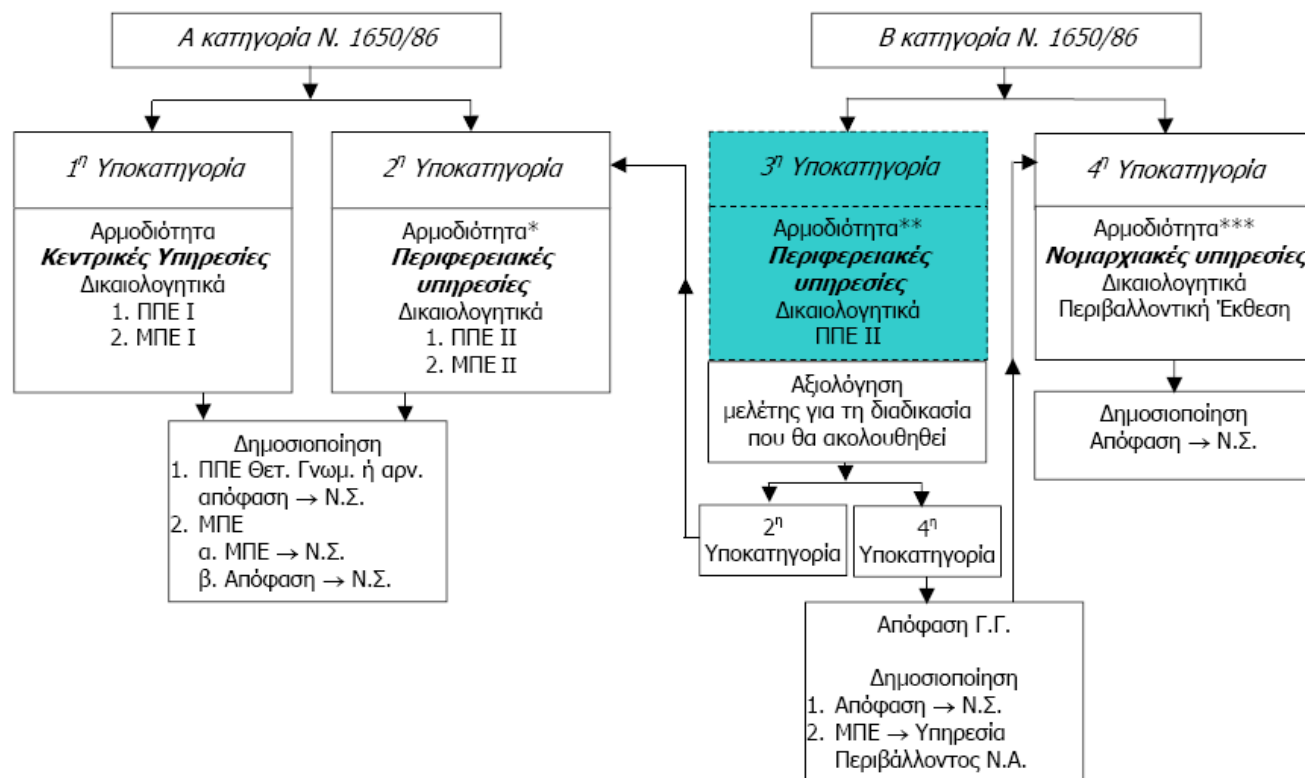
- ✓ Το είδος και μέγεθος του έργου ή της δραστηριότητας.
- ✓ Το είδος και η ποσότητα των ρύπων που εκπέμπονται, καθώς και κάθε άλλη επίδραση στο περιβάλλον.
- ✓ Η δυνατότητα να προληφθεί η παραγωγή ρύπων από την εφαρμοζόμενη παραγωγική διαδικασία.
- ✓ Ο κίνδυνος σοβαρού ατυχήματος και η ανάγκη επιβολής περιορισμών για την προστασία του περιβάλλοντος (Μαναριώτης, 2004).

Τέλος οι ομάδες έργων που έχουν δημιουργηθεί είναι οι εξής:

1. Έργα οδοποιίας
2. υδραυλικά έργα
3. Λιμενικά έργα
4. Συστήματα υποδομών
5. Εξορυκτικές και συναφείς δραστηριότητες
6. Τουριστικές εγκαταστάσεις – εργασίες πολεοδομίας
7. Κτηνοτροφικές και πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις
8. Υδατοκαλλιέργειες
9. Βιομηχανικές εγκαταστάσεις
10. Ειδικά έργα

Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα παρουσιάζεται η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης για έργα και δραστηριότητες της Α και Β κατηγορίας.

Διάγραμμα 1: Περιβαλλοντική αδειοδότηση για έργα και δραστηριότητες της Α και Β κατηγορίας

* Εξαιρούνται έργα και δραστηριότητες που πρόκειται να πραγματοποιηθούν σε περιοχές του Εθνικού καταλόγου του Δικτύου Natura 2000, από κεντρικές υπηρεσίες υπουργείων και σε περιοχές που εφαρμόζονται ειδικά προγράμματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και προστασίας. Στις άνω περιπτώσεις ακολουθείται η διαδικασία για την Υποκατηγορία 1 αλλά ο τύπος των απαιτούμενων δικαιολογητικών είναι αυτός που απαιτείται για την Υποκατηγορία 2.

** Εξαιρούνται έργα και δραστηριότητες που πρόκειται να πραγματοποιηθούν σε περιοχές του Εθνικού καταλόγου του Δικτύου Natura 2000. Στην παραπάνω περίπτωση ακολουθείται η διαδικασία της Υποκατηγορίας 2.

*** Εξαιρούνται έργα και δραστηριότητες που πρόκειται να πραγματοποιηθούν σε περιοχές του Εθνικού καταλόγου του Δικτύου Natura 2000 και από υπηρεσίες της Περιφέρειας. Στις άνω περιπτώσεις ακολουθείται η διαδικασία Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ) της Υποκατηγορίας 4, αρμόδιος για την έκδοση ΕΠΟ είναι ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας μετά από εισήγηση της υπηρεσίας περιβάλλοντος της Περιφέρειας.

Πηγή : Μαναριώτης, 2004

4.2. Κατηγοριοποίηση των έργων ΑΠΕ

Η ΚΥΑ 15393/2332/ ΦΕΚ Β' 1022/5-8-2002 που συμπληρώθηκε από την ΚΥΑ 145799/18-6-2005 πραγματοποιεί νέα κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων ανά ομάδες, όπου τα έργα ΑΠΕ ανήκουν όχι σε μία αλλά σε διάφορες ομάδες [Ομάδα 2^η Υδραυλικά Έργα (υδροηλεκτρικά έργα), Ομάδα 9^η Βιομηχανικές εγκαταστάσεις (παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από γεωθερμία ή χρήση βιομάζας) και Ομάδα 10^η, Ειδικά Έργα (ηλεκτροπαραγωγή από φυσικό αέριο, από αιολική, ηλιακή ενέργεια και φωτοβολταϊκές διατάξεις)] και παράλληλα κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τη δυναμικότητα τους και τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις σε κατηγορίες. Αυτή η κατηγοριοποίηση των έργων ΑΠΕ σε κατηγορίες και υποκατηγορίες πραγματοποιείται στον πίνακα 1.

Παράλληλα όπως ήδη έχει αναφερθεί και παραπάνω, κατάταξη ΑΠΕ μπορεί να πραγματοποιηθεί σύμφωνα και με τον βαθμό όχλησής τους, διάκριση δηλαδή, που αναφέρεται στις πολεοδομικές διατάξεις, σε έργα υψηλής, μέσης και χαμηλής όχλησης σύμφωνα με την ΚΥΑ 13727/724 /ΦΕΚ 1087Β/5-8-2003 και την τροποποίηση - συμπλήρωσή της τον Νοέμβριο του 2004 (Πίνακας 2). Συνεπώς σε περίπτωση που υπάρχουν εγκεκριμένα χωροταξικά – ρυθμιστικά και πολεοδομικά σχέδια που καθορίζουν θεσμοθετημένες ζώνες χρήσεων γης, η χωροθέτηση έργων ΑΠΕ θα πραγματοποιείται σύμφωνα με την κατάταξη που αφορά τον βαθμό όχλησης. Για παράδειγμα κάποιο ρυθμιστικό ή πολεοδομικό σχέδιο μιας περιοχής μπορεί να επιτρέπει σε μια ζώνη χρήσεων γης μονάδες ΑΠΕ που ανήκουν στην κατηγορία χαμηλής όχλησης. Σ' αυτήν την περίπτωση τα έργα ΑΠΕ που ανήκουν στην μεσαία ή στην υψηλή βαθμίδα οχλήσεων θα έχουν αρνητική γνωμοδότηση εξ' αρχής. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση όπου δεν υφίσταται κάποιο χωροταξικό – ρυθμιστικό και πολεοδομικό σχέδιο σε μια περιοχή, που να καθορίζει χρήσεις γης, η χωροθέτηση και η αδειοδότηση μιας μονάδας ΑΠΕ πραγματοποιείται με τον τρόπο που θα αναπτυχθεί εκτενώς στα επόμενα κεφάλαια και ακολουθείται η κατηγοριοποίηση έργων ΑΠΕ σύμφωνα με την ΚΥΑ 15393/2332/ ΦΕΚ Β' 1022/5-8-2002 όπως αυτή συμπληρώθηκε από την ΚΥΑ 145799/18-6-2005 και αναπτύσσεται στον πίνακα 1.

Πίνακας 1: Κατηγοριοποίηση έργων ΑΠΕ σύμφωνα με ΚΥΑ 15393/2332/ ΦΕΚ Β' 1022/5-8-2002

Α/Α	ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΟΥ Ή ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΩΤΗ		ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗ		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
		ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1 ^η	ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 2 ^η	ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 3 ^η	ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4 ^η	
1	Υδροηλεκτρικά έργα	Με ταμιευτήρα $T \geq 1.000.000 \text{ m}^3$ είτε με αγωγό εκτροπής $\geq 1000 \text{ m}$ είτε με ισχύ $\geq 8 \text{ MW}$	Τα λοιπά έργα εκτός αυτών που ανήκουν στις υποκατηγορίες 1 ^η και 3 ^η	Χωρίς ταμιευτήρα (μόνο έργο υδροληψίας μέγιστου ύψους 2 m) και με αγωγό εκτροπής $< 1000 \text{ m}$ και ισχύος $< 1 \text{ MW}$		α) Οι μονάδες ισχύος αναφέρονται σε εγκατεστημένη ισχύ. β) Τα συνοδά έργα των υδροηλεκτρικών έργων (οδοποιία, γραμμές μεταφοράς ρεύματος κλπ) αν είναι ανώτερης υποκατηγορίας, συμπεριλαμβάνονται και τα υδροηλεκτρικά έργα.
2	Εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής από γεωθερμική ενέργεια	$>30 \text{ MW}$	30 - 1 MW	$<1 \text{ MW}$		Οι μονάδες αναφέρονται σε εγκατεστημένη ισχύ.
3	Εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής από χρήση βιομάζας και αγροτικών απορριμμάτων	$>30 \text{ MW}$	30 - 1 MW	$<1 \text{ MW}$		Οι μονάδες αναφέρονται σε εγκατεστημένη ισχύ.
4	Σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής με χρήση βιοαερίου	$\geq 50 \text{ MW}$	50 - 5 MW	$<5 \text{ MW}$		Οι μονάδες αναφέρονται σε εγκατεστημένη ισχύ
5	Ηλεκτροπαραγωγή από αιολική και ηλιακή ενέργεια	$>40 \text{ MW}$	40-5 MW	$<5 \text{ MW}$		Οι μονάδες αναφέρονται σε εγκατεστημένη ισχύ. Η υποκατηγορία των συνοδών έργων (π.χ. οδοποιία) συμπεριλαμβάνει την υποκατηγορία του έργου
6	Ηλεκτροπαραγωγή από φωτοβολταϊκά τόξα	—	$\geq 2 \text{ MW}$	α) 2 MW - 20 KW εφόσον βρίσκεται εκτός περιοχών Natura 2000, Εθνικών Δρυμών, παραδοσιακών οικισμών, και περιοχών αρχαιολογικού ενδιαφέροντος β) $<2 \text{ MW}$ εφόσον βρίσκεται εντός περιοχών Natura 2000, Εθνικών Δρυμών, παραδοσιακών οικισμών, και περιοχών αρχαιολογικού		Οι μονάδες αναφέρονται σε εγκατεστημένη ισχύ. Η υποκατηγορία των συνοδών έργων (π.χ. οδοποιία), εφ' όσον είναι ανώτερη, συμπεριλαμβάνει την υποκατηγορία του έργου

Πηγή: ΚΥΑ 15393/2332/ ΦΕΚ Β' 1022/5-8-2002 και ΚΥΑ 145799/18-6-2005

**Πίνακας 2: Κατηγοριοποίηση έργων ΑΠΕ σύμφωνα με τον βαθμό όχλησης
τους (ΚΥΑ 13727/724 /ΦΕΚ 1087Β/5-8-2003)**

Α/Α	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΒΑΘΜΟΣ ΟΧΛΗΣΗΣ			
		ΥΨΗΛΗ	ΜΕΣΗ	ΧΑΜΗΛΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	Μικροί υδροηλεκτρικοί σταθμοί (≤10 MW)	–	–	–	Αποδιδόμενη ηλεκτρική ισχύς
2	Σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής από γεωθερμική ενέργεια	–	>5 MW	>0,5 MW ≤ 5 MW	Αποδιδόμενη ηλεκτρική ισχύς
3	Σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής με χρήση βιομάζας ή αγροτικών παραπροϊόντων	–	>5 MW	>500 kW ≤ 5 MW	Αποδιδόμενη ηλεκτρική ισχύς
4	Σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής με χρήση βιοαερίου	–	>0,5 MW	≤0,5 MW	Αποδιδόμενη ηλεκτρική ισχύς
5	Σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής από ανεμογεννήτριες	–	> 700 KW	>20 KW ≤ 700 KW	Αποδιδόμενη ηλεκτρική ισχύς
6	Σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής από φωτοβολταϊκά συστήματα	–	–	>0,5 MW	Αποδιδόμενη ηλεκτρική ισχύς

Πηγή: (ΚΥΑ 13727/724 /ΦΕΚ 1087Β/5-8-2003)

Σκοπός της ΚΥΑ 13727/724 /ΦΕΚ 1087Β/5-8-2003 είναι η αντιστοίχιση των βιομηχανικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων και συνεπώς και των έργων ΑΠΕ ως μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με τους βαθμούς όχλησης (Υψηλή, Μέση, Χαμηλή) που αναφέρονται στα πολεοδομικά διατάγματα. Η Απόφαση αυτή εφαρμόζεται για έργα ΑΠΕ της Πρώτης (Α) και Δεύτερης (Β) Κατηγορίας (Πίνακας 1) του Άρθρου 3 του Ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε με το Άρθρο 1 του Ν. 3010/2002, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Φυσικά εξαιρούνται από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης εγκαταστάσεις που λειτουργούν προσωρινά εντός εργοταξιακών χώρων και οι οποίες, ως συνοδά έργα, ακολουθούν τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης του κύριου έργου και εφόσον είναι ανώτερης υποκατηγορίας έργα συμπαρασύρουν και τα έργα ΑΠΕ.

Στο σημείο αυτό αξίζει να τονιστεί ότι όπου στις πολεοδομικές ή άλλες διατάξεις αναφέρεται ο όρος «μη οχλούσες εγκαταστάσεις», νοείται ότι αυτές υπάγονται στην κατηγορία της χαμηλής όχλησης. Τα έργα ΑΠΕ που χαρακτηρίζονται ως μη οχλούσες εγκαταστάσεις είναι τα εξής :

1. Σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής από γεωθερμική ενέργεια με αποδιδόμενη ηλεκτρική ισχύ μικρότερη ή ίση του 0,5 MW
2. Σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής με χρήση βιομάζας ή αγροτικών παραπροϊόντων με αποδιδόμενη ηλεκτρική ισχύ μικρότερη ή ίση του 0,5 MW
3. Σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής από φωτοβολταϊκά συστήματα με αποδιδόμενη ηλεκτρική ισχύ μικρότερη ή ίση του 0,5 MW
4. Σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής από ανεμογεννήτριες με αποδιδόμενη ηλεκτρική ισχύ μικρότερη ή ίση των 20 kW
5. Μικροί υδροηλεκτρικοί σταθμοί (ήτοι ισχύος μικρότερης ή ίσης των 10 MW)

Η εγκατάσταση των παραπάνω σταθμών ηλεκτροπαραγωγής που χαρακτηρίζονται ως μη οχλούσες δραστηριότητες, επιτρέπεται σε περιοχές εντός εγκεκριμένων ρυμοτομικών σχεδίων, εντός ορίων οικισμών με πληθυσμό μικρότερο των 2.000 κατοίκων ή οικισμών προϋφισταμένων του 1923, καθώς και σε εκτός σχεδίου περιοχές. Παρότι χαρακτηρίζονται ως μη οχλούσες εγκαταστάσεις δεν επιτρέπεται να χωροθετούνται σε παραδοσιακούς οικισμούς, περιοχές ιστορικών τμημάτων πόλεων και περιοχές RAMSAR που ανήκουν σε εγκεκριμένα χωροταξικά – ρυθμιστικά και πολεοδομικά σχέδια.

4.3. Κατάταξη έργων ΑΠΕ που πρόκειται να πραγματοποιηθούν εντός οικολογικά προστατευόμενων περιοχών σύμφωνα με την νέα ΚΥΑ 104247/2006

Τα έργα ΑΠΕ που πρόκειται να πραγματοποιηθούν εντός οικολογικά προστατευόμενων περιοχών (περιοχές RAMSAR ή περιοχές του εθνικού καταλόγου του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000, ή εθνικούς δρυμούς και αισθητικά δάση) και δεν εντάσσονται σε κάποιο χωροταξικό – ρυθμιστικό – πολεοδομικό σχέδιο, σύμφωνα με την νέα ΚΥΑ 104247/2006 που αναλύει την διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (ΠΠΕΑ) και την διαδικασία Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ) για τα έργα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) ουσιαστικά, όλα πλην αυτών που ανήκουν στην Β κατηγορία και 3^η υποκατηγορία, κατατάσσονται στην πρώτη κατηγορία στην υποκατηγορία 1. Όπως ήδη έχει διαπιστωθεί παραπάνω οποιοδήποτε έργο η δραστηριότητα, συγκεκριμένης δυναμικότητας και συγκεκριμένης κατηγορίας, όταν χωροθετείται εντός των περιοχών Natura 2000 ανεβαίνει μια κατηγορία με αποτέλεσμα η περιβαλλοντική αδειοδοτική διαδικασία του έργου να αλλάζει και να πραγματοποιείται ουσιαστικά με περισσότερο αυστηρούς όρους. Ακριβώς η ίδια

διαδικασία κατάταξης πραγματοποιείται και για τα έργα ΑΠΕ. Η νέα ΚΥΑ 104247/2006 λοιπόν, απαγορεύει τα έργα ΑΠΕ που ανήκουν στην πρώτη κατηγορία, υποκατηγορία 2 και που πρόκειται να πραγματοποιηθούν σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές να ακολουθήσουν την αδειοδοτική διαδικασία της κατηγορίας που ανήκουν και επιτρέπει να ακολουθήσουν την διαδικασία που εφαρμόζεται για τα έργα της πρώτης κατηγορίας, υποκατηγορίας 1. Κάτι παραπλήσιο συμβαίνει και για τα έργα που ανήκουν στην δεύτερη κατηγορία, υποκατηγορία 3 που πρόκειται να πραγματοποιηθούν σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές, καθώς τα έργα ΑΠΕ αυτής της κατηγορίας ακολουθούν τελικά τη διαδικασία της αμέσως ανώτερης κατηγορίας που είναι η πρώτη κατηγορία, υποκατηγορία 2. Έργα ΑΠΕ που να ανήκουν στην Β κατηγορία και υποκατηγορία 4 δεν υπάρχουν και συνεπώς τα έργα ΑΠΕ που πρόκειται να χωροθετηθούν σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές κατατάσσονται στις δυο πρώτες υποκατηγορίες της πρώτης κατηγορίας ανάλογα με την δυναμικότητά τους (Πίνακας 3), γεγονός αναμενόμενο καθώς η περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευμένες περιοχές θα πρέπει να περιέχει αυστηρότερους όρους λόγω του οικολογικού χαρακτήρα των συγκεκριμένων περιοχών.

Πίνακας 3: Κατάταξη έργων ΑΠΕ που πρόκειται να χωροθετηθούν σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με την ΚΥΑ 104247 - 8/2006

Α/Α	ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΟΥ Ή ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΩΤΗ	
		ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1 ^η	ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 2 ^η
1	Υδροηλεκτρικά έργα	Τα λοιπά έργα εκτός αυτών που ανήκουν στην υποκατηγορία 2 του συγκεκριμένου πίνακα	Χωρίς ταμιευτήρα (μόνο έργο υδροληψίας μέγιστου ύψους 2 m) και με αγωγό εκτροπής < 1000 m και ισχύος < 1 MW
2	Εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής από γεωθερμική ενέργεια	≥1 MW	<1 MW
3	Εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής από χρήση βιομάζας και αγροτικών απορριμμάτων	≥1 MW	<1 MW
4	Σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής με χρήση βιοαερίου	≥5 MW	<5 MW
5	Ηλεκτροπαραγωγή από αιολική και ηλιακή ενέργεια	≥5 MW	<5 MW
6	Ηλεκτροπαραγωγή από φωτοβολταϊκά τόξα	≥2 MW	<2 MW

Πηγή : Ιδία Επεξεργασία

Κεφάλαιο 5^ο: Αδειοδοτική Διαδικασία για τις μονάδες ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο

5.1. Εισαγωγικά στοιχεία

Η πρώτη προσπάθεια ουσιαστικής προώθησης των ΑΠΕ στην Ελλάδα σηματοδοτείται με την έκδοση του Ν.1559/85, ο οποίος δίνει για πρώτη φορά τη δυνατότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ σε ιδιώτες αυτοπαραγωγούς και σε ΟΤΑ (και, φυσικά, στη ΔΕΗ). Η προσπάθεια συνεχίζεται με την ίδρυση, το 1987, του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ), με βασικό σκοπό την προώθηση και υποστήριξη των παντός είδους δραστηριοτήτων ΑΠΕ και εξοικονόμησης ενέργειας (ΕΞΕ) στη χώρα. Στη συνέχεια, με το Νόμο 2244/94 ρυθμίζονται διάφορα θέματα ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ και συμβατικά καύσιμα (κυρίως όσον αφορά στην αδειοδοτική τους διαδικασία) και δίνεται η δυνατότητα σε ιδιώτες να παράγουν ηλεκτρική ενέργεια από ΑΠΕ ως ανεξάρτητοι, πλέον, παραγωγοί (δηλ. με αποκλειστικό σκοπό την πώληση της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας στο Σύστημα ή το Δίκτυο). Το 1999, ο Ν.2773/99 για την απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας καθιερώνει επιπρόσθετα την άδεια παραγωγής. Τρία χρόνια μετά, με την ΥΑ 2000/2002 η άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας θεσμοθετείται ως προϋπόθεση για την έναρξη της αδειοδοτικής διαδικασίας έργων ΑΠΕ. Τον επόμενο χρόνο με την ΚΥΑ 1726/2003 καταβάλλεται προσπάθεια ολοκληρωμένης αντιμετώπισης των χρονιζόντων προβλημάτων που παρατηρούνται στην περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων ΑΠΕ. Η αδειοδοτική διαδικασία των έργων αυτών στηρίχθηκε και σε ένα πλήθος άλλων συναφών νόμων, προεδρικών διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων, κλπ., που αφορούν κυρίως στο περιβαλλοντικό τμήμα της αδειοδότησης, καθώς και την επέμβαση σε δημόσιες (δασικές) εκτάσεις. Ενδεικτικά αναφέρονται ο Ν.3010/02 και η κατ' επιταγήν του εκδοθείσα Υπουργική Απόφαση 15393/2332/5.8.02 (Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων), ο Ν.3028/02 (Περί Προστασίας Αρχαίων Μνημείων) και ο Ν.2941/01 (Απλούστευση Διαδικασιών Αδειοδότησης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας). Βασική, πάντως, αιτία της έκδοσης ενός τόσο μεγάλου αριθμού νομοθετικών ρυθμίσεων ειδικά για τις επενδύσεις ΑΠΕ υπήρξε και παραμένει ο (θεωρούμενος ως) σύνθετος χαρακτήρας των συγκεκριμένων επενδύσεων, λόγω των

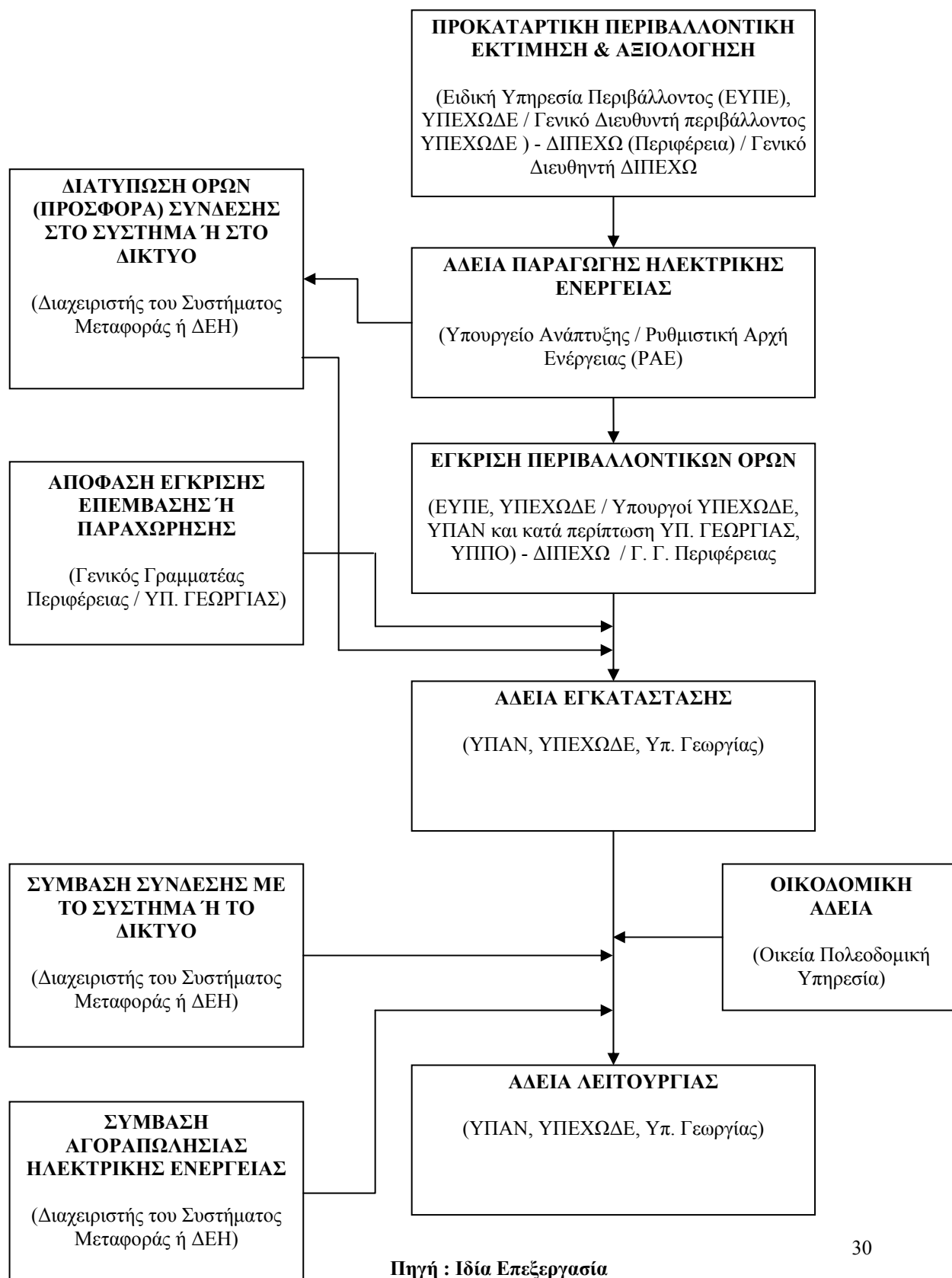
τεχνολογικών, τεχνικών, περιβαλλοντικών, χωροταξικών και κοινωνικοοικονομικών παραμέτρων που υπεισέρχονται στο σχεδιασμό και την υλοποίησή τους (Βασιλάκος, 2005).

Σήμερα η αδειοδοτική διαδικασία καθορίζεται από τον νέο Νόμο 3468/2006 και από την πρόσφατη ΚΥΑ 104247/2006. Στον Νόμο 3468/2006 γίνεται λόγος για την διαδικασία που ακολουθείται για την άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, τις άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας, την τιμολόγηση της ηλεκτρικής ενέργειας, την διαδικασία σύνδεσης με το σύστημα και το δίκτυο και γενικά κύριος σκοπός του είναι η μεταφορά στο ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας 2001/77/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 για την «προαγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας» και αφ' ετέρου η προώθηση, κατά προτεραιότητα, στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, με κανόνες και αρχές, της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ και μονάδες Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (ΣΗΘΥΑ). Στην ΚΥΑ 104247/2006 αναπτύσσεται η διαδικασία που αφορά την περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων ΑΠΕ ανάλογα με την κατηγορία και την υποκατηγορία στην οποία ανήκουν.

5.2. Η αδειοδοτική διαδικασία έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 1

Όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω τα έργα ΑΠΕ που πρόκειται να χωροθετηθούν σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές ουσιαστικά κατατάσσονται στην πρώτη κατηγορία και στην πρώτη υποκατηγορία εκτός αυτών των έργων που ανήκουν στην δεύτερη κατηγορία και την τρίτη υποκατηγορία και κατατάσσονται στην Α κατηγορία και την 2^η υποκατηγορία. Έτσι λοιπόν τα έργα ΑΠΕ που πρόκειται να χωροθετηθούν σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές ακολουθούν την διαδικασία αδειοδότησης των δυο πρώτων υποκατηγοριών της πρώτης κατηγορίας. Διαφορά στην αδειοδοτική διαδικασία των έργων ΑΠΕ που ανήκουν σ' αυτές τις δυο υποκατηγορίες εντοπίζεται μόνο στην περιβαλλοντική αδειοδότηση, δηλαδή στην λήψη των αποφάσεων ΠΠΕΑ και ΕΠΟ. Για να γίνει περισσότερο κατανοητή η διαδικασία αδειοδότησης πραγματοποιείται μια γενική σχηματική απεικόνιση στο διάγραμμα που ακολουθεί πριν την αναλυτική και εκτενή ανάλυση των διαδικασιών που χρειάζονται έτσι ώστε να πραγματοποιηθεί τελικά ένα έργο ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενη περιοχή.

Διάγραμμα 2 : Γενική σχηματική απεικόνιση της αδειοδοτικής διαδικασίας για τα έργα ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με το υπάρχον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο

5.2.1. Άδεια Παραγωγής των έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 1

Σύμφωνα με τον νέο νόμο 3468/2006 και την ΚΥΑ 104247/2006 για τα έργα ΑΠΕ που πρόκειται να πραγματοποιηθούν σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές και κατατάσσονται στην 1^η υποκατηγορία η αδειοδοτική διαδικασία που ακολουθείται είναι η εξής. Αρχικά ο ιδιώτης υποβάλλει αίτηση για άδεια παραγωγής και παράλληλα επισυνάπτει φάκελο Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (ΠΠΕΑ). Μέσα σε 15 εργάσιμες ημέρες πρέπει να υποβάλει σε δυο ημερήσιες εφημερίδες πανελλαδικής κυκλοφορίας την αίτηση του για την άδεια παραγωγής. Σ' αυτήν την δημοσίευση δίδεται η δυνατότητα προβολής αιτιολογημένων αντιρρήσεων ενώπιον της ΡΑΕ εντός 15 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης. Παράλληλα ο ιδιώτης ενημερώνει την ΡΑΕ ότι ήδη έχει πραγματοποιήσει την δημοσίευση στέλνοντας τα αποκόμματα των εφημερίδων σ' αυτήν. Η ΡΑΕ αξιολογεί την αίτηση σύμφωνα με τα κριτήρια α-η της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του νόμου 3468/2006 και πριν διατυπώσει την γνώμη της διαβιβάζει τον φάκελο ΠΠΕΑ (Προμελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΠΠΕ) τύπου 1 και πιθανές άδειες από γνωμοδοτούσες υπηρεσίες) στην αρχή που είναι αρμόδια για την περιβαλλοντική αδειοδότηση που σύμφωνα με την ΚΥΑ 104247/2006 είναι η Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος (ΕΥΠΕ). Η ΕΥΠΕ θα πρέπει σε 60 εργάσιμες ημέρες να στείλει την απόφασή της στην ΡΑΕ αφού είναι υποχρεωμένη να πάρει την γνωμοδότηση διαφόρων υπηρεσιών. Οι συγκεκριμένες υπηρεσίες αναφέρονται στην νέα ΚΥΑ 104247/2006 στο άρθρο 3 στην παράγραφο 4 (Διάγραμμα 3) και ειδικά για τα έργα ΑΠΕ που πρόκειται να τοποθετηθούν σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές είναι προφανές ότι θα ερωτηθούν όλοι οι φορείς που αναφέρονται στην συγκεκριμένη παράγραφο. Η απόφαση ΠΠΕΑ εφόσον υπάρξει θετική γνωμοδότηση υπογράφεται από τον γενικό διευθυντή περιβάλλοντος ΥΠΕΧΩΔΕ, κοινοποιείται στο οικείο νομαρχιακό συμβούλιο και έχει ισχύ 3 χρόνια. Η ΡΑΕ, μετά την έκδοση της γνωμοδότησης από την ΕΥΠΕ υποβάλλει τη γνώμη της στον Υπουργό Ανάπτυξης εντός τεσσάρων (4) μηνών από τη γνωστοποίηση, σε αυτήν, της δημοσίευσης της αίτησης για την λήψη της άδειας παραγωγής που εκδίδεται σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 5 του νόμου 3468/2006. Εφόσον η γνωμοδότηση είναι θετική ο Υπουργός Ανάπτυξης εκδίδει τη σχετική απόφαση της άδειας παραγωγής εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την υποβολή, σε αυτόν, της γνώμης της Ρ.Α.Ε.. Σε περίπτωση που υπάρξει αρνητική γνωμοδότηση η διαδικασία σταματά. Η

άδεια παραγωγής έχει ισχύ 25 έτη αλλά θα πρέπει μέσα σε 2 χρόνια από την λήψη της να έχει πάρει ο ιδιώτης την άδεια εγκατάστασης καθώς σε αντίθετη περίπτωση η ΡΑΕ καλεί διαδικασία ανάκλησης.

5.2.2. Άδεια Εγκατάστασης των έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 1

Ο ιδιώτης πλέον πρέπει να κινηθεί παράλληλα σε δύο άξονες αδειοδότησης του έργου του. Ο πρώτος άξονας έχει να κάνει με την συνέχεια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και περιλαμβάνει την διαδικασία Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ) και την διαδικασία απόκτησης της Έγκρισης Επέμβασης του έργου εφόσον αυτό πρόκειται να πραγματοποιηθεί σε δασική έκταση ενώ ο δεύτερος άξονας έχει ως στόχο την εξασφάλιση προσφοράς σύνδεσης στο δίκτυο η το σύστημα.

Πρώτος Άξονας – Ε.Π.Ο. – Απόκτηση Έγκρισης Επέμβασης

Για την Ε.Π.Ο. υποβάλλεται από τον ιδιώτη επενδυτή ο φάκελος της Ε.Π.Ο. που σύμφωνα με την ΚΥΑ 104247/2006 περιλαμβάνει ΜΠΕ τύπου 1 σε οκτώ αντίγραφα και την άδεια ΠΠΕΑ Αυτή στέλνεται στην Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης (ΔΙΣΑ) η οποία την στέλνει στην ΕΥΠΕ Αυτή πρέπει να γνωμοδοτήσει θετικά ή αρνητικά συνολικά σε 65 εργάσιμες ημέρες και αφού έχει στείλει τον φάκελο της ΕΠΟ στους φορείς που είχαν ζητήσει και τον φάκελο ΠΠΕΑ και παράλληλα ζήτησαν να ελέγξουν και τον φάκελο ΕΠΟ αλλά και στους κατά περίπτωση φορείς του άρθρου 4 της παραγράφου 3 της ΚΥΑ 104247/2006 (Διάγραμμα 3).

Την θετική γνωμοδότηση της ΕΥΠΕ την υπογράφουν οι Υπουργοί ΠΕΧΩΔΕ και ΥΠΙΑΝ και κατά περίπτωση ο Υπουργός Γεωργίας και ο Υπουργός Πολιτισμού. Η απόφαση Ε.Π.Ο. κοινοποιείται στο οικείο νομαρχιακό συμβούλιο και στον ιδιώτη και ισχύει για 10 έτη.

Από τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την έκδοση της άδειας εγκατάστασης ιδιαίτερη σημασία έχει η υποβολή νόμιμου αποδεικτικού αποκλειστικής χρήσης του γηπέδου ή του χώρου εγκατάστασης του σταθμού ΑΠΕ, δυνάμει εμπράγματος δικαιώματος ή ενοχικής σχέσης. Στα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνεται το δικαίωμα επικαρπίας ή κυριότητας, η μισθωτική σχέση που περιβάλλεται στον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου, εφόσον το τελευταίο αυτό έχει μετεγγραφεί στο οικείο υποθηκοφυλακείο, καθώς και η χρηματοδοτική μίσθωση.

Η αποκλειστική χρήση του γηπέδου ή του χώρου εγκατάστασης είναι δυνατό να αποδειχθεί και με απόφαση Έγκρισης Επέμβασης σε δασική έκταση, σύμφωνα με τις

διατάξεις του άρθρου 58 παρ. 2 του Ν. 998/79 περί προστασίας των δασών, όπως αυτό τροποποιήθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 2941/01, εφόσον η εγκατάσταση του σταθμού ΑΠΕ γίνεται σε δημόσια δασική έκταση από τις μη χαρακτηριζόμενες ως πλέον άγονες και κατά συνέπεια μη υπαγόμενη στις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 2Αγ του Ν. 1734/87. Η αρμοδιότητα για την έκδοση απόφασης Έγκρισης Επέμβασης μεταφέρθηκε με το άρθρο 30 του Ν. 3229/04 από τον Υπουργό Γεωργίας στο Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας ο οποίος είναι υποχρεωμένος μέσα σε 40 εργάσιμες ημέρες από την υποβολή σε αυτόν της σχετικής αίτησης και του φακέλου να αποφασίσει για την Έγκριση Επέμβασης, γεγονός που επισημαίνεται και στην ΚΥΑ 1726/18-4-2003 (ΦΕΚ Β' 552/ 8-5-2003). Η απόφαση του Γενικού Γραμματέα πραγματοποιείται αφού υπάρξει πρώτα η γνωμοδότηση του Δασαρχείου που είναι υποχρεωμένο να αποφασίσει σε 15 εργάσιμες ημέρες από την παραλαβή του φακέλου.

Δεύτερος άξονας - Εξασφάλιση προσφοράς σύνδεσης στο δίκτυο η το σύστημα

Ο φορέας υποβάλλει τον φάκελο όρων σύνδεσης (αίτηση άρθρου 22, Παράγραφος 2, ΦΕΚ654, 30/5/2001) στην ΔΙΣΑ της περιφέρειας η οποία την στέλνει σε 10 εργάσιμες ημέρες στον ΔΕΣΜΗΕ ή στην ΔΕΗ. Ο ΔΕΣΜΗΕ ή η ΔΕΗ πρέπει σε 90 εργάσιμες ημέρες να δώσουν προσφορά σύνδεσης της οποίας ο χρόνος σύνδεσης είναι ορισμένος. Για να υπάρξει προσφορά σύνδεσης υπάρχει επικοινωνία της ΡΑΕ με τον ιδιώτη, την ΔΕΗ, την ΔΕΣΜΗΕ και την περιφέρεια. Εάν η ΔΕΣΜΗΕ θεωρήσει την σύνδεση σύνθετη, μπορεί να απαιτήσει την εκπόνηση εκτενέστερων μελετών. Τότε ο φορέας:

- ✓ Δηλώνει ότι συμφωνεί να πραγματοποιηθούν οι εκτενέστερες μελέτες.
- ✓ Να αποδεχτεί το ενδεχόμενο υποβολής από το ΔΕΣΜΗΕ αναθεωρημένης προσφοράς σύνδεσης.
- ✓ Να καταβάλει δαπάνη για την εκπόνηση των μελετών. Ο ΔΕΣΜΗΕ μπορεί να απαιτήσει την υποβολή δεδομένων που καθορίζονται στο κεφ. Κ. (ΦΕΚ654 30.05.01).

Τότε, για τον παραπάνω ειδικό λόγο συνθετότητας της σύνδεσης η προθεσμία εξέτασης της σύνδεσης παρατείνεται. Αν προθεσμία παρατείνεται αδικαιολόγητα ο φορέας μπορεί να απευθυνθεί στη ΡΑΕ Τότε, ΡΑΕ και ΔΕΣΜΗΕ ορίζουν νέα ημερομηνία.

Στην συνέχεια η προσφορά σύνδεσης αποστέλλεται στην ΔΙΣΑ η οποία την κοινοποιεί στον ιδιώτη και στην ΡΑΕ Στην συγκεκριμένη στιγμή ο ιδιώτης έχει

ολοκληρωμένη περιβαλλοντική αδειοδότηση και την προσφορά σύνδεσης. Στη συνέχεια υποβάλλει φάκελο Άδειας Εγκατάστασης όπως αυτός ορίζεται από την Απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης 2000/2002 (ΦΕΚ Β 158) στο ΥΠΙΑΝ και κατά περίπτωση συναρμόδιου υπουργείου που στην συγκεκριμένη περίπτωση των ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές είναι το ΥΠΕΧΩΔΕ Για τα έργα ΑΠΕ λοιπόν που κατατάσσονται στην 1^η υποκατηγορία της Α' κατηγορίας, καθώς και έργα όλων των άλλων κατηγοριών που κατασκευάζονται σε προστατευόμενες περιοχές RAMSAR, Natura 2000, εθνικούς δρυμούς και αισθητικά δάση η άδεια εγκατάστασης χορηγείται με κοινή απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Σε περίπτωση που η χωροθέτηση του έργου ΑΠΕ πραγματοποιείται σε δασική έκταση ο φάκελος Άδειας Εγκατάστασης υποβάλλεται και στο Υπουργείο Γεωργίας. Τέλος εκδίδεται μέσα σε 30 εργάσιμες ημέρες η άδεια εγκατάστασης. Έχει ισχύ για 2 έτη και μπορεί να παραταθεί το μέγιστο άλλα δυο έτη.

5.2.3. Άδεια Λειτουργίας των έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 1

Για την τελική Άδεια Λειτουργίας ο ιδιώτης πρέπει να υποβάλει φάκελο οικοδομικής άδειας καθώς και φάκελο πυρασφάλειας στην οικεία πολεοδομική υπηρεσία. Έτσι εξασφαλίζει την οικοδομική άδεια που έχει ισχύ 4 ετών. Επίσης ο ιδιώτης πρέπει να συνάψει σύμβαση σύνδεσης παραγωγού με ΔΕΗ και ΔΕΣΜΗΕ και αγοροπωλησίας ηλεκτρικής ενέργειας (τριμερής σύμβαση) η οποία ισχύει για 10 έτη και επεκτείνεται και για ακόμα 10 έτη με μονομερή δήλωση του παραγωγού το αργότερο τρεις μήνες πριν την λήξη της. Μ' αυτές τις άδειες και με πιθανή επιδότηση έχει την δυνατότητα για κατασκευή του έργου.

Μετά την κατασκευή του έργου πραγματοποιείται η ηλεκτρίση του σταθμού μετά από έλεγχο της ΔΕΗ και της ΔΕΣΜΗΕ και το έργο τίθεται σε δοκιμαστική λειτουργία η οποία δεν μπορεί να διαρκέσει διάστημα μεγαλύτερο από 4 μήνες και σκοπός είναι η προσωρινή σύνδεση του σταθμού σε σύστημα ή δίκτυο για την εκτέλεση των απαιτούμενων δοκιμών των εγκαταστάσεων. Ο ιδιώτης θα πρέπει σ' αυτό το χρονικό διάστημα να αποκτήσει την άδεια λειτουργίας έτσι ώστε να τεθεί σε εμπορική λειτουργία και να του καταβληθεί το τίμημα για την ενέργεια που παρήγαγε κατά την διάρκεια της δοκιμασίας λειτουργίας. Έπειτα ο ιδιώτης ετοιμάζει το φάκελο άδειας λειτουργίας του οποίου τα δικαιολογητικά περιγράφονται στο άρθρο 15 και 18 της Υπουργικής Απόφασης 2000/2002. Προσκομίζοντας όλα αυτά τα δικαιολογητικά και

αφού πραγματοποιηθούν οι αυτοψίες που προβλέπονται εκδίδεται η άδεια λειτουργίας από το ΥΠΑΝ (στην περίπτωση των περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ και το Υπ. Γεωργίας) σε 15 ημέρες και έχει ισχύ 20 έτη. Το έργο τίθεται σε εμπορική λειτουργία και ο επενδυτής εισπράττει τα έσοδα από την πώληση της ενέργειας μηνιαία.

Παρακάτω παρατίθεται αναλυτικό σχεδιάγραμμα με την περιβαλλοντική αδειοδότηση σύμφωνα με την νέα ΚΥΑ 104247/2006 για τα έργα Α.Π.Ε. που πρόκειται να πραγματοποιηθούν σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές και που στηρίζεται στην περιβαλλοντική αδειοδότηση που εφαρμόζεται για όλα τα έργα ΑΠΕ που ανήκουν στην υποκατηγορία 1 της πρώτης (Α΄) κατηγορίας. Επίσης παρατίθεται και η αδειοδοτική διαδικασία σε αναλυτικό σχεδιάγραμμα σύμφωνα με τον νέο νόμο 3468/2006 που ακολουθείται για τα έργα ΑΠΕ και συνεπώς και για τα έργα ΑΠΕ που πρόκειται να πραγματοποιηθούν σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές.

5.3. Η αδειοδοτική διαδικασία έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 2

Για τα έργα ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 2 οι άδειες παραγωγής, εγκατάστασης αλλά και λειτουργίας λαμβάνονται ακριβώς με την ίδια διαδικασία που αναφέρθηκε και παραπάνω για τα έργα ΑΠΕ που κατατάσσονται στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 1. Εκεί που εντοπίζεται διαφορά είναι στις διαδικασίες ΠΠΕΑ και ΕΠΟ οι οποίες αναπτύσσονται παρακάτω.

5.3.1. Διαδικασία ΠΠΕΑ έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 2

Για τη διενέργεια ΠΠΕΑ των έργων ΑΠΕ αυτής της υποκατηγορίας, ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτηση στη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ), η οποία τη διαβιβάζει στη Διεύθυνση Περιβάλλοντος Χωροταξίας (ΔΠΕΧΩ) της οικείας Περιφέρειας. Η αίτηση αυτή συνοδεύεται από φάκελο ο οποίος περιέχει Προμελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΠΠΕ) τύπου ΙΙ, σε οκτώ (8) τουλάχιστον αντίγραφα. Η ΔΠΕΧΩ θα πρέπει σε 60 εργάσιμες ημέρες να στείλει την απόφασή της στην ΡΑΕ αφού είναι υποχρεωμένη να πάρει την γνωμοδότηση διαφόρων υπηρεσιών. Οι συγκεκριμένες υπηρεσίες αναφέρονται στην νέα ΚΥΑ 104247/2006 στο άρθρο 6 στην παράγραφο 4 (Διάγραμμα 4) και ειδικά για τα έργα ΑΠΕ που πρόκειται να

χωροθετηθούν σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές είναι προφανές ότι θα ερωτηθούν όλοι οι φορείς που αναφέρονται στην συγκεκριμένη παράγραφο. Η απόφαση ΠΠΕΑ εφόσον υπάρξει θετική γνωμοδότηση υπογράφεται από τον γενικό διευθυντή ΔΙΠΕΧΩ, κοινοποιείται στο οικείο νομαρχιακό συμβούλιο και έχει ισχύ 3 χρόνια.

5.3.2. Διαδικασία ΕΠΟ έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 2

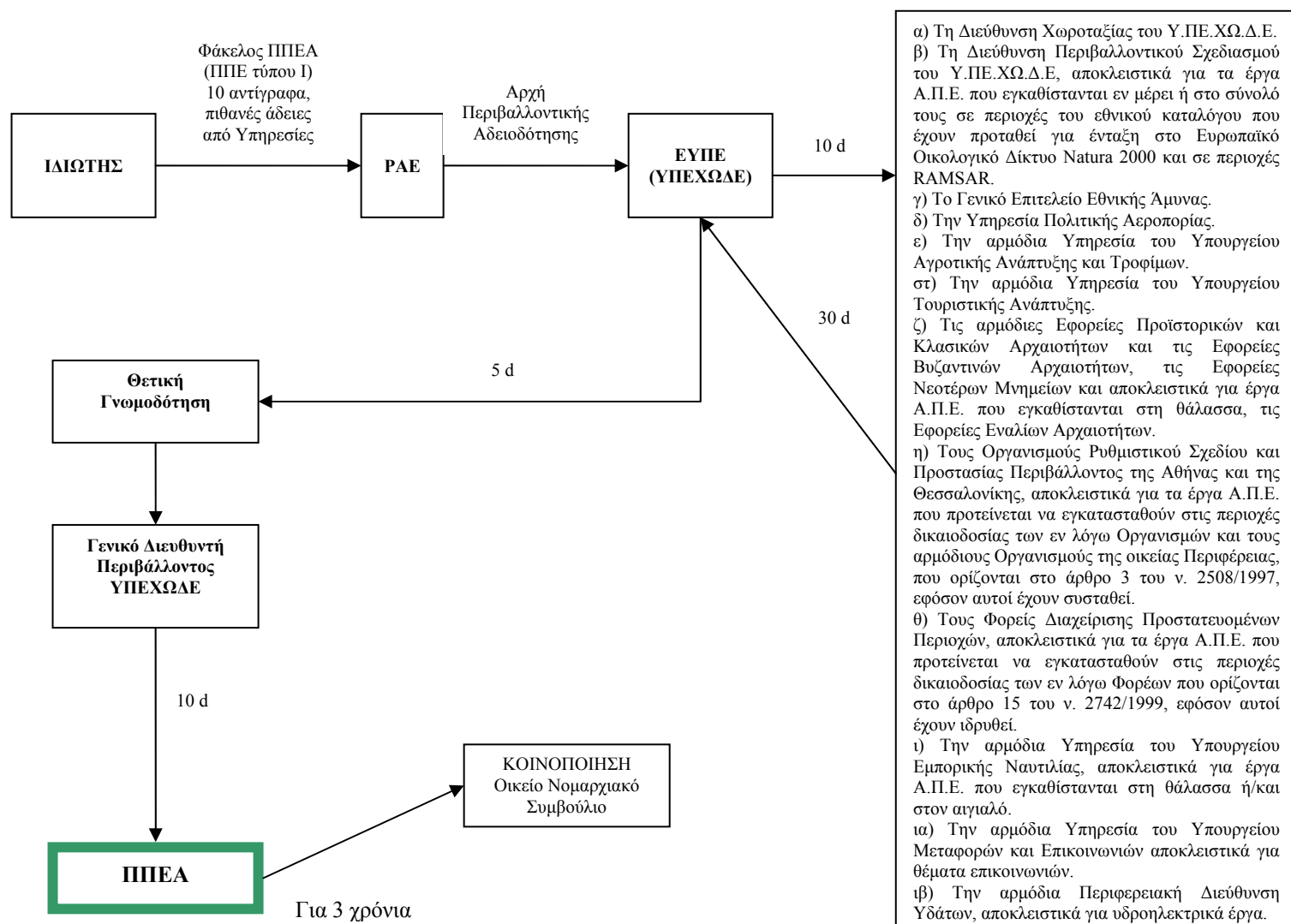
Για την Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ), ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτηση στη Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης (ΔΙΣΑ) της οικείας Περιφέρειας η οποία τη διαβιβάζει στη Διεύθυνση Περιβάλλοντος Χωροταξίας (ΔΙΠΕΧΩ) της οικείας Περιφέρειας, που διενήργησε και την ΠΠΕΑ. Η αίτηση συνοδεύεται από φάκελο ο οποίος περιέχει Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) τύπου ΙΙ, σε οκτώ (8) τουλάχιστον αντίγραφα καθώς και την Άδεια ΠΠΕΑ. Η ΔΙΠΕΧΩ πρέπει να γνωμοδοτήσει θετικά ή αρνητικά συνολικά σε 65 εργάσιμες ημέρες και αφού έχει στείλει τον φάκελο της ΕΠΟ στους φορείς που είχαν ζητήσει και τον φάκελο ΠΠΕΑ και παράλληλα ζήτησαν να ελέγξουν και τον φάκελο ΕΠΟ αλλά και στους κατά περίπτωση φορείς του άρθρου 7 της παραγράφου 3 της ΚΥΑ 104247/2006 (Διάγραμμα 4).

Η απόφαση Έγκρισης ή μη Περιβαλλοντικών Όρων εκδίδεται από το Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την εισήγηση της ΔΙΠΕΧΩ, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 4 του ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2002. Η απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων ισχύει για δέκα (10) έτη. Το περιεχόμενο της απόφασης αυτής καθορίζεται στο άρθρο 11 της ΚΥΑ 104247/2006.

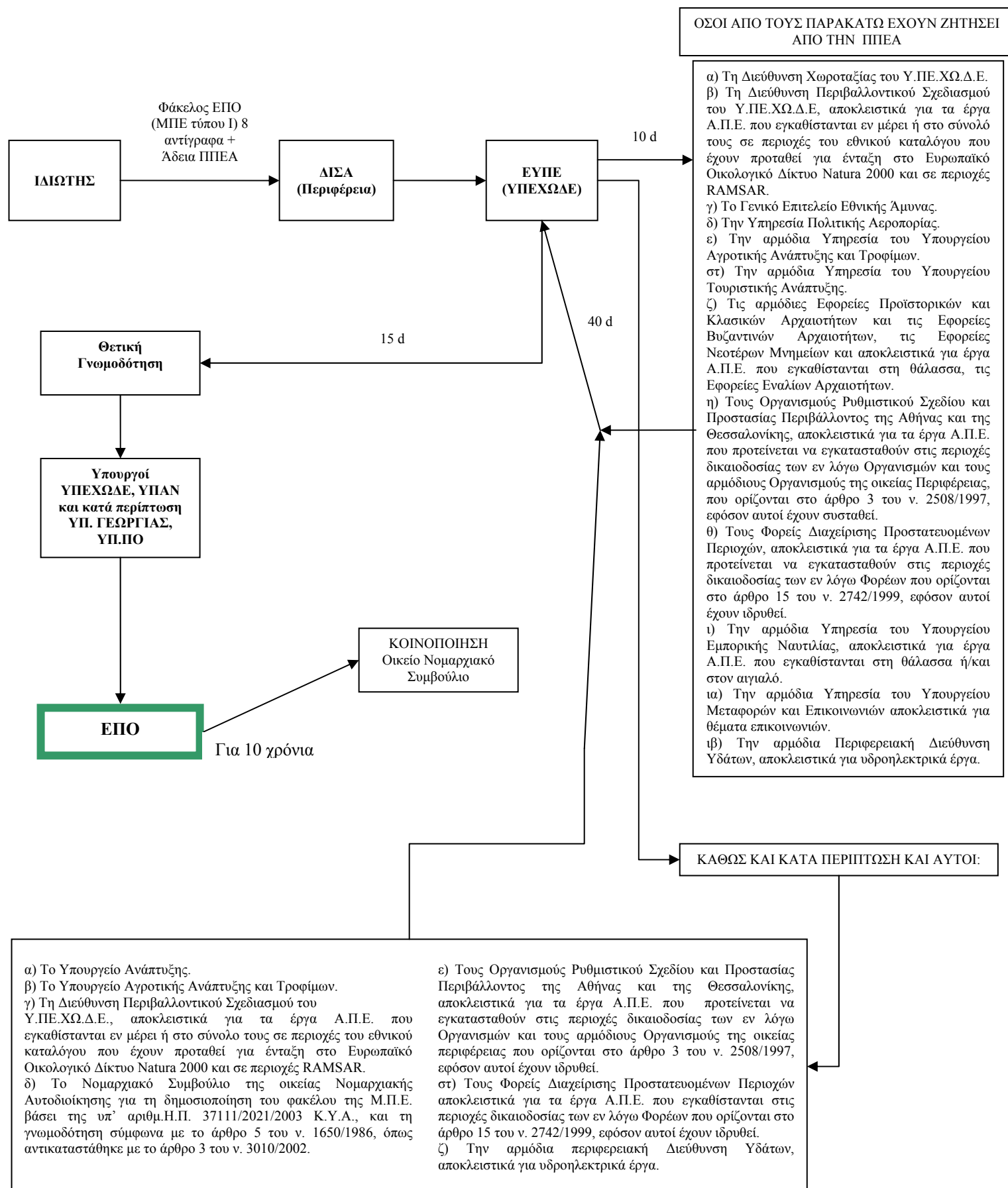
Η απόφαση Έγκρισης ή μη Περιβαλλοντικών Όρων διαβιβάζεται από τη ΔΙΠΕΧΩ της οικείας Περιφέρειας στο οικείο Νομαρχιακό Συμβούλιο για να λάβει γνώση και να ενημερώσει, βάσει της υπ' αριθμ.Η.Π. 37111/2021/2003 Κ.Υ.Α., τους πολίτες και τους φορείς εκπροσώπησής τους σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 5 του ν. 1650/1986 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 3010/2002. Η ΔΙΠΕΧΩ της οικείας Περιφέρειας διαβιβάζει αντίγραφο της απόφασης Ε.Π.Ο. στην ΕΥΠΕ του ΥΠΕΧΩΔ.Ε

**Διάγραμμα 3 : Περιβαλλοντική Αδειοδότηση Έργων ΑΠΕ σε οικολογικά
προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία,
υποκατηγορία 1**

1. ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ (ΠΠΕΑ)

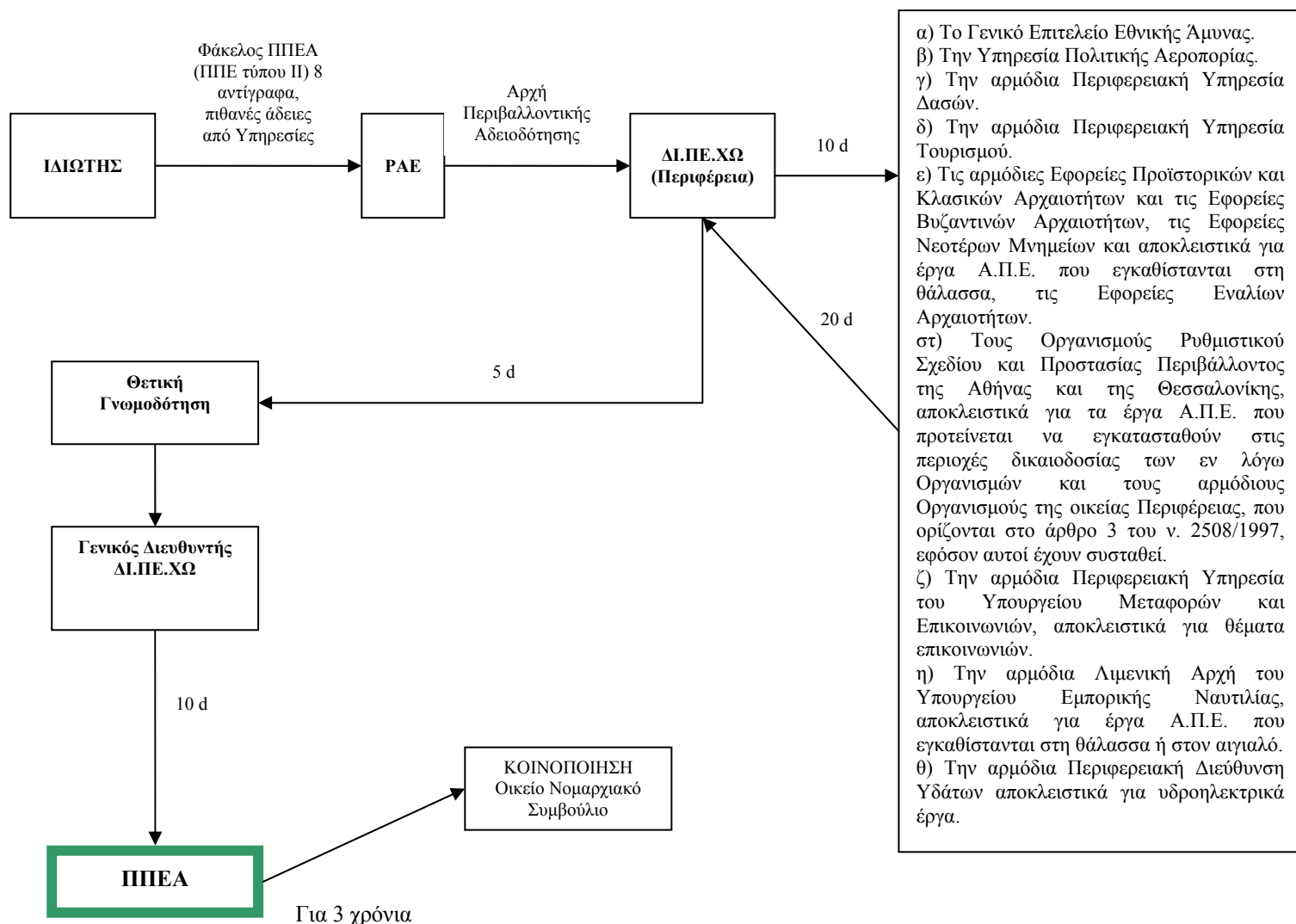

2. ΕΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ (Ε.Π.Ο.)

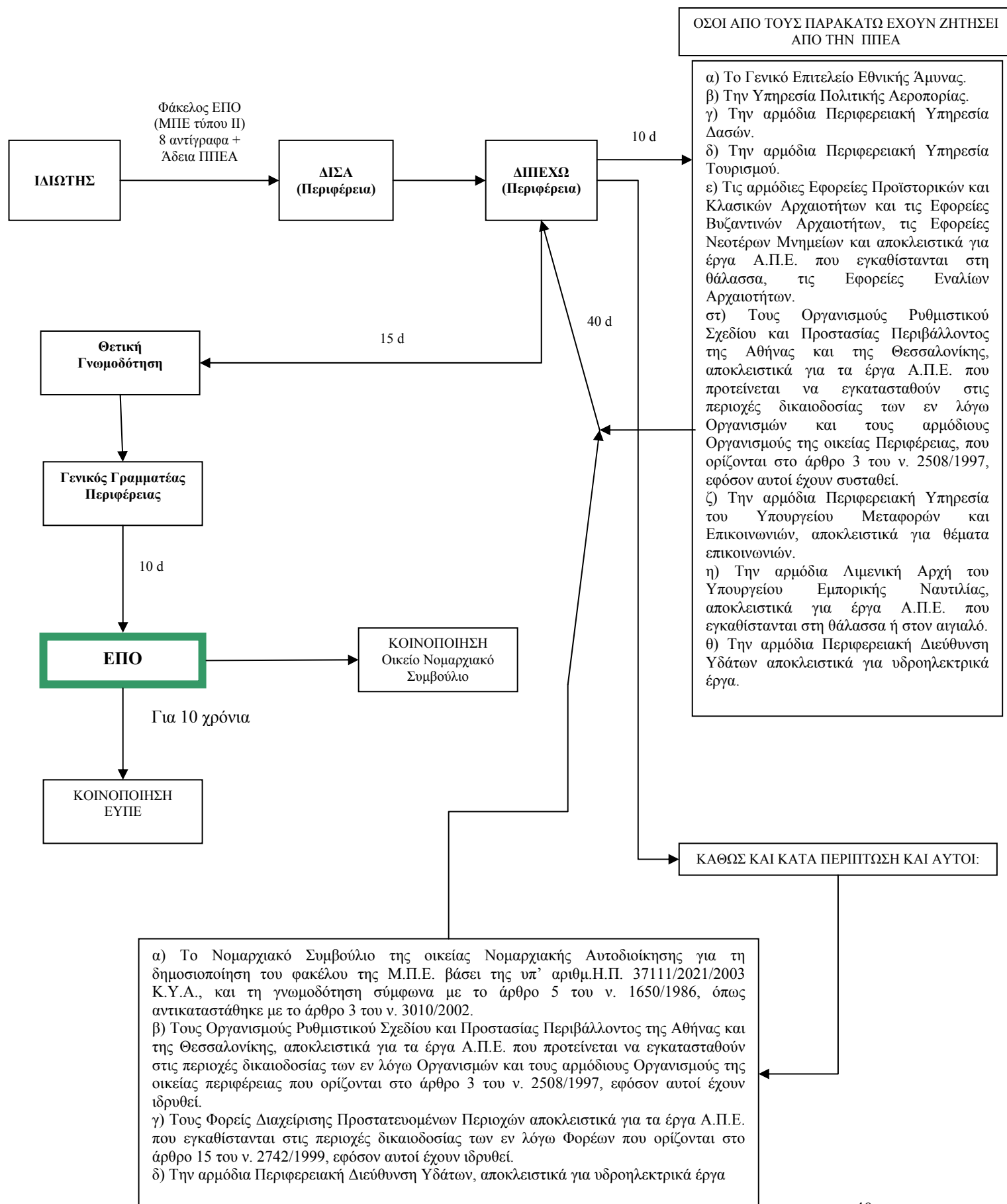

Διάγραμμα 4 : Περιβαλλοντική Αδειοδότηση Έργων ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές που κατατάσσονται τελικά στην Α κατηγορία, υποκατηγορία 2

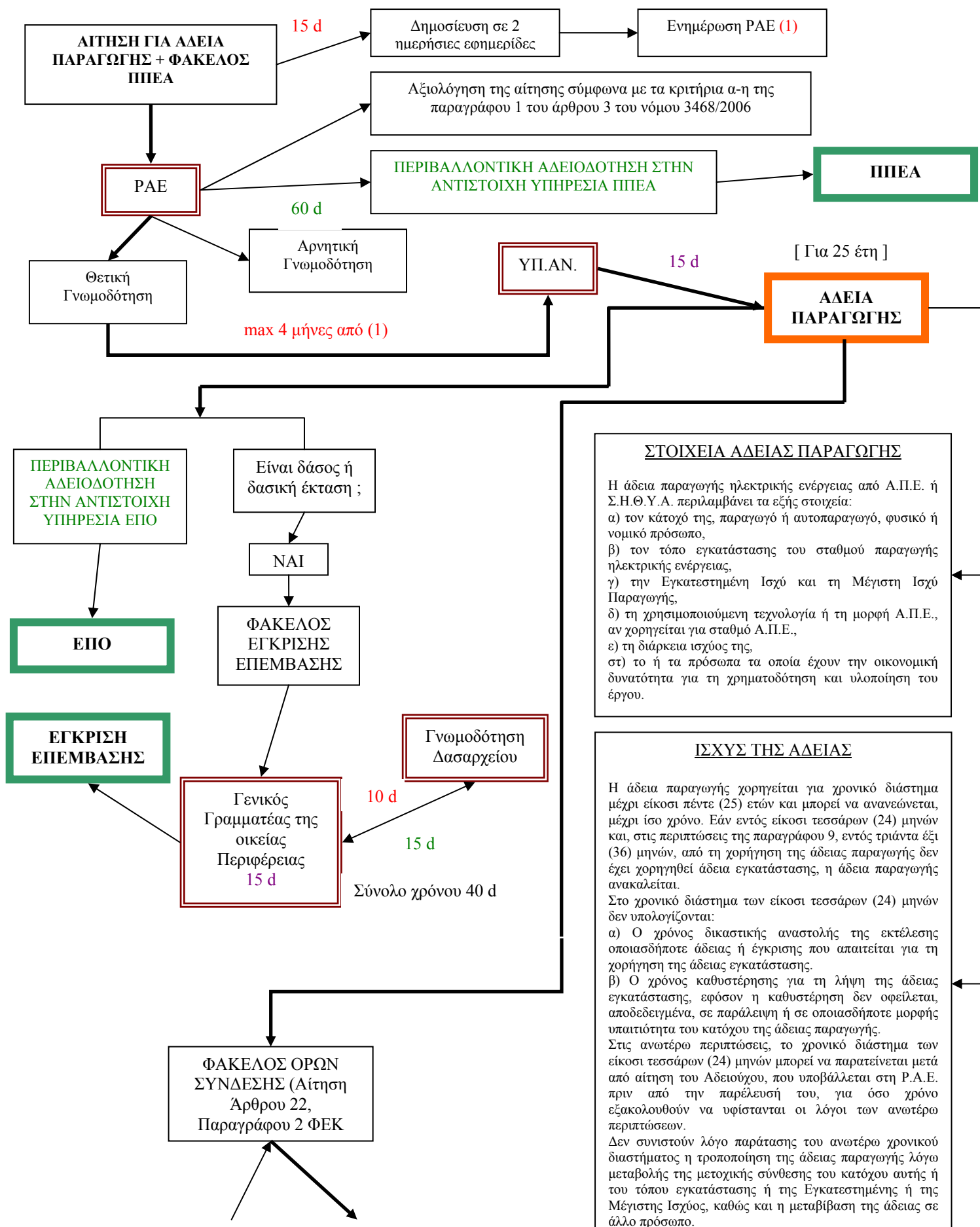
1. ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ (ΠΠΕΑ)

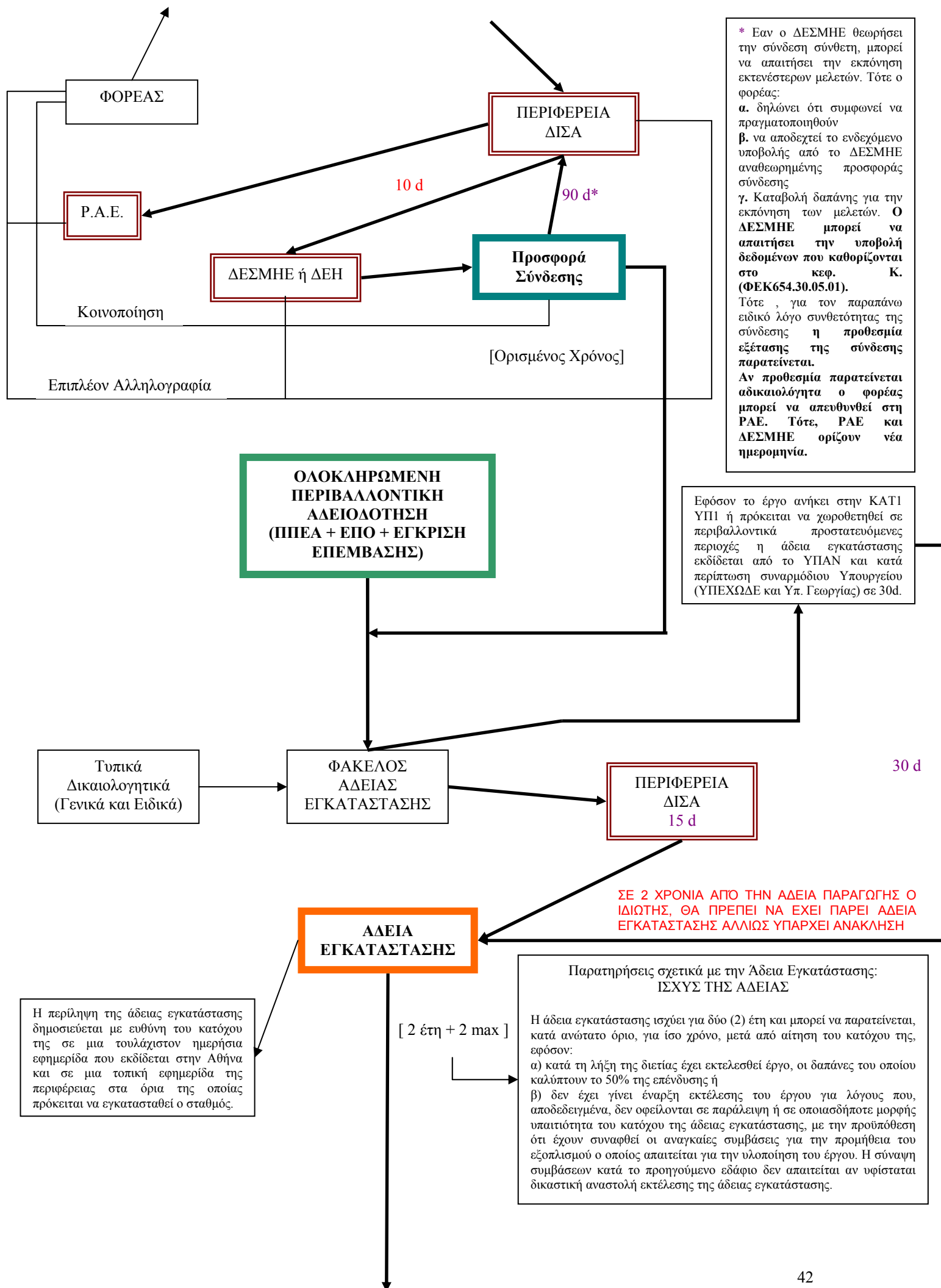

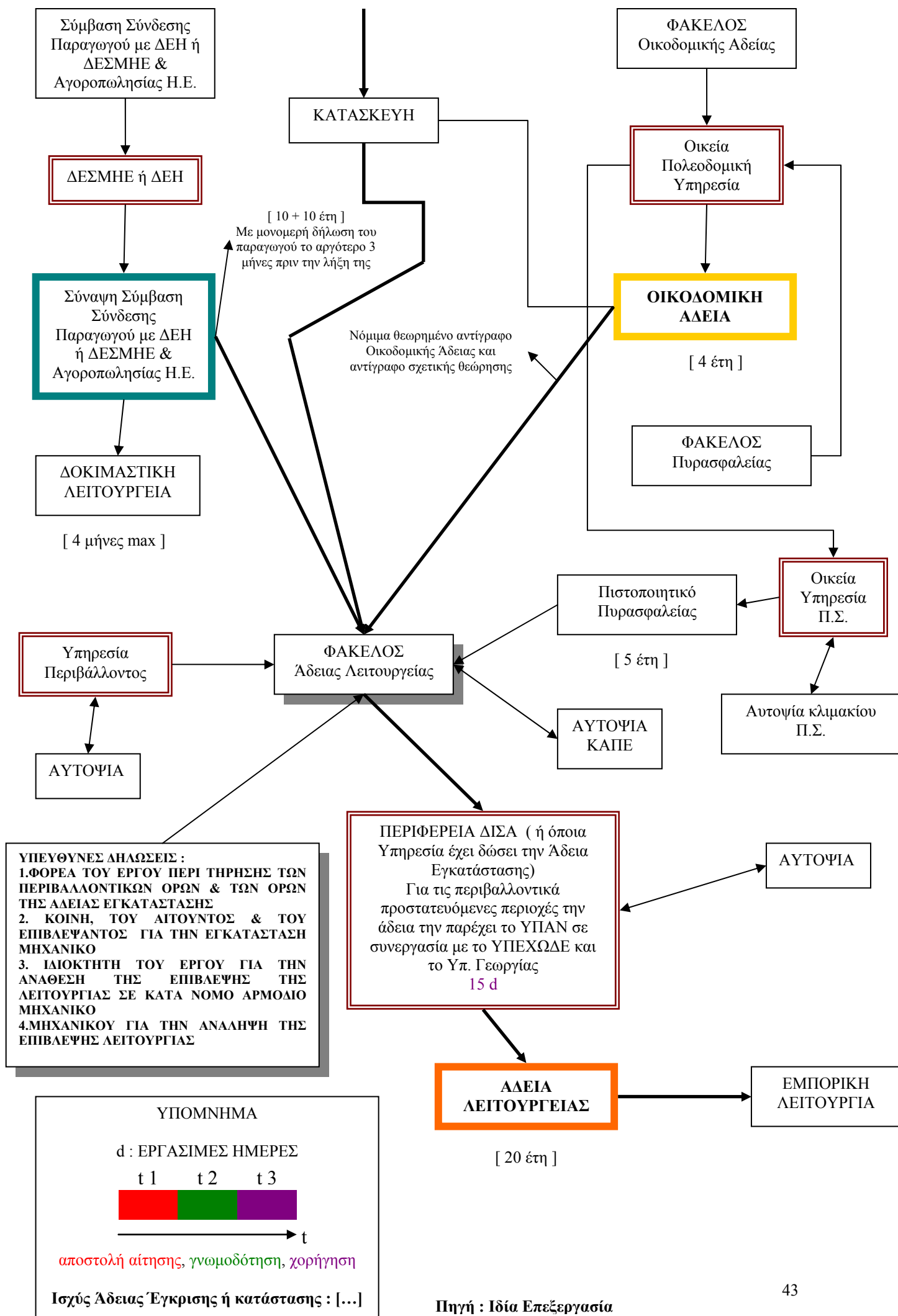
2. ΕΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ (Ε.Π.Ο.)

Διάγραμμα 5 : Αναλυτική σχηματική απεικόνιση της νέας αδειοδοτικής διαδικασίας για έργα ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές

Κεφάλαιο 6^ο: Χωροταξικός Σχεδιασμός για τις ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές – Νομοθετικά Προβλήματα και Εφαρμογές

6.1 Εισαγωγικά

Αποτέλεσμα λοιπόν της αποσπασματικής μέχρι σήμερα προσπάθειας ρύθμισης των τεχνολογικών, τεχνικών, περιβαλλοντικών, χωροταξικών και κοινωνικοοικονομικών παραμέτρων που υπεισέρχονται στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των έργων ΑΠΕ, όπως έχει ήδη διαπιστωθεί, ήταν η καθιέρωση, σταδιακά, μιας χρονοβόρας και άκρως γραφειοκρατικής διαδικασίας αδειοδότησης, με εμπλοκή και συνέργεια πολλών ενδιαμέσων φορέων γνωμοδότησης, οι οποίοι αρκετές φορές εκδίδουν αλληλοσυγκρουόμενες ή/και ασύμβατες μεταξύ τους γνωμοδοτήσεις, με τελικό αποτέλεσμα την καθυστέρηση ή και την αναστολή υλοποίησης των αντίστοιχων επενδύσεων. Τα βήματα λοιπόν που συντελέστηκαν την τελευταία δεκαετία με τη θέσπιση ειδικών νομοθετικών ρυθμίσεων δεν είναι δυνατόν να θεωρηθούν ικανοποιητικά και δεν ανταποκρίνονται στις αυξημένες υποχρεώσεις που απορρέουν από το κοινοτικό και το διεθνές δίκαιο για την ανάπτυξη των ΑΠΕ (Παπαδημητρίου κ.α., 2004). Με την θέσπιση του νέου Νόμου 3468/2006 αλλά και της νέας ΚΥΑ 104247-8/2006 γίνεται μια προσπάθεια ένταξης κανόνων και αρχών στην εσωτερική αγορά των ΑΠΕ χωρίς όμως να λύνονται τα ποικίλα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί στην εφαρμογή των έργων ΑΠΕ τα τελευταία χρόνια, με αποτέλεσμα το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ) να αναγκάζεται να ασκεί, ακόμα και σήμερα, έλεγχο στη νομιμότητάς τους όταν πρόκειται να χωροθετηθούν σε ιδιάζουσες περιοχές.

Η έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού λοιπόν, είναι ένα από τα βασικότερα προβλήματα τα οποία αναδύονται σε πολλές περιπτώσεις που αφορούν πραγματοποιήσεις έργων και δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας στην Ελλάδα. Στις περιπτώσεις αυτές, κυριαρχεί το γενικότερο πρόβλημα της θεσμοθέτησης των χρήσεων γης, το οποίο δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο έπ' ευκαιρία της χωροθέτησης εγκαταστάσεων που κάνουν χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Την αλληλεξάρτηση αυτή του χωροταξικού σχεδιασμού σε συνάφεια με την προστασία του περιβάλλοντος, επιβεβαιώνει και η νομολογία του ΣτΕ.

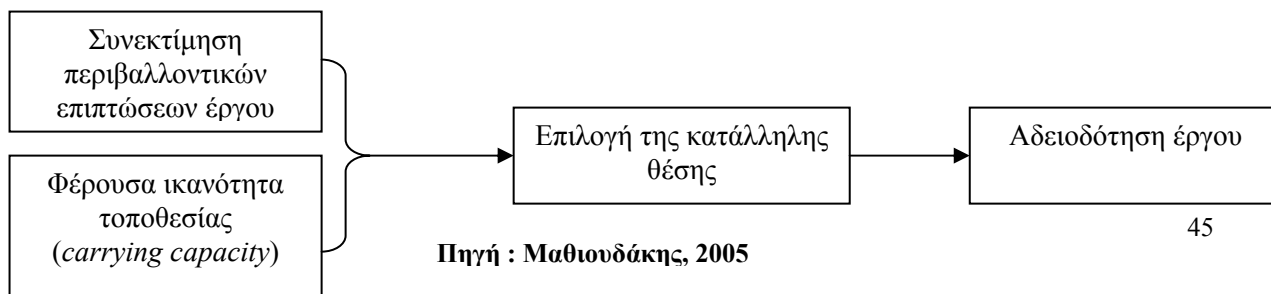
Το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο της χώρας, απαιτεί την ύπαρξη ευρύτερου

χωροταξικού σχεδιασμού, προκειμένου να θεωρήσει νόμιμη την έκδοση των πράξεων που εγκρίνουν την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, με χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Παρόλα αυτά, δεν υιοθετεί την άποψη ότι το Σύνταγμα επιβάλλει την απαγόρευση πραγματοποίησης έργων (απαραίτητα όμως μικρής κλίμακας) που δεν είναι ενταγμένα σε εγκεκριμένα χωροταξικά σχέδια (ΣτΕ 3135/2002, 4308/2001 κ.α.).

Υπάρχει εν τούτοις η περίπτωση ακόμα και για τα έργα αυτά, το ΣτΕ να κρίνει πως η εγκατάσταση και λειτουργία τους αποτελεί οχλούσα δραστηριότητα με ευρύτερες επιπτώσεις και να απαιτήσει την ύπαρξη προηγούμενου χωροταξικού σχεδιασμού (Χατζηγεωργίου, 2005). Ειδικότερα, το ΣτΕ δέχεται κατά πάγιο τρόπο ότι από τις διατάξεις των άρθρων 24, 79 παρ. 8 και 106 παρ. 1 Συντ. προκύπτει ότι ο βιώσιμος χωροταξικός σχεδιασμός αποσκοπεί στην προστασία του περιβάλλοντος, στην εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών όρων διαβίωσης, καθώς και στην οικονομική ανάπτυξη στα πλαίσια της αρχής της αειφορίας.

Τα ολοκληρωμένα χωροταξικά σχέδια γίνονται δεκτά από τη νομολογία του ΣτΕ ως ουσιώδης όρος για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος, διότι θέτουν με βάση την ανάλυση των δεδομένων και την πρόγνωση των μελλοντικών εξελίξεων, τους μακροπρόθεσμους στόχους της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, ενώ, παράλληλα, ρυθμίζουν τη διαμόρφωση των οικιστικών περιοχών και των ελεύθερων χώρων στις εκτός σχεδίου περιοχές. Επομένως, η σωστή επιλογή της τοποθεσίας ενός έργου ή μιας δραστηριότητας θα πρέπει απαραίτητα να γίνεται στα πλαίσια της αρχής της προληπτικής προστασίας του περιβάλλοντος, σε συνάρτηση πάντα με τη συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου και την φέρουσα ικανότητα της τοποθεσίας (Διάγραμμα 6) (Μέλισσας, 2004). Άλλωστε σύμφωνα με τον κανόνα της βιώσιμης ανάπτυξης, κάθε δημόσια πολιτική, γενική ή ειδική, και κάθε διοικητική παρέμβαση στο περιβάλλον πρέπει να διέπονται από τα κριτήρια της περιβαλλοντικής προστασίας έτσι ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της πρόληψης (Παπαπετρόπουλος, 2005). Αναγκαίος, επομένως, όρος για την προστασία των σημαντικών και ευαίσθητων οικοσυστημάτων είναι η εκπόνηση ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού, ο οποίος θα πρέπει να διέπεται από τις προαναφερόμενες αρχές.

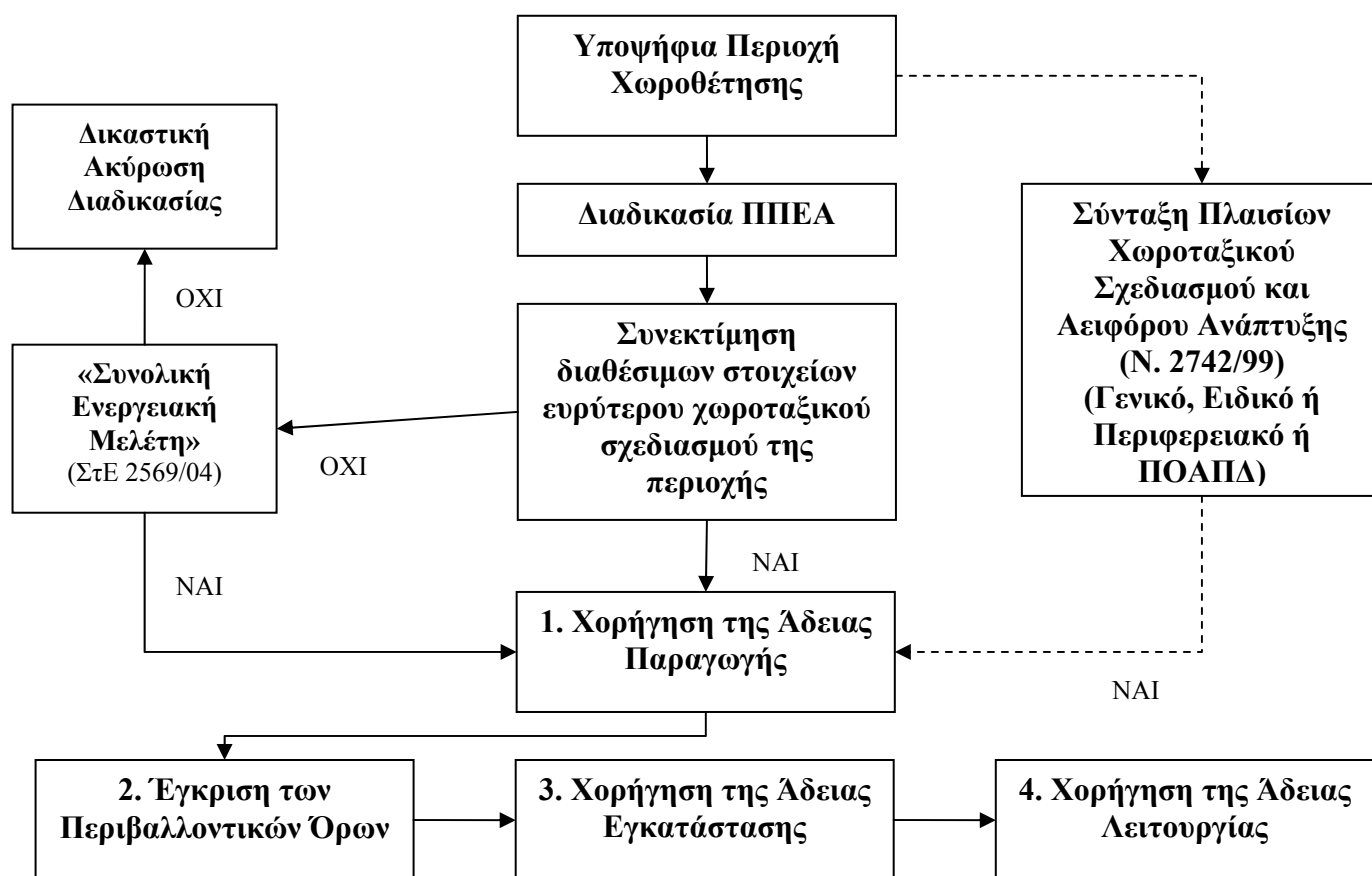
Διάγραμμα 6 : Αρχή της Προληπτικής Προστασίας του Περιβάλλοντος

Το ΣτΕ, αποφάσεις του οποίου θα εξετάσουμε στη συνέχεια, ακυρώνει τις διοικητικές πράξεις της Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων για έργα ΑΠΕ που δύνανται να προκαλέσουν υποβάθμιση του φυσικού ή/και του οικιστικού περιβάλλοντος καθώς και αναστέλλει ή ακυρώνει την εγκατάσταση έργων ΑΠΕ σε συγκεκριμένες περιοχές. Στο γεγονός αυτό, συντελεί η μη έγκριση των Γενικών, Εδικών και Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού (τα οποία ορίζει με σαφήνεια ο Νόμος 2742/1999 περί Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης), λόγω κυρίως της έλλειψης σχετικής πολιτικής βούλησης για το θέμα αυτό.

Στην περίπτωση όπου ένα από τα παραπάνω χωροταξικά εργαλεία είχε εφαρμοστεί, θα οδηγούμασταν απευθείας στην ΕΠΟ (Διάγραμμα 7), χωρίς προηγουμένως να απαιτείται η συνεκτίμηση οποιασδήποτε μελέτης ή η έγκριση οποιασδήποτε άλλης διοικητικής πράξης.

Διάγραμμα 7 : Η αδειοδοτική διαδικασία των έργων ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές σε σχέση με τα εργαλεία του χωροταξικού σχεδιασμού

Πηγή : Ιδία Επεξεργασία

6.2 Μελέτη περιπτώσεων ακύρωσης έργων που κάνουν χρήση ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές

Τα ουσιαστικά προβλήματα που υπάρχουν στο ζήτημα της χωροθέτησης των έργων τα οποία κάνουν χρήση ΑΠΕ, αναδείχθηκαν σε έντονο βαθμό πρόσφατα, με την υπόθεση της εγκατάστασης αιολικού σταθμού την οποία έκρινε το Ε' Τμήμα του ΣτΕ. Ειδικότερα, με την υπ' αριθμόν 2569/2004 απόφαση του ΣτΕ ακυρώνεται η διοικητική πράξη της ΕΠΟ που αφορά στην εγκατάσταση αιολικού σταθμού σε δασική έκταση, δεδομένου ότι δεν έχουν εγκριθεί οι πράξεις που υπαγορεύουν τα άρθρα 7,8 και 10 του Ν. 2742/99 (δηλαδή τα Ειδικά και τα Περιφερειακά Πλαίσια και οι ΠΟΑΠΔ), ούτε έχει εγκριθεί «Συνολική Μελέτη» για την εγκατάσταση των σταθμών, ενώ έχει χορηγηθεί, η κατά τη δασική νομοθεσία, άδεια επεμβάσεως. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και η εισηγητική έκθεση του Ν. 2742/99, «Οι επιλογές για τη χωροθέτηση δραστηριοτήτων είναι αποσπασματικές όταν απουσιάζουν οι στρατηγικές κατευθύνσεις σε εθνικό, περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο, που θα μπορούσαν να εγγυηθούν την ολοκληρωμένη χωρική επιλεξιμότητα των μεμονωμένων έργων και δραστηριοτήτων και την ενσωμάτωση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης» (Χατζοπούλου, 2005).

Το ΣτΕ ακυρώνει την σχετική άδεια εγκατάστασης, διότι δεν είχε προηγηθεί ένταξη του έργου στα προβλεπόμενα, από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, χωροταξικά μέσα και εργαλεία. Με δεδομένη την έλλειψη αυτών των εργαλείων, η σύνταξη της «Συνολικής Μελέτης» που προτείνεται σε επίπεδο νομού ή ευρείας διοικητικής περιφέρειας, δεν προβλέπεται ρητώς σε κάποια συγκεκριμένη νομοθετική διάταξη, αλλά επινοείται με σκοπό να πραγματοποιηθεί εντέλει η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων του υπό ένταξη έργου.

Το ζήτημα όμως της ακύρωσης ή της αναστολής ενός έργου ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές, αναδεικνύεται και στα παρακάτω παραδείγματα. Και στις δυο περιπτώσεις που θα αναλυθούν η αίτηση αφορούσε την αναστολή εκτελέσεως απόφασης Προέγκρισης Χωροθέτησης και απόφασης ΕΠΟ αιολικού πάρκου σε περιοχή που εντάσσεται στο δίκτυο Natura 2000. Η πρώτη απόφαση της Επιτροπής Αναστολών αφορά το νησί της Σύρου και την περιοχή «Σύρριγγα», ενώ η δεύτερη αφορά την εγκατάσταση αιολικού πάρκου στην περιοχή της νήσου Σαπιέντζας του Νομού Μεσσηνίας.

Πιο συγκεκριμένα, στην περίπτωση της Σύρου, με την υπ' αριθμόν 225/2000

απόφαση του ΣτΕ, η Επιτροπή κατά πλειοψηφία κρίνει ότι ο προβαλλόμενος λόγος αναστολής εκτελέσεως περί διαταράξεως του οικοσυστήματος της περιοχής και της ορνιθοπανίδας από την εγκατάσταση των ανεμογεννητριών είναι βάσιμος, παράλληλα ότι η βλάβη στο υπό καθεστώς ιδιαίτερης προστασίας περιβάλλον της περιοχής από την εγκατάσταση αυτή θα είναι δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκιμήσεως της αιτήσεως ακυρώσεως και ότι, συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή εφ' όσον πάντως, και αντιθέτως προς τα υποστηριζόμενα με το υπόμνημα της δικαιούχου της αδείας εταιρείας, η αίτηση ακυρώσεως δεν είναι προδήλως απαράδεκτη. Κατά την γνώμη όμως του Προέδρου της Επιτροπής, η αίτηση ακυρώσεως θα έπρεπε να απορριφθεί, δεδομένου ότι η επίπτωση στο περιβάλλον από την εγκατάσταση των ανεμογεννητριών δεν είναι σημαντική, καθώς σε επαφή με την περιοχή εγκαταστάσεως διέρχεται ήδη δημόσια αμαξιτή οδός και το δίκτυο της ΔΕΗ, αφ' ετέρου δε ο χώρος που καταλαμβάνουν οι ανεμογεννήτριες είναι μικρός και τα έργα εγκαταστάσεως μικρής κλίμακας, ενώ η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από τις ανεμογεννήτριες με ήπιο τρόπο θα ανακουφίσει εν μέρει την νήσο από ρυπογόνες μορφές παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, με ευεργετικά για το περιβάλλον αποτελέσματα. Αντίθετα ένα χρόνο μετά, για την ίδια περιοχή της Σύρου, στην περίπτωση της ΣτΕ ΕΑ 307/2001 κρίθηκε ότι η επίπτωση στο περιβάλλον από την εγκατάσταση των ανεμογεννητριών στην περιοχή αυτή δεν είναι σημαντική, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου, από την περιοχή εγκαταστάσεως διέρχεται ήδη δημόσια αμαξιτή οδός και το δίκτυο της ΔΕΗ και αφ' ετέρου δε ο χώρος που καταλαμβάνουν οι ανεμογεννήτριες είναι μικρός και τα έργα εγκαταστάσεως μικρής κλίμακας. Εξ άλλου, όπως επισημαίνει η Επιτροπή κατά την άποψη αυτή, η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από τις ανεμογεννήτριες με ήπιο τρόπο θα ανακουφίσει εν μέρει την νήσο από ρυπογόνες μορφές παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, με ευεργετικά για το περιβάλλον αποτελέσματα. Υπό τα δεδομένα αυτά, η Επιτροπή κατά πλειοψηφία αποφάσισε ότι ο προβαλλόμενος λόγος αναστολής εκτελέσεως περί διαταράξεως του οικοσυστήματος της περιοχής και της ορνιθοπανίδας από την εγκατάσταση των ανεμογεννητριών δεν είναι βάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

Και ενώ στην περίπτωση της Σύρου τελικά η αίτηση αναστολής εκτέλεσης εγκατάστασης του αιολικού πάρκου τελικά απορρίφθηκε, στην περίπτωση της Μεσσηνίας με την υπ' αριθμόν 853/2005 απόφαση του ΣτΕ, η Επιτροπή Αναστολής αποφάσισε κατά πλειοψηφία ότι ο προβαλλόμενος λόγος αναστολής εκτελέσεως περί

διαταράξεως του οικοσυστήματος της περιοχής και της ορνιθοπανίδας από την εγκατάσταση των ανεμογεννητριών είναι βάσιμος, καθώς λαμβάνεται υπόψη ότι ο συγκεκριμένος φυσικός οικότοπος είναι καταφύγιο πολλών μικρών πουλιών και αρπακτικών πτηνών. Δικαιολογημένα η εγκατάσταση μιας σειράς ανεμογεννητριών στην περιοχή πιθανώς θα επέφερε προβλήματα εφόσον αναφερόμαστε στην προστασία της ορνιθοπανίδας.

Στην χρονιά του 2005 υπήρξαν δύο ακυρωτικές αποφάσεις ΕΠΟ για ΑΠΕ (Αιολικός σταθμός 2,64 MW και μικρό υδροηλεκτρικό έργο 300 KW) σε περιοχές Natura 2000 από το ΣτΕ (1657/2005 και 1805/2005) στις οποίες αναδεικνύονταν ένα καινούργιο πρόβλημα. Το πρόβλημα που προέκυπτε σ' αυτές τις δυο περιπτώσεις ήταν ότι η ΕΠΟ υπογραφόταν από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας όπως ισχύει από την νομοθεσία. Το ΣτΕ αποφάσισε λόγω του ειδικού χαρακτήρα αυτών των περιοχών και παρόλο που οι συγκεκριμένες εγκαταστάσεις είναι μέσης και χαμηλής οχλήσεως αντίστοιχα, ότι θα πρέπει η ΕΠΟ να υπογραφεί από ανώτερο διοικητικό όργανο. Στην προκειμένη περίπτωση το ανώτερο διοικητικό όργανο είναι ο αρμόδιος Υπουργός, δηλαδή ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ. Ακόμα και σήμερα η νέα ΚΥΑ προβλέπει σ' αυτές τις περιπτώσεις έργων ΑΠΕ, η ΕΠΟ να υπογράφεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας καθώς ακολουθούν την διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης της Πρώτης Κατηγορίας, Υποκατηγορίας 2. Ο νέος Νόμος 3468/2006 για τις ΑΠΕ προσπαθεί να δώσει λύση στο παραπάνω πρόβλημα καθώς προβλέπει ότι οι άδειες εγκατάστασης των ΑΠΕ που πρόκειται να χωροθετηθούν σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές πρέπει να υπογράφονται από τον Υπ. Ανάπτυξης και τους συναρμόδιους Υπουργούς κατά περίπτωση, δηλαδή τους Υπουργούς ΠΕΧΩΔΕ και Γεωργίας. Παρόλο βέβαια που ισχύει αυτό το γεγονός το ΣτΕ μπορεί να μην το αποδεχτεί για δύο λόγους. Ο πρώτος είναι γιατί υπογράφεται η άδεια εγκατάστασης και όχι η ΕΠΟ από τον αρμόδιο Υπουργό και ο δεύτερος είναι γιατί ο αρμόδιος Υπουργός της υπογραφής της άδειας εγκατάστασης είναι ο Υπ. Ανάπτυξης και όχι ο Υπ. ΠΕΧΩΔΕ που είναι υπεύθυνος για τις περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές καθώς αναφέρεται ως συναρμόδιος Υπουργός.

Όλα τα παραπάνω παραδείγματα ακύρωσης ή μη εγκαταστάσεων ΑΠΕ τονίζουν το πρόβλημα της μη ύπαρξης ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού. Είναι φυσικό ότι αν είχε πραγματοποιηθεί εδώ και χρόνια ένας ολοκληρωμένος χωροταξικός σχεδιασμός, σίγουρα καμία από τις παραπάνω υποθέσεις δεν θα

οδηγούνταν στα δικαστήρια και σε χρονοβόρες αποφάσεις καθώς η Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων θα συμβάδιζε με τον ολοκληρωμένο χωροταξικό σχεδιασμό της εκάστοτε περιοχής, που θα συμπληρωνόταν από νόμους και διατάξεις αδιαμφισβήτητου χαρακτήρα, και δεν θα υπήρχε κανένας λόγος ακυρωτικής διαδικασίας από το ΣτΕ. Άλλωστε από την υπάρχουσα νομολογία (2569/2004) το ΣτΕ επιθυμεί η χωροθέτηση των ΑΠΕ να μην είναι αποσπασματική και να συμβαδίζει με τις στρατηγικές κατευθύνσεις σε εθνικό, περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο.

Η έγκριση περιφερειακών, ειδικών και γενικών χωροταξικών πλαισίων λοιπόν, που ένα κομμάτι τους αφορά και την χωροθέτηση των μονάδων ΑΠΕ, ιδίως σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές, είναι απολύτως αναγκαία, καθώς θα διευκολύνουν και τις διαδικασίες χωροθέτησης έργων και δραστηριοτήτων αλλά ταυτόχρονα και την αδειοδοτική τους διαδικασία με τις κατευθυντήριες και επιστημονικά αποδεδειγμένες εντολές που θα διαθέτουν. Ένα συγκεκριμένο χωροταξικό πλαίσιο για τα έργα ΑΠΕ λοιπόν, θα έχει ως αποτέλεσμα την χωροθέτηση των έργων ΑΠΕ σε πραγματικά κατάλληλες περιοχές για την μέγιστη απόδοσή τους, αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος, τόσο με την πραγματοποίηση ενός σωστού αιφόρου ενεργειακού σχεδιασμού μέσω των μονάδων ΑΠΕ όσο και με την αποφυγή των δυσμενών περιβαλλοντικών επιπτώσεων που μπορεί να επιφέρουν μονάδες ΑΠΕ σε περιοχές με ιδιαίτερο οικολογικό χαρακτήρα.

6.3. Χωροταξικός σχεδιασμός - προγραμματισμός για τις ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές

6.3.1. Η Διαδικασία χωροθέτησης ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς

Σήμερα όπου ολοκληρωμένος χωροταξικός σχεδιασμός στην Ελλάδα δεν έχει ακόμα πραγματοποιηθεί, η διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος από την χωροθέτηση ενός έργου ΑΠΕ σε μια περιοχή περιβαλλοντικά προστατευόμενη ή μη πραγματοποιείται μέσω της Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης η οποία είναι αναγκαίο να λαμβάνει υπόψη της τα διαθέσιμα στοιχεία του ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού της περιοχής και να λειτουργεί ουσιαστικά ως μελέτη χωροταξικού σχεδιασμού μικρής κλίμακας. Τις περισσότερες φορές κάτι τέτοιο δεν πραγματοποιείται και εκεί είναι που εντοπίζεται το πρόβλημα.

Πριν την ΠΠΕΑ ο ενδιαφερόμενος για την δημιουργία ενός έργου ΑΠΕ σε μια περιοχή περιβαλλοντικά προστατευόμενη ή μη είναι υποχρεωμένος να ακολουθήσει

μια σειρά από ενέργειες έτσι ώστε να διασφαλίσει εγγυήσεις αν η περιοχή είναι κατάλληλη για την χωροθέτηση του έργου καθώς και για το αν είναι καλυμμένος νομικά και οικονομικά. Όλη αυτή η διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθήσει έχει διαχωριστεί σε τρία βασικά στάδια, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

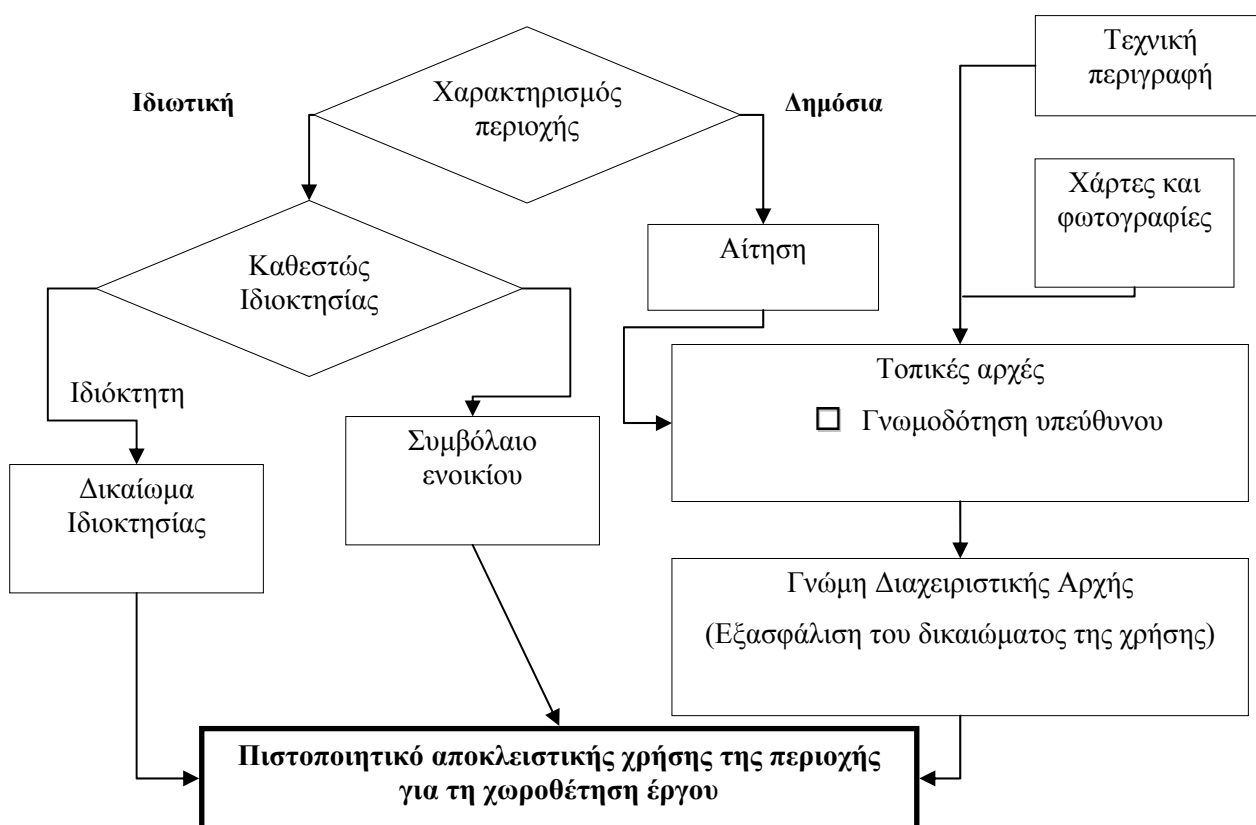
1. Έλεγχος υφιστάμενης κατάστασης της υποψήφιας περιοχής: Το στάδιο εκείνο περιλαμβάνει όλες εκείνες τις διαδικασίες που θα πρέπει να γίνουν για να διαπιστωθεί αν η υποψήφια περιοχή πληρεί τις βασικές προϋποθέσεις για την ένταξη σε αυτή, ενός έργου ΑΠΕ. Είναι λοιπόν υποχρεωμένος να διασφαλίσει αν η περιοχή έχει κατάλληλο δυναμικό (αιολικό, ηλιακό, υδρολογικό κ.τ.λ., ανάλογα με την μονάδα ΑΠΕ που πρόκειται να πραγματοποιηθεί) και κατάλληλο κλίμα ή έδαφος για το έργο που πρόκειται να πραγματοποιηθεί. Παράλληλα θα πρέπει να εξετάσει και τις παρακείμενες χρήσεις γης έτσι ώστε να διαπιστώσει αν υπάρχουν συγκρούσεις μεταξύ τους. Σε μια περιβαλλοντικά προστατευόμενη περιοχή ιδιαίτερη σημασία έχουν και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις που μπορεί να προκαλέσει το έργο ΑΠΕ και τα συνοδευτικά του έργα στο οικοσύστημα τα περιοχής, δηλαδή στην ιδιαίτερη πανίδα και χλωρίδα της. Επιπλέον θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι παρούσες και οι μελλοντικές ανάγκες των κατοίκων της περιοχής στην οποία πρόκειται να χωροθετηθεί το έργο καθώς και άλλων περιοχών που βρίσκονται στην ακτίνα επιρροής του έργου.

2. Αναζήτηση οικονομικών πόρων: Αφού ο ενδιαφερόμενος περάσει με επιτυχία το πρώτο στάδιο και διαμορφωθούν όλα τα απαραίτητα δεδομένα για να προχωρήσει στη μελέτη χωροθέτησης, είναι αναγκαίο να εξασφαλίσει τους οικονομικούς πόρους για την υλοποίηση του έργου. Αν πρόκειται για δημόσιο έργο παραδοσιακά στην Ελλάδα τα κατασκευαστικά κυρίως έργα χρηματοδοτούνται βασικά από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), ή από τα επενδυτικά προγράμματα των μεγάλων δημόσιων επιχειρήσεων (στην προκείμενη περίπτωση από τη ΔΕΗ). Ακόμα, οι πόροι μπορούν να προέλθουν από τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης ή ακόμα και με απευθείας χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Σκάγιαννης, 1994). Αν πρόκειται για ιδιωτικό έργο δύο είναι τα κύρια χρηματοδοτικά όργανα για την ενίσχυση παραγωγικών εν γένει επενδύσεων, τα οποία παρέχουν σημαντικές δημόσιες επιχορηγήσεις (μεταξύ άλλων) και σε επενδυτικά έργα ΑΠΕ: α) Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος (Νόμος 3299/04, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ το Δεκέμβριο του 2004) και β) το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητας, ένα από τα ένδεκα (11) εθνικά και τα δέκα τρία (13) περιφερειακά επιχειρησιακά

προγράμματα, στα οποία έχει κατανεμηθεί το Τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Γ' ΚΠΣ 2000-2006) για την Ελλάδα.

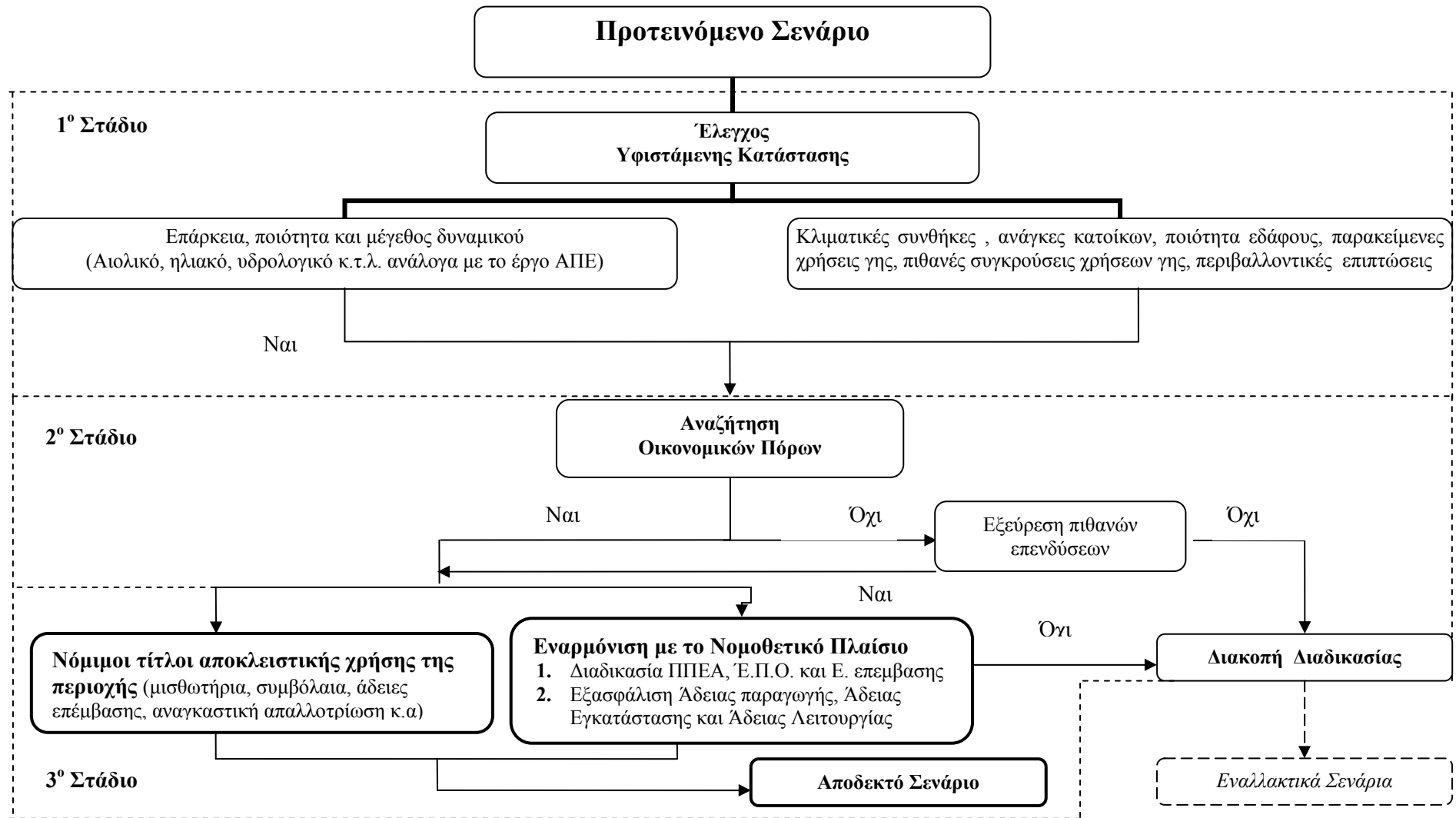
3. Τελικό στάδιο χωροθέτησης: Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει τις πιο σύνθετες και περισσότερο χρονοβόρες διαδικασίες που θα πρέπει να ακολουθηθούν. Βασικό κομμάτι του σταδίου αυτού αποτελούν οι «νόμιμοι τίτλοι αποκλειστικής χρήσης της περιοχής» (Διάγραμμα 8), ενώ ακόμα πιο σημαντικό θεωρούνται οι ήδη αναφερόμενες χρονοβόρες διαδικασίες των αδειών Π.Π.Ε.Α., Ε.Π.Ο., έγκρισης επέμβασης, παραγωγής, εγκατάστασης και λειτουργίας της μονάδας ΑΠΕ που πρόκειται να πραγματοποιηθεί.

Διάγραμμα 8 : Πορεία για την εξασφάλιση άδειας της αποκλειστικής χρήσης της περιοχής

Πηγή : Μαθιουδάκης, 2005

Διάγραμμα 9 : Διαδικασία Χωροθέτησης έργου ΑΠΕ σε Υποψήφια Περιοχή

Πηγή : Μαθιουδάκης, 2005 - Ιδία Επεξεργασία

6.3.2. Οι διάφορες δυνατότητες χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ

Με βάση τις διατυπώσεις του Ν. 2742/99, ο χωροταξικός σχεδιασμός για τις ΑΠΕ θα μπορούσε να γίνει είτε από το Γενικό Πλαίσιο αυτοτελώς, είτε από το Γενικό Πλαίσιο σε συνδυασμό με τα Περιφερειακά Πλαίσια, είτε από το Γενικό Πλαίσιο με εξειδίκευση από ένα Ειδικό Πλαίσιο. Η υπάρχουσα αναφορά σε Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ από το Ν. 2941/01, κυρίως για χωροθέτηση ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές και την Αττική, δημιουργεί βέβαια ένα είδος προηγούμενου, αλλά πρέπει να είναι σαφές ότι η εκδοχή αυτή δεν προκύπτει ευθέως ως μόνη δυνατότητα από τις διατάξεις του Ν. 2742/99.

Θεωρητικά θα μπορούσε, εξάλλου, να εξεταστεί και η δυνατότητα *ad hoc* νομοθετικής ρύθμισης των ζητημάτων που συνδέονται με τη χωροταξική διάσταση των ΑΠΕ, εκτός των πλαισίων του Ν. 2742/99. Με τέτοιο τρόπο ρυθμίστηκε, πχ., η χωροθέτηση των μεγάλων Ολυμπιακών εγκαταστάσεων. Ωστόσο, θεωρούμε ότι το μοντέλο αυτό δύσκολα μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην παρούσα περίπτωση, για μια σειρά από λόγους: (i) Δεν υπάρχει στην περίπτωση των ΑΠΕ ο χαρακτήρας του έκτακτου και επείγοντος γεγονότος, που σε μεγάλο βαθμό «νομιμοποίησε» την *ad hoc* προσέγγιση στην περίπτωση των Ολυμπιακών Αγώνων. (ii) Σε αντίθεση με τις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις, που ήταν συγκεκριμένες και πεπερασμένες, η χωροθέτησή τους αφορούσε ρητά κατονομαζόμενες θέσεις και έγινε εφάπαξ, στη περίπτωση των ΑΠΕ το ζήτημα δεν ανάγεται στη χωροθέτηση ενός αριθμού γνωστών εκ των προτέρων μονάδων αλλά στην ύπαρξη ενός μηχανισμού που θα ρυθμίζει με μόνιμο και διαχρονικό τρόπο και με την αναγκαία ευελιξία τις συνεχώς παρουσιαζόμενες και μεταβαλλόμενες σχετικές ανάγκες. (iii) Το ΣτΕ, ο ρόλος του οποίου πρέπει να αποτελέσει βασικό παράγοντα στην προσέγγιση του ζητήματος, τείνει να ζητά με όλο και μεγαλύτερη συχνότητα την ύπαρξη γενικού χωροταξικού σχεδιασμού για τη χωροθέτηση διαφόρων κατηγοριών επενδύσεων και υποδομών. *Ad hoc* νομοθετική ρύθμιση χωρίς χρήση των διατάξεων του Ν. 2742/99 δύσκολα θα γίνει σήμερα αποδεκτή, τουλάχιστον από το ΣτΕ, ως καλύπτουσα τη σχετική απαίτηση.

Με βάση τα παραπάνω, τα πιθανά εναλλακτικά σενάρια για την αντιμετώπιση του ζητήματος μέσω του Ν. 2742/99, αναλύονται παρακάτω.

6.3.3. Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού ως εργαλείο χωροθέτησης ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές

Σήμερα υπάρχει ένα σχέδιο Γενικού Πλαισίου που καταρτίστηκε στην περίοδο 1999-2001, το οποίο έχει διανύσει τα δύο πρώτα στάδια της διαδικασίας έγκρισης (γνωμοδότηση του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, έγκριση από την Επιτροπή Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον τομέα του Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Αειφόρου Ανάπτυξης) αλλά όχι και το τελικό στάδιο της έγκρισης από τη Βουλή. Δεν είναι συνεπώς θεσμοθετημένο.

Στην παραπάνω εκδοχή του, το Γενικό Πλαίσιο (ΥΠΕΧΩΔΕ – Διεύθυνση Χωροταξίας 2002) περιλαμβάνει στο Μέρος Β (Στρατηγικές επιλογές και προτεραιότητες χωροταξικής πολιτικής) ένα υποκεφάλαιο για τα ενεργειακά θέματα, το οποίο περιλαμβάνει μια στοιχειώδη αναφορά στις ΑΠΕ, την εξής :

«(60) Η αύξηση της περιβαλλοντικής ευαισθησίας έχει οδηγήσει στην ανάληψη διεθνών σχετικών δεσμεύσεων. Οι περιβαλλοντικοί όροι για τη μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων καθίστανται διαρκώς αυστηρότεροι. Η χώρα μας έχει αναλάβει συγκεκριμένες δεσμεύσεις στη διάσκεψη του Κιότο που επηρεάζουν κυρίως τον ενεργειακό τομέα, δεδομένου ότι τίθεται ως στόχος ο περιορισμός της αύξησης εκπομπών CO₂. Στο πλαίσιο αυτό τίθενται επιμέρους αιτήματα όπως λ.χ. η ανάγκη επέκτασης της αξιοποίησης των ΑΠΕ με τη κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων, η επέκταση της χρήσης του φυσικού αερίου σε όσο το δυνατόν περισσότερες οικονομικές δραστηριότητες περιλαμβανομένων των αστικών μεταφορών κ.ά.»

Είναι προφανές ότι η ελάχιστη αυτή αναφορά δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι καλύπτει αυτοτελώς το ζήτημα του στρατηγικού χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ. Για να γίνει κάτι τέτοιο, θα πρέπει η αναφορά του Γενικού Πλαισίου στις ΑΠΕ να ενισχυθεί σημαντικά. Ενδεικτικά, κάτι τέτοιο θα σήμαινε τη διαμόρφωση ενός αυτοτελούς υποκεφαλαίου, τάξης μεγέθους μισής έως μιας σελίδας, που θα περιλαμβάνει συγκεκριμένα κριτήρια για τη χωροθέτηση των ΑΠΕ, συμβατότητες ή μη συμβατότητες με βασικές κατηγορίες χώρου (ιδίως με βασικές κατηγορίες χρήσεων του εδάφους), και κατευθύνσεις - προδιαγραφές για τον υποκείμενο χωρικό σχεδιασμό και τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Στις βασικές κατηγορίες χώρου είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθεί ειδική αναφορά στις περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές καθώς η χωροθέτηση έργων ΑΠΕ μέσα

σε αυτές παρουσιάζουν ιδιαίτερη αντιμετώπιση λόγω της φύσης αυτών των περιοχών. Για να υλοποιηθεί το συγκεκριμένο σενάριο, θα πρέπει να γίνουν τα εξής:

α) Το ΥΠΕΧΩΔΕ να αποφασίσει να προχωρήσει σε θεσμοθέτηση του Γενικού Πλαισίου αφού προηγηθεί τροποποίηση της παλαιότερης εκδοχής του, και

β) Το ΥΠΕΧΩΔΕ να συναινέσει στην ενσωμάτωση εκτεταμένης αναφοράς στις ΑΠΕ. Το αναγκαίο κείμενο θα μπορούσε να ετοιμαστεί από τους αρμόδιους φορείς (ΥΠΑΝ και ΡΑΕ), στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Χωροταξίας του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Το σενάριο αυτό έχει το πλεονέκτημα του μικρού αναγκαίου χρόνου προεργασίας του αναγκαίου κειμένου (υποκεφαλαίου του Γενικού Πλαισίου) για τις ΑΠΕ (ενδεικτικά, της τάξης του ενός μηνός). Η διαδικασία θεσμοθέτησης του Γενικού Πλαισίου θα μπορούσε να ολοκληρωθεί σε μια περίοδο της τάξης των 3-4 μηνών, εφόσον υπάρξει η αναγκαία πολιτική βούληση. Ο αστάθμητος παράγοντας είναι ο χρόνος που θα απαιτηθεί για την τροποποίηση του συνολικού κειμένου του υφιστάμενου σχεδίου Γενικού Πλαισίου, ο οποίος θα μπορούσε να κινηθεί σε ένα ευρύ φάσμα (πχ. από 2-12 μήνες). Συνεπώς, η όλη διαδικασία μπορεί να απαιτήσει από 5-18 μήνες (Οικονόμου, 2004).

Από τεχνική άποψη, το συγκεκριμένο σενάριο θα μπορούσε ίσως να καλύψει οριακά τις απαιτήσεις του γενικού χωροταξικού σχεδιασμού στρατηγικού επιπέδου για τις ΑΠΕ, χωρίς πιο αναλυτικό σχεδιασμό μέσω Ειδικού Πλαισίου ή Περιφερειακών Πλαισίων. Χωρίς να μπορούμε να το αποκλείσουμε, δεν θεωρούμε ωστόσο πιθανό ότι κάτι τέτοιο θα γινόταν δεκτό ως λύση από το ΣτΕ. Δεν είναι επίσης δεδομένο ότι και από την άποψη της διευκόλυνσης της χωροθέτησης και ανάπτυξης των ΑΠΕ η προσέγγιση αυτή θα έδινε τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα (όσον αφορά, πχ., την ελάφρυνση και επιτάχυνση της όλης αδειοδοτικής διαδικασίας). Τέλος, το γεγονός ότι στο Ν. 2941/01 έχει ήδη γίνει αναφορά σε Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ είναι ενδεχόμενο να έχει δημιουργήσει μια μη αντιστρεπτή κατάσταση (είτε από στενά νομική άποψη είτε από άποψη γενικότερου κλίματος) που να καθιστά αυτό το σενάριο μη εφικτό (Οικονόμου, 2004).

6.3.4. Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού ως εργαλείο χωροθέτησης ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 2941/01, η χωροθέτηση εγκαταστάσεων ΑΠΕ μέσα σε προστατευόμενες περιοχές, εθνικούς δρυμούς, αισθητικά δάση και

διατηρητέα μνημεία της φύσης, σε περιοχές που έχουν ενταχθεί στον εθνικό κατάλογο του Δικτύου Natura 2000, σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και της ΚΥΑ 33318/3028/28.12.1998, καθώς και σε τοπία με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, γίνεται με βάση τα προβλεπόμενα στα νομικά κείμενα κήρυξης των άνω περιοχών, ή σύμφωνα με τα όσα θα προβλέψει το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ, κατά την έννοια του άρθρου 7 του Ν. 2742/99. Βέβαια η κατάρτιση ενός Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ μόνο γι' αυτές τις περιοχές δεν θα έχει σωστό χαρακτήρα, και για λόγους όπως το πνεύμα του Ν. 2742/99 αλλά και της επαρκούς αντιμετώπισης των ζητημάτων που συνδέονται με τις ΑΠΕ, ένα αφιερωμένο Ειδικό Πλαίσιο σε αυτές, θα πρέπει να καλύπτει το σύνολο της επικράτειας. Ο περιορισμός του μόνο στις περιοχές που αναφέρει ο Ν. 2942/01 θα δημιουργούσε σχεδιαστικό κενό, και θα οδηγούσε σε αναπαραγωγή των σημερινών προβλημάτων που συνδέονται με την απουσία χωροταξικού σχεδιασμού.

Είναι γεγονός ότι μέχρι και σήμερα Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ δεν έχει πραγματοποιηθεί παρόλο που έχουν περάσει πέντε χρόνια από την ψήφιση του Νόμου 2941/01 και επτά χρόνια από την ψήφιση του Νόμου 2742/99. Στο σημείο αυτό λοιπόν, τονίζεται η ανάγκη άμεσης αντιμετώπισης του μείζονος ζητήματος της εκπόνησης, έγκρισης και εφαρμογής Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ, κατά την έννοια του άρθρου 7 του Ν. 2742/99 που προαναφέρθηκε, για το σύνολο του Ελληνικού χώρου και με ειδικές κατευθύνσεις και κριτήρια χωροθέτησης στην κατηγορία χώρου των περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών λόγω του ειδικού χαρακτήρα τους.

Όπως έχει ήδη διαπιστωθεί από το συνδυασμό των συναφών διατάξεων των Ν. 1650/86, 2742/99 και 2941/01, προκύπτει ότι ελλείπει ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού θεσπίζεται ένα μεταβατικό καθεστώς, το οποίο στηρίζεται κυρίως στην έννοια του χωροταξικού σχεδιασμού μικρής κλίμακας, ο οποίος πραγματοποιείται μέσω της χρήσης προσωρινών υποκατάστατων χωροταξικού σχεδιασμού, όπως ήταν παλαιότερα η προέγκριση χωροθέτησης και σήμερα η προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση. Μέχρι την τελική έκδοση του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, η χωροθέτηση εγκαταστάσεων ΑΠΕ, μέσα σε περιοχές των ως άνω κατηγοριών (προστατευόμενες περιοχές και Αττική), θα πραγματοποιείται μετά από γνωμοδότηση της Διεύθυνσης Χωροταξίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Η εκπόνηση και έγκριση ενός Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, όπως θα διαπιστωθεί από μια λεπτομερέστερη ανάλυση του χρονοδιαγράμματος και των προϋποθέσεων επίτευξής του σε επόμενο κεφάλαιο, θα απαιτούσε διάστημα 7-9 μηνών, αν δεν υπάρξουν μη αναγκαίες καθυστερήσεις και, προφανώς, εφόσον στην όλη προσέγγιση συμφωνεί το ΥΠΕΧΩΔΕ (Οικονόμου, 2004).

Για την ομαλή ένταξη των εγκαταστάσεων παραγωγής ενέργειας από Α.Π.Ε. σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές ως ξεχωριστή και αυτόνομη δραστηριότητα στο Ειδικό Πλαίσιο κρίνεται κατ' αρχήν σκόπιμο να περιγραφεί λεπτομερώς κάθε είδους πτυχή που έχει να κάνει με τις περιοχές αυτές. Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι οι περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές έχουν ιδιαίτερη σημασία καθώς περιλαμβάνουν δασικές και όχι μόνο περιοχές οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον από άποψη διατήρησης της αυτοφύουσ χλωρίδας και της άγριας πανίδας, των γεωμορφολογικών σχηματισμών, του υπεδάφους, της ατμόσφαιρας, των νερών και γενικά του φυσικού περιβάλλοντος. Στο Ειδικό πλαίσιο θα πρέπει οπωσδήποτε να ληφθούν υπόψη όλα τα χαρακτηριστικά αυτών των περιοχών πριν πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε διαδικασία χωροθέτησης ΑΠΕ και σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να επηρεάζει όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα ο αειφόρος ενεργειακός σχεδιασμός της χώρας να πραγματοποιηθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο που στην συγκεκριμένη περίπτωση πραγματοποιείται με τον συνδυασμό της πραγματοποίησης έργων ΑΠΕ για την παραγωγή ενέργειας στην χώρα και της χωροθέτησής αυτών στις όσο το δυνατόν καταλληλότερες περιοχές.

Το σενάριο της δημιουργίας Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ θα μπορούσε να καλύψει πλήρως τις απαιτήσεις χωροταξικού σχεδιασμού των ΑΠΕ, τόσο από τεχνική όσο και από νομική άποψη, αφού τα Ειδικά Πλάγια αποτελούν ακριβώς θεσμικά εργαλεία για την κάλυψη αναγκών τέτοιου τύπου (τομεακός χωροταξικός σχεδιασμός στρατηγικού χαρακτήρα και εθνικής εμβέλειας). Θα μπορούσε επίσης να λύσει και το ζήτημα των όποιων προβλημάτων δημιουργούν τα ήδη θεσμοθετημένα Περιφερειακά Πλάγια, επειδή τα Ειδικά Πλάγια είναι ιεραρχικά υπερκείμενα των Περιφερειακών Πλαισίων.

Η διαδικασία για την εκπόνηση και την έγκριση του Πλαισίου είναι οπωσδήποτε χρονοβόρα, ωστόσο μπορεί να ακολουθηθεί το προηγούμενο του Ειδικού Πλαισίου για τα Σωφρονιστικά Ιδρύματα, το οποίο, κατόπιν των εντόνων πιέσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας, ολοκληρώθηκε πολύ σύντομα.

6.3.5. Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού ως εργαλείο χωροθέτησης ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές

Εναλλακτικά οι ΑΠΕ μπορούν νόμιμα να χωροθετηθούν σε περιφερειακό επίπεδο μέσω των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης. Με βάση το Ν. 2742/99 τα Περιφερειακά Πλαίσια καλύπτουν θέματα περιφερειακού και διανομαρχιακού ενδιαφέροντος. Με αυτή την έννοια, αποκλειστική χρήση των Περιφερειακών Πλαισίων για την αντιμετώπιση του ζητήματος των ΑΠΕ ίσως οδηγήσει στην ένσταση ότι δεν υπάρχει ο αναγκαίος εθνικός σχεδιασμός. Το αντεπιχείρημα είναι ότι οι μονάδες ηλεκτροπαραγωγής που βασίζονται σε ΑΠΕ είναι μικρού μεγέθους και καλύπτουν περιφερειακές ή υποπεριφερειακές ανάγκες, είτε άμεσα ως απόρροια της χωροθέτησής τους (πχ. σε νησιά χωρίς σύνδεση με το εθνικό δίκτυο) είτε επειδή η παραγωγή τους παραμένει υποσύνολο της περιφερειακής ζήτησης. Είναι πιθανό ότι αυτό το επιχείρημα θα γίνει δεκτό. Μια πλήρης κάλυψη όλων των ενδεχομένων, πάντως, θα επέβαλλε το συνδυασμό των Περιφερειακών Πλαισίων με κάποιες αναφορές στις ΑΠΕ από το Γενικό Πλαίσιο (εφόσον το τελευταίο θεσμοθετηθεί).

Στα δώδεκα Περιφερειακά Πλαίσια που εγκρίθηκαν από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ δεν είχε συμπεριληφθεί καμία ρύθμιση για των χωροταξικό σχεδιασμό των ΑΠΕ, παρόλο που ορισμένα από αυτά κάνουν κάποιες αναφορές σ' αυτές, αλλά και σε αυτά το επίπεδο προσέγγισης (από άποψη γενική χωροθετικής αντίληψης, λεπτομερειών, συσχέτισης με άλλα ζητήματα που καλύπτονται από τα Περιφερειακά Πλαίσια) δεν είναι ενιαίο. Το γεγονός αυτό βέβαια δεν αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα, εφόσον ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα:

Τα Περιφερειακά Πλαίσια εκπονούνται είτε με πρωτοβουλία του ΥΠΕΧΩΔΕ, μετά από ενημέρωση της οικείας Περιφέρειας, είτε με πρωτοβουλία της Περιφέρειας, μετά από ενημέρωση του ΥΠΕΧΩΔΕ. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των βασικών επιλογών και των προτεραιοτήτων τους γίνεται από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ, ο οποίος συντάσσει ετήσιες εκθέσεις, στις οποίες υποδεικνύονται τα μέτρα, τα προγράμματα και οι πρωτοβουλίες που απαιτούνται κατά περίπτωση για την εφαρμογή τους.

Με βάση λοιπόν τις προαναφερόμενες εκθέσεις τα Περιφερειακά Πλαίσια μπορούν να αναθεωρούνται ανά πενταετία. Παράλληλα, παρέχεται από το νόμο η δυνατότητα κατ' εξαίρεση τροποποίησής τους οποτεδήποτε προκειμένου:

α) να αντιμετωπισθούν ζητήματα που προκύπτουν από την προώθηση ή την εφαρμογή προγραμμάτων και δράσεων, διεθνούς ή ευρωπαϊκού χαρακτήρα,

β) να ληφθούν υπόψη απρόβλεπτες και επείγουσες ανάγκες από φυσικές καταστροφές ή κινδύνους,

γ) να προσαρμοστούν στις υποδείξεις της προαναφερόμενης ετήσιας έκθεσης παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Έτσι λοιπόν το γεγονός ότι στα ήδη εγκεκριμένα Περιφερειακά Πλαίσια δεν περιελήφθη ρύθμιση για τις ΑΠΕ αποτελεί οπωσδήποτε νόμιμο λόγο τροποποίησής τους. Άλλωστε, η άμεση προώθηση των ΑΠΕ αποτελεί δέσμευση της χώρας μας, η οποία επιβάλλεται να υλοποιηθεί άμεσα στο πλαίσιο εφαρμογής της κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας και μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μέσω ενός ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού καθώς η χρονοβόρα αδειοδοτική διαδικασία αλλά και η ακύρωση πολλών έργων ΑΠΕ από τα δικαστήρια λόγω των αμφιβολιών που υπήρχαν για την καταλληλότητα των περιοχών χωροθέτησης, είναι οι κύριοι λόγοι παρεμπόδισης της ανάπτυξης των έργων ΑΠΕ στην Ελλάδα.

Επιβάλλεται, εξάλλου, να σημειωθεί ότι η άμεση αναθεώρηση των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού αποτελεί προτεραιότητα της νέας πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η υιοθέτηση από τα νέα αναθεωρημένα Περιφερειακά Πλαίσια ρύθμισης για τη χωροθέτηση των έργων ΑΠΕ είναι απολύτως εφικτή και επιβεβλημένη.

Από τεχνική άποψη, η αναθεώρηση των Περιφερειακών Πλαισίων ως προς τις ΑΠΕ θα σήμαινε τη σύνταξη ενός κειμένου της τάξης της μισής έως μιας σελίδας, ως αυτοτελούς υποκεφαλαίου των Περιφερειακών Πλαισίων, αλλά παράλληλα θα πρέπει να γίνουν ορισμένες σημειακές αναφορές και σε άλλα σημεία του κειμένου του Περιφερειακού Πλαισίου, και να αντιμετωπιστούν ενδεχόμενες αλυσιδωτές επιπτώσεις από αλλαγές που θα έχουν ως αφετηρία τις ρυθμίσεις για τις ΑΠΕ αλλά θα επιδρούν δευτερογενώς σε άλλα σημεία του Περιφερειακού Πλαισίου. Επίσης, κατ' αρχήν θα πρέπει να γίνουν τροποποιήσεις και των διαγραμμάτων που συνοδεύουν τα Περιφερειακά Πλαίσια, ενώ σκόπιμη θα ήταν και η εξέταση και κατά περίπτωση τροποποίηση και ορισμένων χαρτών των μελετών στις οποίες στηρίχθηκαν τα Περιφερειακά Πλαίσια. Εφόσον γίνουν όλα τα παραπάνω, η τεχνική επάρκεια αυτής της εκδοχής θα είναι πολύ μεγάλη. Σε θετική περίπτωση, τα βήματα της διαδικασίας αναθεώρησης των Περιφερειακών Πλαισίων θα ήταν τα εξής:

1. Αξιολόγηση των 12 υφιστάμενων Περιφερειακών Πλαισίων και του ΡΣΑ. Χρόνος: 1 μήνας
2. Κατάρτιση σχεδίων αναθεώρησης των 12 Περιφερειακών Πλαισίων και του ΡΣΑ. Χρόνος: 2-8 μήνες (ανάλογα με τις προτεραιότητες κλπ.)
3. Γνωμοδότηση των Περιφερειακών Συμβουλίων. Χρόνος: 3 μήνες
4. Έγκριση των αναθεωρημένων Περιφερειακών Πλαισίων με Απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ: 1-3 μήνες. Στην περίπτωση του ΡΣ, τροποποίησή του με Προεδρικό Διάταγμα (ΠΔ).

Ο συνολικός απαιτούμενος χρόνος εκτιμάται σε 7-15 μήνες, αλλά αυτό αφορά το σύνολο των 12 Περιφερειακών Πλαισίων και το ΡΣ. Για συγκεκριμένες περιφέρειες (πχ. αυτές που παρουσιάζουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον από την άποψη των ΑΠΕ) ο χρόνος που θα απαιτηθεί μπορεί να είναι ο ελάχιστος των 7 μηνών. Ωστόσο, οι χρόνοι αυτοί δεν έχουν λάβει υπόψη ορισμένες παραμέτρους, η επίδραση των οποίων δεν μπορεί προς το παρόν να ποσοτικοποιηθεί, αλλά πιθανώς θα οδηγήσει σε σημαντικές χρονικές επιβαρύνσεις (Οικονόμου, 2004).:

α) Δεν πρόκειται για ένα (όπως στην περίπτωση του Ειδικού Πλαισίου) αλλά για πολλά σχέδια. Τα σχέδια αυτά είναι πολυτομεακού χαρακτήρα και συνεπώς οι όποιες ρυθμίσεις για τις ΑΠΕ πρέπει να σταθμιστούν και από την άποψη των επιπτώσεών τους σε άλλα πεδία (κάτι που συνεπάγεται πρόσθετο χρόνο αλλά και διεπιστημονική ομάδα μελέτης). Επιπλέον, θα απαιτηθεί η ύπαρξη ενός πλαισίου γενικών κατευθύνσεων για τα επιμέρους Περιφερειακά Πλαίσια, ούτως ώστε όλα να εξυπηρετούν την ίδια γενική αντίληψη για το ζήτημα των ΑΠΕ, και επίσης η ύπαρξη μιας διαδικασίας συντονισμού μεταξύ των Περιφερειακών Πλαισίων. Εκτιμάται ότι η πολύπλοκη αυτή μελετητική διαδικασία πολύ δύσκολα μπορεί να διεκπεραιωθεί σε εύλογο χρονικό διάστημα από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Στο βαθμό που θα απαιτηθούν αναπόφευκτα εξωτερικές αναθέσεις θα υπάρξει αντίστοιχη χρονική επιβάρυνση που μπορεί να φθάσει τους 8 μήνες.

β) Οι διαδικασίες γνωμοδοτικού χαρακτήρα εισάγουν στο παιχνίδι τα Περιφερειακά Συμβούλια, δηλ. όργανα με διαφορετικές και τοπικά διαμορφωνόμενες οπτικές, ενέχουν την πιθανότητα επέκτασης των συζητήσεων σε διάφορα επίπεδα, και επίσης μπορεί να οδηγήσουν σε αλληλεπιδράσεις μεταξύ των προσεγγίσεων σε διαφορετικές περιφέρειες. Από αυτή την άποψη, η όλη διαδικασία εμφανίζεται επίσης σαφώς πιο επιβαρυνμένη από ότι στην περίπτωση του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, πέρα και ανεξάρτητα από τα χρονοδιαγράμματα των δύο περιπτώσεων που

στηρίζονται στην υπόθεση ευνοϊκών συνθηκών. Η υπόθεση αυτή είναι πολύ πιο πιθανό να επαληθευτεί στην περίπτωση ενός Ειδικού Πλαισίου από ότι στην περίπτωση 12 Περιφερειακών Πλαισίων.

Στην περίπτωση του συγκεκριμένου σεναρίου οι ΑΠΕ δύνανται να χωροθετηθούν από τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού με τη μορφή των Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΠΟΑΠΔ), οι οποίες ρυθμίζονται με το άρθρο 10 του ν. 2742/1999. Με το άρθρο αυτό διευρύνθηκε η έννοια και η λειτουργία των πρώην ζωνών ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων, ώστε αυτή να συμπεριλάβει τις περιοχές που είναι πρόσφορες για την ανάπτυξη οργανωμένων υποδοχέων του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Επίσης, μέχρι την έγκριση των προαναφερθέντων Περιφερειακών Πλαισίων είναι δυνατός ο χαρακτηρισμός και η οριοθέτηση ΠΟΑΠΔ ακόμα και μέσα σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές που κρίνονται κατάλληλες για την χωροθέτηση έργων ΑΠΕ, φυσικά μετά τη στάθμιση των διαθέσιμων στοιχείων ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού και ιδίως αυτών που απορρέουν από υφιστάμενα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα και υπό εξέλιξη χωροταξικές μελέτες (Παπαπετρόπουλος, 2004).

Οι ΠΟΑΠΔ εξειδικεύονται κατά κλάδο δραστηριοτήτων ή κατά είδος και προορισμό λειτουργίας και διακρίνονται σε περιοχές αποκλειστικής χρήσης, στις οποίες απαγορεύεται κάθε άλλη δραστηριότητα εκτός από εκείνη στην οποία αποβλέπει ο χαρακτηρισμός τους, και σε περιοχές κύριας χρήσης, όπου επιτρέπονται και άλλες συναφείς δραστηριότητες.

Οι Περιοχές αυτές καθορίζονται δεσμευτικά από το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και χαρακτηρίζονται και οριοθετούνται με απόφαση του ΥΠΕΧΩΔΕ, μετά από αίτηση φορέα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου. Με την απόφαση αυτή καθορίζονται ειδικότερα (Παπαπετρόπουλος, 2004):

- α) η θέση, η έκταση και τα όρια της ΠΟΑΠΔ,
- β) οι κατηγορίες παραγωγικών δραστηριοτήτων που επιτρέπεται να εγκατασταθούν στην ΠΟΑΠΔ,
- γ) οι ειδικότεροι όροι και τα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος από την ίδρυση και τη λειτουργία της ΠΟΑΠΔ.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ΠΟΑΠΔ που ισχύουν σήμερα είναι οι ΠΟΑΠΔ ιχθυοκαλλιέργειών.

6.3.6. Συγκριτική αποτίμηση των περιπτώσεων χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ

Λαμβάνοντας υπόψη όσα έχουν αναφερθεί παραπάνω, καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα:

α) Η επιλογή της ad hoc νομοθετικής κάλυψης είναι επισφαλής, κυρίως όσον αφορά την αποδοχή της από το ΣτΕ, και μάλλον πρέπει να απορριφθεί.

β) Η επιλογή της αντιμετώπισης του ζητήματος αυτοτελώς μέσω του Γενικού Πλαισίου δεν παρουσιάζει πλεονεκτήματα. Είναι αμφίβολο αν θα γίνει δεκτή από το ΣτΕ, κα επίσης είναι αμφίβολο αν θα είναι αποτελεσματική ως προς την απλούστευση και επιτάχυνση της διαδικασίας χωροθέτησης και αδειοδότησης των ΑΠΕ, ακόμα και αν δεν υπάρξουν νομικά προβλήματα. Το μόνο δυνατό πλεονέκτημα θα ήταν η δυνατότητα ολοκλήρωσης της όλης διαδικασίας σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα. Το διάστημα αυτό έχει εκτιμηθεί σε 5-18 μήνες, και συνεπώς στην καλύτερη εκδοχή είναι μικρότερο από αυτό που θα απαιτηθεί αντίστοιχα στις άλλες περιπτώσεις. Αλλά η καλύτερη αυτή εκδοχή δεν πρέπει να θεωρηθεί ως εύκολα επιτεύξιμη, ενώ σε κάθε περίπτωση τα προαναφερθέντα μειονεκτήματα παραμένουν. Συνεπώς, και η εκδοχή αυτή μάλλον πρέπει να απορριφθεί.

γ) Η αντιμετώπιση του ζητήματος μέσω των Περιφερειακών Πλαισίων από στενά τεχνική άποψη θα ήταν ιδιαίτερα ικανοποιητική, εφόσον όμως ικανοποιηθούν όλες οι προϋποθέσεις που έχουν αναφερθεί για την αναθεώρησή τους, όπως η τροποποίηση των υφιστάμενων Περιφερειακών Πλαισίων μετά από επαρκή μελέτη από κατάλληλη διεπιστημονική ομάδα αλλά και οι συνοδευτικές αναλυτικές μελέτες. Στην περίπτωση αυτή, όμως, οι πιθανότητες μη επίτευξης του ελάχιστου απαιτούμενου χρόνου (7-15 μήνες) είναι ιδιαίτερα μεγάλες. Αντίστοιχη επίδραση ενδέχεται να έχουν και οι γνωμοδοτικές διαδικασίες μέσω των Περιφερειακών Συμβουλίων. Στα σημεία αυτά πρέπει να προστεθούν η ανάγκη τροποποίησης του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθηνών, και η επιθυμητή θεσμοθέτηση και του Γενικού Πλαισίου για να καλυφθεί ο σχεδιασμός εθνικού επιπέδου των ΑΠΕ.

δ) Η αντιμετώπιση του ζητήματος μέσω ενός Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ από τεχνική άποψη είναι ικανοποιητική. Η διαφορά από την εκδοχή των Περιφερειακών Πλαισίων είναι ότι τα τελευταία θα μπορούσαν να είναι πιο λεπτομερειακά. Ωστόσο, κάτι τέτοιο έχει δύο όψεις. Αυξάνει αφενός την ασφάλεια δικαίου αλλά παράλληλα μειώνει την ευελιξία του σχεδιασμού. Δεν είναι συνεπώς βέβαιο ότι μεγαλύτερος

βαθμός λεπτομέρειας από αυτή που αναμένεται από ένα Ειδικό Πλαίσιο θα ήταν επιθυμητή, από τη στιγμή που εκτιμάται ότι το Ειδικό Πλαίσιο είναι επαρκές από νομική άποψη (Ν. 2742/99 και ΣτΕ) και, ταυτόχρονα, επιτρέπει αρκετά λεπτομερειακή προσέγγιση για να μπορεί να συμβάλλει στη διευκόλυνση της χωροθέτησης και την επιτάχυνση της ανάπτυξης των ΑΠΕ. Από άποψη χρονοδιαγράμματος, το Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ απαιτεί, εφόσον υπάρξουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις, 7-9 μήνες, αλλά οι πιθανότητες επίτευξης του χρόνου αυτού στην παρούσα περίπτωση είναι σαφώς μεγαλύτερες από ότι στην περίπτωση των Περιφερειακών Πλαισίων. Παραμένει, τέλος, ανοικτό ζήτημα αν θα απαιτηθεί τροποποίηση του ΡΣΑ (που στην περίπτωση των Περιφερειακών Πλαισίων είναι βέβαιη).

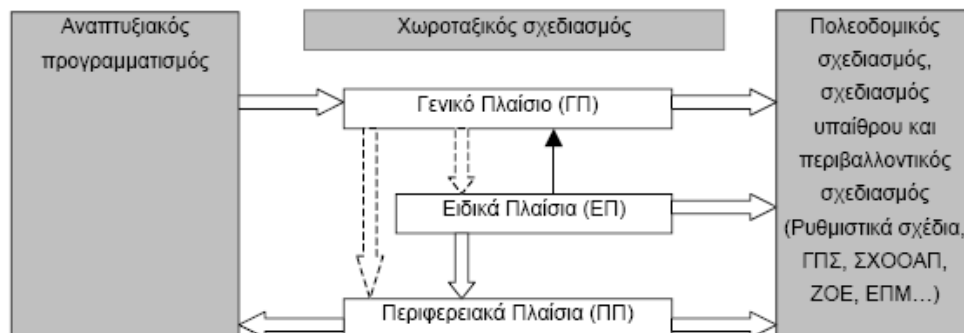
Συνοψίζοντας, φαίνεται ότι το σενάριο της θεσμοθέτησης ενός Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ παρουσιάζει το καλύτερο ισοζύγιο πλεονεκτημάτων-μειονεκτημάτων. Η εκδοχή της χρήσης των Περιφερειακών Πλαισίων για την αντιμετώπιση του προβλήματος δεν αποκλείεται αλλά εμφανίζεται σαφώς πιο μειονεκτική όσον αφορά την εφικτότητά της σε μικρό χρονικό διάστημα. Οι άλλες δύο εκδοχές (ad hoc νομοθετική ρύθμιση, και ρύθμιση μέσω μόνο του Γενικού Πλαισίου) πρέπει κατ' αρχήν να αποκλειστούν.

6.4. Τα χαρακτηριστικά του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ΑΠΕ και οι αναγκαίες διαδικασίες

6.4.1. Οι σχέσεις του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ΑΠΕ με άλλες κατηγορίες χωρικών σχεδίων

Οι σχέσεις των Ειδικών Πλαισίων με τα υπόλοιπα σχέδια που προβλέπει ο Ν. 2742/99 καθώς και με άλλες κατηγορίες χωρικού σχεδιασμού και προγραμματισμού απεικονίζονται στο διάγραμμα 10.

Διάγραμμα 10. Σχέσεις Ειδικού πλαισίου με τα άλλα πλαίσια χωροταξικού σχεδιασμού

Πηγή : Οικονόμου, 2004

Ο Ν. 2742/99 δεν προσδιορίζει ποια συγκεκριμένα Ειδικά Πλαίσια πρέπει να εκπονηθούν, αλλά αναφέρει ότι εξειδικεύουν ή συμπληρώνουν τις κατευθύνσεις του Γενικού Πλαισίου που αφορούν (μεταξύ άλλων) «τη χωρική διάρθρωση των δικτύων και υπηρεσιών τεχνικής, κοινωνικής και διοικητικής υποδομής εθνικού ενδιαφέροντος...». Με βάση αυτή τη διατύπωση και τις άλλες διατάξεις του Νόμου, ο χωροταξικός σχεδιασμός για τις ΑΠΕ μπορεί να γίνει με πυρήνα ένα Ειδικό Πλαίσιο, που η σχέση του με τα άλλα χωροταξικά σχέδια μπορεί να ακολουθήσει οποιαδήποτε από τις παρακάτω εκδοχές (Οικονόμου, 2004):

1. Σχέση του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ με το Γενικό Πλαίσιο

(α) Στην περίπτωση μη έγκρισης του Γενικού Πλαισίου, για αόριστο χρονικό διάστημα, το Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ θα λειτουργεί αυτοτελώς καλύπτοντας μόνο του το γενικό χωροταξικό σχεδιασμό των ΑΠΕ. Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι κάτι τέτοιο θα θεωρηθεί επαρκές από το ΣτΕ.

(β) Στην περίπτωση της έγκρισης του Γενικού Πλαισίου πριν από την έγκριση του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, είτε (β1) η γενικόλογη και συνοπτική αναφορά του Γενικού Πλαισίου στις ΑΠΕ θα μείνει όπως είναι σήμερα στο υπάρχον σχέδιο, με αποτέλεσμα να θεωρείται πρακτικά βέβαιο ότι το Ειδικό Πλαίσιο θα είναι συμβατό με αυτή (εξειδικεύοντας και συμπληρώνοντάς τη), είτε (β2) η αναφορά του Γενικού Πλαισίου στις ΑΠΕ θα τροποποιηθεί. Θεωρητικά θα μπορούσε να υπάρξει τροποποίηση που να μην είναι συμβατή με το (ήδη εγκεκριμένο) Ειδικό Πλαίσιο, οπότε θα απαιτηθεί τροποποίησή του τελευταίου (μάλλον μέσα σε μια πενταετία),

αλλά στην πράξη το ενδεχόμενο αυτό είναι εξαιρετικά απίθανο καθώς το Γενικό Πλαίσιο στην περίπτωση αυτή προϋφίσταται από το Ειδικό Πλαίσιο και οι συντάχτες του τελευταίου είναι λογικό να βασίσουν το Ειδικό Πλαίσιο στις γενικές κατευθυντήριες γραμμές του Γενικού Πλαισίου .

(γ) Τέλος υπάρχει η περίπτωση της έγκρισης του Γενικού Πλαισίου μετά την έγκριση του Ειδικού Πλαισίου. Στην περίπτωση αυτή υπάρχουν δύο εκδοχές (γ1) και (γ2) ουσιαστικά ταυτόσημες, αντίστοιχα, με τις (β1) και (β2) παραπάνω, αν και όσο απομακρυνθεί χρονικά η έγκριση του Γενικού Πλαισίου τόσο αυξάνεται η πιθανότητα (παραμένονσα πάντα περιορισμένη) να χρειαστεί κάποια αναπροσαρμογή του Ειδικού Πλαισίου (περίπτωση γ2) (Οικονόμου Δ., 2004)..

2. Σχέση του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ με τα Περιφερειακά Πλαίσια

α) Όπως προαναφέρθηκε, τα δώδεκα εγκεκριμένα περιφερειακά πλαίσια περιλαμβάνουν καθόλου ή ελάχιστες άμεσες αναφορές στις ΑΠΕ. Δεδομένου ότι ο Ν. 2742/99 προβλέπει ιεραρχική σχέση Ειδικού Πλαισίου και Περιφερειακών Πλαισίων, όπου διαπιστωθούν αντιφάσεις μεταξύ των τελευταίων και του πρώτου θα ισχύσουν άμεσα όσα αναφέρει το Ειδικό Πλαίσιο, αρκεί οι σχετικές διατυπώσεις του να είναι κατάλληλες και σαφείς. Από εκεί και πέρα, μέσα σε κάποιο χρονικό διάστημα θα πρέπει τα Περιφερειακά Πλαίσια να αναθεωρηθούν για να εναρμονισθούν με το Ειδικό πλαίσιο (το αργότερο μέσα σε μια πενταετία από την έγκρισή τους, δηλαδή το 2008, αλλά πιθανώς και νωρίτερα, ανάλογα με την ερμηνεία του εδάφους 5 του άρθρου 8 του Ν. 2742/99). Αντίστοιχες αναθεωρήσεις θα απαιτηθούν, ενδεχομένως, και σε υποκείμενα των χωροταξικών πλαισίων σχέδια (πολεοδομικά, σχεδιασμού υπαίθρου, περιβαλλοντικά) που τυχόν θα έχουν εγκριθεί πριν από την έγκριση του Ειδικού Πλαισίου αλλά μετά την έγκριση των Περιφερειακών Πλαισίων. Αν, πάντως, η έγκριση του Ειδικού Πλαισίου γίνει σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, πχ. μέχρι το μέσον του 2005, η πιθανότητα να προκύψει αυτό το ενδεχόμενο είναι πολύ μικρή.

β) Όσον αφορά την Αττική, το προβλεπόμενο Περιφερειακό Πλαίσιο δεν έχει εγκριθεί (ούτε εκπονηθεί) και είναι πιθανόν ότι και στο μέλλον δεν θα γίνει κάτι τέτοιο, δεδομένου ότι σχεδόν το σύνολο του περιεχομένου ενός Περιφερειακού Πλαισίου καλύπτεται από το ήδη θεσμοθετημένο Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αθήνας (ΡΣΑ). Το ΡΣΑ δεν έχει ενσωματώσει άμεσα ρυθμίσεις για τις ΑΠΕ, αλλά έμμεσα υπάρχουν προβλέψεις που δημιουργούν δυσκολίες για τη χωροθέτηση ΑΠΕ. Με βάση το Ν. 2742/99 (εδάφιο 2 άρθρο 9) θα πρέπει να υπάρξει τροποποίηση ή

αναθεώρηση του ΡΣΑ με τη διαδικασία που ορίζεται στις διατάξεις που το διέπει, για τον εναρμονισμό του τελευταίου με το Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ (προεργασία για την ένταξη ρυθμίσεων για τις ΑΠΕ στο ΡΣΑ έχει ήδη γίνει, και συνεπώς η ολοκλήρωση της διαδικασίας τεχνικά διευκολύνεται). Πρέπει να σημειωθεί ωστόσο ότι δεν υπάρχει σαφής πρόβλεψη, στις διατάξεις που διέπουν το ΡΣΑ, για την αναθεώρησή του (πχ. κάτι ανάλογο με την αναθεώρηση ανά πενταετία των πλαισίων του Ν. 2742/99). Συνεπώς, η ακριβής διαδικασία μέσω της οποίας θα εναρμονισθεί το ΡΣΑ προς το Ειδικό Πλαίσιο απαιτεί ερμηνεία. Το ζήτημα περιπλέκεται, τέλος, επειδή ορισμένες διατάξεις του ΡΣΑ έχουν ερμηνευθεί ως κανονιστικού χαρακτήρα. Αν και η υπερκείμενη ιεραρχική σχέση του Ειδικού Πλαισίου εξακολουθεί να ισχύει, είναι προς διερεύνηση αν οι διατάξεις αυτές μπορούν να αναιρεθούν άμεσα από το Ειδικό Πλαίσιο χωρίς να γίνει και αντίστοιχη τροποποίηση του ΡΣΑ (Οικονόμου, 2004).

6.4.2. Διαδικασία και χρονοδιάγραμμα κατάρτισης και θεσμοθέτησης του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ

Σύμφωνα με το Ν. 2742/99 τα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης καταρτίζονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων σε συνεργασία με τα κατά περίπτωση αρμόδια υπουργεία και λοιπούς αρμόδιους οργανισμούς. Στην πράξη, από τα δύο μέχρι σήμερα εγκριθέντα Ειδικά Πλαίσια, το πρώτο που αφορούσε τα σωφρονιστικά καταστήματα καταρτίστηκε κυρίως με ευθύνη του Υπουργείου Δικαιοσύνης και μικρή παρέμβαση του ΥΠΕΧΩΔΕ, ενώ το δεύτερο που αφορούσε τον παράκτιο χώρο καταρτίστηκε σε αρχική μορφή από ερευνητική ομάδα στην οποία είχε γίνει σχετική ανάθεση έργου από το ΥΠΕΧΩΔΕ, και πήρε την τελική του μορφή (με την οποία εισήχθη προς γνωμοδότηση στο Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης-ΕΘΣΧΣΑΑ) από τις υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ (Διεύθυνση Χωροταξίας). Το Ειδικό Πλαίσιο έχει προφανώς μεγαλύτερη συγγένεια με την πρώτη από τις παραπάνω περιπτώσεις (εξειδικευμένο αντικείμενο που αποτελεί τομεακή αρμοδιότητα άλλου υπουργείου). Συνεπώς, μια πιθανή προσέγγιση του ζητήματος της κατάρτισής του θα ήταν αυτή να γίνει σε πρώτη μορφή με κύρια ευθύνη του ΥΠΙΑΝ ή της ΡΑΕ. Η τελική μορφή με την οποία θα εισαχθεί στο ΕΧΣΑΑ μπορεί να οριστικοποιηθεί από το ΥΠΕΧΩΔΕ, και ειδικότερα είτε από τη Διεύθυνση Χωροταξίας είτε από την Επιστημονική Γραμματεία που προβλέπει το άρθρο 4

(εδάφιο 1) του Ν. 2742/99.

Με βάση την παραπάνω υπόθεση, η διαδικασία κατάρτισης και θεσμοθέτησης του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ προσδιορίζεται ως εξής:

1. Συμφωνία ΥΠΑΝ-ΥΠΕΧΩΔΕ για την ανάγκη κατάρτισης του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ και για τη σχετική διαδικασία (0,5 – 1 μήνα).

2. Κατάρτιση σχεδίου του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ από το ΥΠΑΝ ή τη ΡΑΕ. Υπάρχουν ως προς το ζήτημα αυτό τα εξής βασικά ζητήματα:

α) Η κατάρτιση του σχεδίου του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ μπορεί μεν να γίνει με βασική ευθύνη του ΥΠΕΧΩΔΕ (πιθανώς μέσω της Διεύθυνσης Χωροταξίας ή της Γραμματείας που προβλέπει ο Ν. 2742/99) ή του ΥΠΑΝ ή της ΡΑΕ ή ενός συνδυασμού αυτών των φορέων, αλλά θα απαιτηθούν συστηματικές επαφές και συνεργασίες με άλλους φορείς που έχουν σχετικές αρμοδιότητες. Σε ένα πρώτο επίπεδο, στους φορείς αυτούς συμπεριλαμβάνονται και οι υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ που είναι αρμόδιες για τον περιβαλλοντικό και τον πολεοδομικό σχεδιασμό, δεδομένου ότι μέσω των τελευταίων προσδιορίζονται οι χρήσεις γης, ζήτημα κρίσιμο για τη χωροθέτηση των ΑΠΕ και για το οποίο θα πρέπει να υπάρξουν κατευθύνσεις από το Ειδικό Πλαίσιο. Σε δεύτερο επίπεδο, άλλοι φορείς που εμπλέκονται στη διαδικασία χωροθέτησης και αδειοδότησης των ΑΠΕ είναι, ιδιαίτερα, το Υπουργείο Γεωργίας, δεδομένου ότι οι κατάλληλες περιοχές για τη χωροθέτηση ΑΠΕ είναι συχνά δασικές και σχεδόν πάντα αγροτικές, και το Υπουργείο Πολιτισμού (αρχαιολογικές ζώνες). Οι προβλέψεις του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ θα πρέπει να συζητηθούν με τους φορείς αυτούς (και ενδεχομένως και με άλλους) ούτως ώστε να επιτευχθεί επαρκής συναίνεση για το περιεχόμενό του. Σε αντίθετη περίπτωση, είναι δυνατόν να υπάρξει εμπλοκή είτε στην έγκριση του (δεδομένου ότι οι αντίστοιχοι Υπουργοί συμμετέχουν στην Επιτροπή Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον τομέα του Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕπΣΧΣΑΑ), είτε στην εφαρμογή του λόγω διαφορετικών ερμηνειών σχετικά με υφιστάμενη νομοθεσία (πχ. για τις περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές, τις δασικές περιοχές ή τους αρχαιολογικούς χώρους) που δεν μπορεί να αναιρεθεί από ένα Ειδικό Πλαίσιο.

β) Η κατάρτιση του σχεδίου του Ειδικού Πλαισίου πρέπει κατά τεκμήριο να γίνει από μια εξειδικευμένη επιστημονική ομάδα, και για λόγους ουσίας και για λόγους νομιμοποίησης. Μια τέτοια ομάδα πρέπει να περιλαμβάνει χωροτάκτες, νομικούς, περιβαλλοντολόγους, οικονομολόγους και, φυσικά, επιστήμονες ειδικευμένους στις

τεχνικές πλευρές των ΑΠΕ (πχ. μηχανολόγους, χημικούς, πολιτικούς μηχανικούς, αρχιτέκτονες, φυσικούς κ.α.). Ο χρόνος κατάρτισης μιας τέτοιας ομάδας δεν συμπεριλαμβάνεται στους 3-4 μήνες που εκτιμώνται ως αναγκαίοι για την εκπόνηση του σχεδίου του Ειδικού Πλαισίου.

3. Τελική επεξεργασία του σχεδίου του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ από τη Γραμματεία του Εθνικού Συμβουλίου (1 μήνας).

4. Συζήτηση του σχεδίου του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ στο Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΘΣΧΣΑΑ) και γνωμοδότηση (1 μήνας).

5. Ενσωμάτωση στο σχέδιο του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ των τυχόν παρατηρήσεων του ΕΘΣΧΣΑΑ από τη Γραμματεία σε συνεργασία με την ομάδα μελέτης (0,5 μήνα).

6. Έγκριση από την Επιτροπή Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον τομέα του Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Αειφόρου Ανάπτυξης (1 – 1,5 μήνα) (Οικονόμου Δ., 2004).

Συνολικά, η παραπάνω διαδικασία θα απαιτήσει 7-9 μήνες. Θεωρούμε ότι η τήρηση ενός τέτοιου χρονοδιαγράμματος είναι εφικτή, από καθαρά τεχνική και διαδικαστική (δηλ. όσον αφορά θεσμοθετημένες προθεσμίες) άποψη. Υπάρχουν ωστόσο δύο προϋποθέσεις για να ολοκληρωθεί η όλη διαδικασία μέσα στο παραπάνω χρονικό διάστημα. Η πρώτη είναι η εξαιρετικά αποτελεσματική και «σφικτή» διαχείριση του οργανωτικού σκέλους της διαδικασίας όσον αφορά, πχ., τις αναγκαίες σε διάφορα σημεία πολιτικές και διοικητικές αποφάσεις. Η δεύτερη είναι η ύπαρξη μιας ευρύτερης πολιτικής βούλησης για την προώθηση του Ειδικού Πλαισίου, ως αναγκαίου θεσμικού εργαλείου για την επιτάχυνση της ανάπτυξης των ΑΠΕ στην Ελλάδα, που θα περιλαμβάνει όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και ιδίως τα Υπουργεία (Οικονόμου Δ., 2004).

6.5. Χαρακτήρας και περιεχόμενο του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ΑΠΕ.

6.5.1. Χωρική εμβέλεια.

Όπως είναι γνωστό, υπάρχει αναφορά στην ανάγκη ενός Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ στο Ν.2941/01, που θα καλύπτει την Αττική στο σύνολό της και τις περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές εκτός Αττικής. Σύμφωνα με το Ν.

2742/99 τα Ειδικά Πλαίσια αφορούν την ανάπτυξη και οργάνωση του εθνικού χώρου συνολικά. Με βάση την τελευταία πρόβλεψη, αλλά και λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων αναγκών που καλείται να καλύψει το Ειδικό πλαίσιο για τις ΑΠΕ οι οποίες δεν περιορίζονται στις περιπτώσεις που αναφέρει ο Ν. 2941/01 αλλά συμπεριλαμβάνουν την απλούστευση και επιτάχυνση συνολικά της αδειοδοτικής διαδικασίας των ΑΠΕ, θεωρούμε ως δεδομένο ότι κατ' αρχήν χωρική αφετηρία για την κατάρτιση του Ειδικού Πλαισίου θα είναι το σύνολο της επικράτειας. Βέβαια, το είδος των ρυθμίσεων ανά επιμέρους περιοχή ή κατηγορία χώρου θα διαφοροποιείται, ανάλογα με τα ειδικότερα χαρακτηριστικά του, αλλά αυτό θα προσδιοριστεί κατά την ίδια την κατάρτιση και όχι εκ των προτέρων.

Μια σημαντική κατηγορία χώρου όπου θα πρέπει να υπάρχει ιδιαίτερη αντιμετώπιση όσον αφορά την χωροθέτηση ΑΠΕ στο εσωτερικό της είναι οι περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές. Γι' αυτήν την κατηγορία χώρου λοιπόν είναι αναγκαίο να υπάρξουν ειδικά κριτήρια και κατευθύνσεις χωροθέτησης ΑΠΕ.

Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει σαφές ότι τα Ειδικά Πλαίσια (και γενικότερα τα χωροταξικά πλαίσια) δεν είναι σχέδια κανονιστικού χαρακτήρα. Δεν έχουν δηλαδή άμεσα εφαρμόσιμες επιπτώσεις όσον αφορά, ιδίως, τις κατασκευές (πχ. καθορισμός όρων δόμησης), τη χρήση του εδάφους, την οριοθέτηση ζωνών πολιτικής, και τη χωροθέτηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και μονάδων. Κατά κανόνα, ένα Ειδικό Πλαίσιο περιλαμβάνει κατευθύνσεις για μια σειρά από ζητήματα συνδεδεμένα με το αντικείμενό του. Οι κατευθύνσεις αυτές υλοποιούνται συνήθως με δύο τρόπους. Είτε μέσω δημοσίων έργων ή θεσμικών ρυθμίσεων που θα προωθηθούν, σε επόμενο στάδιο, από τους αρμόδιους δημόσιους φορείς, είτε μέσω κανονιστικών σχεδίων υποκείμενου χαρακτήρα που επίσης αποτελούν γενικά αρμοδιότητα κάποιων δημόσιων φορέων (πολεοδομικών κά.) (Οικονόμου, 2004).

Σύμφωνα με τον Ν. 2742/99 Τα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης αποτελούν σύνολα κειμένων ή και διαγραμμάτων που σημαίνει ότι η απαιτούμενη χαρτογραφική ακρίβειά τους είναι κατά κανόνα είναι τοπολογική (Ενδειξη χωρικών σχέσεων του είδους «δεξιά ή αριστερά από κάτι άλλο», «μέσα ή έξω από κάποιο υφιστάμενο από άλλο σχεδιασμό, εκτός του Ειδικού Πλαισίου, όριο) και όχι τοπογραφική (γεωγραφικές συντεταγμένες, κλίμακα) (Οικονόμου, 2004). Στον ίδιο το Ν. 2742/99 ο χαρακτήρας αυτός υπογραμμίζεται με τη χρήση του όρου «διαγράμματα» και όχι «χάρτες». Τα παραπάνω δεν αποκλείουν εξ ορισμού την

ύπαρξη σαφέστερων χωρικών αναφορών, αλλά μόνο όταν αυτή απορρέει από συγκεκριμένες (μη κανονιστικές) διατάξεις του Ειδικού Πλαισίου.

Ορισμένα όρια είναι αριθμητικά ή θεσμικά προσδιορισμένα, χωρίς αυτό να τα καθιστά κανονιστικά, ενώ άλλα είναι ενδεικτικά. Τα πιθανά σχεδιαγράμματα είναι διαγραμματικά, και δεν βασίζονται σε κάποιο χαρτογραφικό υπόβαθρο. Σε άλλες περιπτώσεις χρησιμοποιούνται χαρτογραφικά υπόβαθρα (πχ. τα υπόβαθρα σε κλίμακα 1:50.000 της ΓΥΣ από τα Περιφερειακά Πλαίσια), αλλά και πάλι χωρίς αυτό να προσδίδει κανονιστικό χαρακτήρα και χωρίς κατά κανόνα οι κατευθύνσεις καθεαυτές των πλαισίων να νοούνται ως προσδιορισμένες με γεωγραφικές συντεταγμένες. Έστω και αν άλλα στοιχεία του υποβάθρου (πχ. υπάρχοντες δρόμοι, θεσμοθετημένα όρια οικισμών) διαθέτουν τέτοια ακρίβεια, σε σχέση με τις ρυθμίσεις του ίδιου του Περιφερειακού Πλαισίου τα στοιχεία αυτά χρησιμοποιούνται κυρίως ως σημεία αναφοράς για τοπολογικές σχέσεις (Οικονόμου, 2004)..

Με βάση τα παραπάνω, το Ειδικό πλαίσιο εκτιμάται ότι θα περιλάβει από 1-4 διαγραμματικές απεικονίσεις, χωρίς να αποκλείεται και η χρήση χαρτογραφικών υποβάθρων με την παραπάνω έννοια. Μια τέτοια διαγραμματική απεικόνιση είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί για την κατηγορία χώρου των περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών.

6.5.2. Περιεχόμενο-κεφάλαια

Ένας ενδεικτικός κατάλογος περιεχομένων του ΕΠ-ΑΠΕ θα ήταν ο εξής:

1. Εισαγωγή
 - 1.1. Σημασία των ΑΠΕ και σχετικές δεσμεύσεις
 - 1.2. Κατηγορίες ΑΠΕ και χωρικά χαρακτηριστικά τους (απαιτήσεις και επιπτώσεις)
 - 1.3. Σκοπός του ΕΠ-ΑΠΕ
 - 1.4. Ορισμοί
2. Κατευθύνσεις χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ
 - 2.1. Κατηγοριοποίηση του χώρου
 - 2.2. Κατευθύνσεις και κριτήρια χωροθέτησης ανά κατηγορία χώρου
 - 2.3. Κατευθύνσεις για τον υποκείμενο χωρικό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό
 - 2.4. Κατευθύνσεις διαχείρισης του χώρου
3. Πρόγραμμα δράσης

Με δεδομένο ότι υπάρχουν διάφορα είδη ΑΠΕ, οι παραπάνω κατευθύνσεις θα πρέπει να διαφοροποιούνται ανά είδος ΑΠΕ όπου φυσικά απαιτείται (Οικονόμου, 2004).

6.6. Γενικές κατευθύνσεις και κριτήρια που θα μπορούσε να διαθέτει το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ΑΠΕ όσον αφορά τις περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές.

Στο υποκεφάλαιο αυτό επιχειρείται μια προσπάθεια να εντοπιστεί σε ποιο ακριβώς σημείο του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ είναι δυνατόν να γίνει αναφορά και να επισημανθεί ο χαρακτήρας των περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών. Παράλληλα πραγματοποιείται μια προσπάθεια πρότασης που θα τονίζει σε γενικές γραμμές κάποιες κατευθύνσεις οι οποίες θα περιλαμβάνουν ορισμένα κριτήρια χωροθέτησης ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές.

Έτσι λοιπόν αναφορά στις περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές θα μπορούσε να γίνει στο κεφάλαιο 2.1. του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, που περιγράφει την κατηγοριοποίηση του χώρου. Σ' αυτό το κεφάλαιο θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί περιγραφή αυτών των περιοχών αναπτύσσοντας τους ορισμούς των περιοχών αυτών, τον αριθμό των περιοχών αυτών ανά γεωγραφικό τμήμα και τα ιδιαίτερα εκείνα γεωμορφολογικά και βιολογικά χαρακτηριστικά τους.

Στο επόμενο κεφάλαιο (2.2.) του Ειδικού πλαισίου θα μπορούσαν να περιγραφούν κατευθύνσεις και κριτήρια για την χωροθέτηση ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές. Αυτές οι κατευθύνσεις λόγω του μη κανονιστικού χαρακτήρα του Ειδικού Πλαισίου θα μπορούσαν να εφαρμοστούν κανονιστικά μέσω σχεδίων μικρότερης χωροταξικής κλίμακας όπως τα Γενικά Πολεοδομικά Πλαίσια, τα Σχέδια Χωρικής Οικιστικής Οργάνωσης Ανοιχτών Πόλεων (ΣΧΟΟΑΠ), τα ρυθμιστικά αλλά και τα περιφερειακά πλαίσια που μπορούν να οριοθετήσουν περιοχές περιβαλλοντικά προστατευόμενες για χρήση ΑΠΕ κυρίως μέσω των Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΠΟΑΠΔ) αφού πρώτα εξεταστεί πιθανή σύγκρουση χρήσεων γης με άλλες ζώνες και δραστηριότητες (π.χ. σύγκρουση των ζωνών ΠΟΑΠΔ και των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης ΕΖΔ). Οι ζώνες ΠΟΑΠΔ για ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές μπορούν να καθορίζουν τις κατηγορίες ΑΠΕ που επιτρέπεται να εγκατασταθούν σ' αυτές καθώς και τους ειδικότερους όρους και τα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος από την ίδρυση και τη λειτουργία τους. Το να επιχειρηθεί από αυτήν εδώ την εργασία να γίνει λίστα κατηγοριοποίησης ΑΠΕ ανάλογα με την ισχύ τους που να μπορούν να

χωροθετηθούν στις ζώνες ΠΟΑΠΔ είναι γεγονός εξαιρετικά επικίνδυνο καθώς για να πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο χρειάζεται ομάδα επιστημόνων πολλών ειδικοτήτων αλλά και γιατί η φυσιογνωμία κάθε περιοχής είναι διαφορετική και η ανάπτυξη της τεχνολογίας καθημερινώς βοηθά στον περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από μονάδες ΑΠΕ μεγάλης ισχύος. Ενδεικτικά θα μπορούσαν να χωροθετηθούν μονάδες ΑΠΕ χαμηλής οχλήσεως σύμφωνα με την ΚΥΑ 13727/724 /ΦΕΚ 1087Β/5-8-2003 (Πίνακας 2) χωρίς όμως να αποτελεί γεγονός δεσμευτικό.

Το Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ όσον αφορά τις περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές θα μπορούσε ενδεικτικά να διατυπώσει τις παρακάτω κατευθύνσεις και κριτήρια:

- ✓ Αποδοχή του έργου ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενη περιοχή όταν είναι ιδιαίτερης τοπικής ή και εθνικής σημασίας και η περιοχή πληρεί όλες εκείνες τις προϋποθέσεις για την χωροθέτησή του σ' αυτήν. Κριτήριο της συγκεκριμένης κατεύθυνσης είναι τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη του έργου στην περιοχή.
- ✓ Αποδοχή του έργου ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενη περιοχή όταν δεν υπάρχουν άλλες εναλλακτικές αποδοτικές λύσεις πέρα από την περιβαλλοντικά προστατευόμενη περιοχή. (Τέτοιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι εύκολο να διαπιστωθεί στις νησιωτικές περιοχές. Τα νησιωτικά συστήματα συμπεριφέρονται πολλές φορές ως αυτόνομες ενότητες στον ενεργειακό τομέα. Έτσι λόγω του περιορισμένου διαθέσιμου χώρου που διαθέτουν αλλά και των πολλών περιοχών που εντάσσονται στις οικολογικά προστατευόμενες περιοχές είναι συχνό το φαινόμενο να επιλέγονται αυτές οι περιοχές για την χωροθέτηση των ΑΠΕ). Κριτήριο αυτής της κατεύθυνσης μπορεί να αποτελέσει το δυναμικό (αιολικό, ηλιακό, υδρολογικό κ.λ.π.) των πιθανών περιοχών χωροθέτησης.
- ✓ Και τέλος αποδοχή του έργου ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενη περιοχή όταν αποδεικνύεται από περιβαλλοντικές μελέτες ότι το έργο ΑΠΕ έχει περιορισμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην περιοχή. Κριτήριο αυτής της κατεύθυνσης αποτελεί η ΕΠΟ και ΜΠΕ του έργου.

7. Συμπεράσματα

Από την συνολική έρευνα που πραγματοποιήθηκε σ' αυτήν εδώ την εργασία και αφορούσε την αδειοδοτική διαδικασία και την διαδικασία χωροθέτησης ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές αλλά και την νομολογία περιπτώσεων ΑΠΕ σ' αυτές τις περιοχές, προκύπτει το συμπέρασμα ότι υπάρχουν συγκεκριμένα προβλήματα που εμποδίζουν την ολοκληρωμένη και ουσιαστική χωροθέτηση.

Από τα βασικότερα προβλήματα είναι η πολυδιάσπαση και πολυπλοκότητα της αδειοδοτικής διαδικασίας των έργων ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές αφ' ενός και αφ' ετέρου ο έντονα υποκειμενικός χαρακτήρας αξιολόγησης των σχετικών αιτήσεων αδειοδότησης.

Για την έκδοση της άδειας εγκατάστασης σταθμού ΑΠΕ σε οικολογικά ή μη προστατευόμενες περιοχές, απαιτείται σήμερα η συναίνεση πληθώρας φορέων (πριν από την έκδοση της ΚΥΑ 1726/03, ο αριθμός αυτός ήταν 41 φορείς). Η πολυπλοκότητα και πολυδιάσπαση της αδειοδοτικής διαδικασίας των έργων ΑΠΕ είναι ιδιαίτερα έντονη στο πρώτο στάδιο της περιβαλλοντικής τους αδειοδότησης, δηλ. σε αυτό της Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (ΠΠΕΑ). Η ΚΥΑ 104247/2006 μείωσε σημαντικά τον αριθμό των γνωμοδοτούντων στο στάδιο της ΠΠΕΑ φορέων, όμως και οι φορείς που απέμειναν δεν ακολουθούν, σε μεγάλο βαθμό, το πνεύμα και το γράμμα των ρυθμίσεων της ΚΥΑ αυτής (χρονικές προθεσμίες, επακριβές περιεχόμενο γνωμοδότησης, κ.α.). Το αποτέλεσμα είναι, τελικά, να παραμένει η ΠΠΕΑ μία ιδιαίτερα χρονοβόρα διαδικασία, διάρκειας 1 έτους και πλέον, τις περισσότερες φορές, αντί των 55 εργάσιμων ημερών που προβλέπει η νέα ΚΥΑ 104247/2006. Στο σημείο αυτό αξίζει να τονιστεί ότι η καθυστέρηση αυτή δεν θα προέκυπτε αν υπήρχε ένας ολοκληρωμένος χωροταξικός σχεδιασμός για τις ΑΠΕ στην Ελλάδα καθώς σ' αυτήν την περίπτωση δε θα υπήρχε λόγος εκπόνησης ΠΠΕΑ και η περιβαλλοντική αδειοδοτική διαδικασία θα περιοριζόταν μόνο στην ΕΠΟ και φυσικά στην ΜΠΕ.

Παράλληλα η διαχείριση των αρμοδιοτήτων για τα έργα ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές που ακολουθούν την διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης της Β Κατηγορίας και 2^{ης} υποκατηγορίας από τις Περιφέρειες και όχι από την Κεντρική Διοίκηση, είναι πλέον σαφές ότι δημιούργησε περισσότερα προβλήματα από όσα θέλησε να επιλύσει, τουλάχιστον στον τομέα των έργων ΑΠΕ.

Το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη ενημέρωσης και τεχνογνωσίας των (ανεπαρκώς στελεχωμένων) υπηρεσιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τις τεχνολογίες ΑΠΕ. Χρονοβόρα είναι επίσης τα στάδια της Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ) και της Έγκρισης Επέμβασης (ΕΕ) ενός έργου ΑΠΕ, όχι τόσο λόγω της πληθώρας των γνωμοδοτούντων φορέων, όσο της γενικά επιφυλακτικής στάσης που τηρούν έναντι των ΑΠΕ οι γνωμοδοτούντες στα στάδια αυτά φορείς (Περιφέρεια, Δασικές Υπηρεσίες, κ.α.). Συναφές με αυτό πρόβλημα είναι και ο έντονα υποκειμενικός χαρακτήρας αξιολόγησης των αιτήσεων αδειοδότησης έργων ΑΠΕ (εξέταση κατά περίπτωση). Ενώ αν υπήρχε ολοκληρωμένος χωροταξικός σχεδιασμός που να προέβλεπε ορθολογικά την χωροθέτηση των ΑΠΕ σ' αυτές τις περιοχές και ενδιαρμοί δεν θα υπήρχαν αλλά και ο υποκειμενικός χαρακτήρας αξιολόγησης θα περιοριζόταν.

Ο μεγάλος αριθμός λοιπόν εμπλεκόμενων φορέων και οι παρατηρούμενες χρονικές καθυστερήσεις οφείλονται εν πολλοίς στο γεγονός της διασποράς των χρήσεων γης και της έλλειψης κριτηρίων χωροθέτησης, δηλαδή στην απουσία, μέχρι σήμερα, ολοκληρωμένου εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ.

Την έλλειψη ολοκληρωμένου εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ επισημαίνει και το ΣτΕ το οποίο σε πολλές περιπτώσεις ακύρωσε την άδεια ΠΠΕΑ ή Προέγκρισης Χωροθέτησης ή την άδεια ΕΠΟ που αφορούσαν ΑΠΕ σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές για τους εξής τρεις λόγους:

- ✓ Είτε γιατί δεν υπήρξε από την ΠΠΕΑ του έργου ΑΠΕ συνεκτίμηση διαθέσιμων στοιχείων ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού της περιοχής.
- ✓ Είτε γιατί θεωρήθηκαν ότι παρουσιάζουν δυσάρεστες περιβαλλοντικές επιπτώσεις στις εκάστοτε περιοχές από τα συγκεκριμένα έργα ΑΠΕ.
- ✓ Είτε γιατί χρειαζόταν υπογραφή της ΕΠΟ από διοικητική αρχή ανώτερη από αυτή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας (Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ) λόγω της σημασίας των περιοχών αυτών.

Και οι τρεις αυτές περιπτώσεις βρίσκουν επίλυση στην ύπαρξη ολοκληρωμένου εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ. Το ΥΠΕΧΩΔΕ αντιλήφθηκε όλα αυτά τα προβλήματα που προκύπτουν και ήδη άρχισε να εκπονεί Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ΑΠΕ.

Σ' αυτήν εδώ την εργασία αναπτύσσεται ο χαρακτήρας του Ειδικού Πλαισίου και οι σχέσεις του με τα άλλα χωροταξικά σχέδια. Εξετάστηκαν εναλλακτικά σενάρια χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ σε περιβαλλοντικά προστατευόμενες περιοχές

και όχι μόνο, και μετά από την δημιουργία ενός ισοζυγίου πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων προκρίθηκε το σενάριο του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, αλληλοεξαρτώμενο φυσικά και από τα άλλα πλαίσια.

Άλλωστε σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 2941/01, η χωροθέτηση εγκαταστάσεων ΑΠΕ μέσα σε προστατευόμενες περιοχές, εθνικούς δρυμούς, αισθητικά δάση και διατηρητέα μνημεία της φύσης, σε περιοχές που έχουν ενταχθεί στον εθνικό κατάλογο του Δικτύου Natura 2000, σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και της ΚΥΑ 33318/3028/28.12.1998, καθώς και σε τοπία με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, γίνεται με βάση τα προβλεπόμενα στα νομικά κείμενα κήρυξης των άνω περιοχών, ή σύμφωνα με τα όσα θα προβλέψει το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ, κατά την έννοια του άρθρου 7 του Ν. 2742/99. Είναι γεγονός όμως ότι η κατάρτιση ενός Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ μόνο γι' αυτές τις περιοχές θα δημιουργούσε σχεδιαστικό κενό, και θα οδηγούσε σε αναπαραγωγή των σημερινών προβλημάτων που συνδέονται με την απουσία χωροταξικού σχεδιασμού. Γι' αυτόν τον λόγο λοιπόν πρόταση αυτής εδώ της εργασίας είναι η εκπόνηση ενός Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού που θα περιλαμβάνει κατευθύνσεις και κριτήρια για την χωροθέτηση ΑΠΕ για όλες εκείνες τις περιοχές που χρήζουν προσοχής. Αυτές οι κατευθύνσεις λόγω του μη κανονιστικού χαρακτήρα του Ειδικού Πλαισίου θα μπορούσαν να εφαρμοστούν κανονιστικά μέσω σχεδίων μικρότερης χωροταξικής κλίμακας όπως τα Γενικά Πολεοδομικά Πλαίσια, τα Σχέδια Χωρικής Οικιστικής Οργάνωσης Ανοιχτών Πόλεων (ΣΧΟΟΑΠ), τα ρυθμιστικά αλλά και τα περιφερειακά πλαίσια που μπορούν να οριοθετήσουν περιοχές περιβαλλοντικά προστατευόμενες για χρήση ΑΠΕ κυρίως μέσω των Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΠΟΑΠΔ) αφού πρώτα εξεταστεί πιθανή σύγκρουση χρήσεων γης με άλλες ζώνες και δραστηριότητες (π.χ. σύγκρουση των ζωνών ΠΟΑΠΔ και των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης). Όλη αυτή εδώ βέβαια η διαδικασία είναι εξαιρετικά χρονοβόρα καθώς θα πρέπει να αναθεωρηθούν όλα τα εργαλεία χωροταξικού σχεδιασμού μικρής κλίμακας και να ενσωματώσουν στο εσωτερικό τους τις γενικές κατευθύνσεις του Γενικού πλαισίου.

8. Βιβλιογραφία

Νομοθεσία

- **KYA 15393/2332/2002.** «Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 1650/1986 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 3010/2002 «Εναρμόνιση του νόμου 1650/1986 με τις οδηγίες 97/11/Ε.Ε. και 96/61/Ε.Ε. κ.α. (Α'91)»
- **KYA 11014/703/2003.** «Διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (ΠΠΕΑ) και Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ) σύμφωνα με το άρθρο 4 του 1650/1986 (Α'160) όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 3010/2002 «Εναρμόνιση του νόμου 1650/1986 με τις οδηγίες 97/11/Ε.Ε. και 96/61/Ε.Ε. κ.α. (Α'91)»
- **KYA 13727/724/2003.** «Αντιστοίχιση των κατηγοριών των βιομηχανικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων με τους βαθμούς όχλησης που αναφέρονται στα πολεοδομικά διατάγματα»
- **KYA 1726/552/2003** «Διαδικασία προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης, έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, καθώς και έγκρισης επέμβασης ή παραχώρησης δάσους ή δασικής έκτασης στα πλαίσια της άδειας εγκατάστασης σταθμών ηλεκτροπαραγωγής, από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας»
- **KYA 145799/2005** «Συμπλήρωση της υπαρίθμ. KYA 15393/2332/2002 (ΦΕΚ Β' 1022/5-8-2002) κοινής υπουργικής απόφασης, Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 1650/1986 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 3010/2002 «Εναρμόνιση του νόμου 1650/1986 με τις οδηγίες 97/11/Ε.Ε. και 96/61/Ε.Ε. κ.α. (Α'91)»
- **KYA 104247-8/2006** «Διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (Π.Π.Ε.Α.) και Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Ε.Π.Ο.) έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.), σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2002»
- **Ν. 1650/1986.** «Για την προστασία του περιβάλλοντος»
- **Ν. 2244/1994.** «Ρύθμιση θεμάτων ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και από συμβατικά καύσιμα και άλλες διατάξεις»
- **Ν. 2742/1999.** «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη & άλλες διατάξεις»

- **N. 2773/1999.** «Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, Ρύθμιση θεμάτων ενεργειακής πολιτικής και λοιπές διατάξεις»
- **N. 2941/2001.** «Απλοποίηση αδειοδότησης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και άλλες διατάξεις»
- **N.3010/02.** «Εναρμόνιση του νόμου 1650/1986 με τις οδηγίες 97/11/E.E. και 96/61/E.E., διαδικασία οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα και άλλες διατάξεις»
- **N.3028/02.** «Περί Προστασίας Αρχαίων Μνημείων»
- **N. 3175/2003.** «Αξιοποίηση του γεωθερμικού δυναμικού, τηλεθέρμανση και άλλες διατάξεις»
- **N. 3468/2006.** «Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και Συμπαγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης και λοιπές διατάξεις»
- **ΥΑ 2000/2002 Αριθ. πρωτ. Δ6/Φ1/2000** «Διαδικασία έκδοσης αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και μμεγάλων υδροηλεκτρικών σταθμών και τύποι συμβάσεων αγοραπωλησίας ηλεκτρικής ενέργειας»
- **Directive 2001/77/EC** «*of the European Parliament and the Council of 27 September 2001 on the promotion of electricity from renewable energy sources in the internal electricity market, Official Journal of the European Communities, 27 October 2001*»

Νομολογία

- **ΣτΕ 225/2000, Επιτροπή Αναστολών**
- **ΣτΕ 307/2001, Επιτροπή Αναστολών**
- **ΣτΕ 2569/2004, Τμ.5**
- **ΣτΕ 1657/2005, Τμ.5**
- **ΣτΕ 1805/2005, Τμ.5**

Βιβλιογραφία

- **Βασιλάκος Ν. (2003):** *Η Πορεία Των Έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) Στην Ελλάδα : Βασικά Ποσοτικά Δεδομένα Και Προβλήματα.* Άρθρο στο www.eletaen.gr

- **Βασιλάκος Ν. (2005):** *Το Θεσμικό Αδειοδοτικό Πλαίσιο και Χρηματοοικονομικό Πλαίσιο Υλοποίησης έργων ΑΠΕ στην Ελλάδα.* Άρθρο στο www.cres.gr
- **Ελληνικός Σύνδεσμος Ηλεκτροπαραγωγών από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (2006):** «Πλεονεκτήματα ΑΠΕ» Κείμενο στο <http://www.hellasres.gr> (25/11/2006)
- **Εργαστήριο Ανανεώσιμων Ενεργειακών Τεχνολογιών, ΤΕΙ Κρήτης (2006):** «Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, Μορφές – Πλεονεκτήματα. Κείμενο στο [ape.chania.teicrete.gr/gr/\(25/11/2006\)](http://ape.chania.teicrete.gr/gr/(25/11/2006))
- **ΚΑΠΕ (2006):** «Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας». Κείμενο στο www.cres.gr (25/11/2006)
- **Λιπυρίδης Γ. (2004):** *Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Η Εναλλακτική Τεχνολογία Για Ένα Αειφόρο Μέλλον.* Άρθρο στο www.nomosphysis.org.gr
- **Μαθιουδάκης Β. (2005):** *Χωροθέτηση και διαχείριση υδατικών ενεργειακών πόρων. Η περίπτωση των μικρών υδροηλεκτρικών έργων.* Διπλωματική εργασία, Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος
- **Μαναριώτης Ι. (2004):** *Συνοπτική Παρουσίαση του Θεσμού της Εκτίμησης των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Έργων και Δραστηριοτήτων κατόπιν της Εναρμόνισης του Ν.1650/86 με τις Οδηγίες 97/11 Ε.Ε. και 96/61 Ε.Ε.* Άρθρο στο www.google.gr
- **Μέλισσας Δ. (2004):** *Νομολογιακές και Νομοθετικές Εξελίξεις στο Δίκαιο Περιβάλλοντος Συμβολή στην Ερμηνεία του Άρθρου 2 του Ν. 3010/2002.* Στο: Μηνιαία Νομική Επιθεώρηση «Αρμενόπουλος». Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης. Τεύχος 12, σελ. 1653 – 1660. Δεκέμβριος.
- **Οικονόμου Δ. (2004):** *Εναλλακτικές Προσεγγίσεις Του Ζητήματος Του Χωροταξικού Σχεδιασμού Των ΑΠΕ.* Άρθρο στο www.google.gr
- **Παπαδημητρίου Γ. και Παπακωνσταντίνου Α. (2004):** *Αναμόρφωση του Νομοθετικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ και Διαμόρφωση Βέλτιστων Πρακτικών ιδίως για τα Αιολικά Πάρκα.* Άρθρο στο www.nomosphysis.org.gr
- **Παπαπετρόπουλος Α. (2004):** «Διεθνείς Και Κοινοτικές Δεσμεύσεις Της Ελλάδας Για Την Προώθηση Των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας». Άρθρο στο www.google.gr
- **Παπαπετρόπουλος Α. (2004):** *Εισαγωγικές παρατηρήσεις στο θεσμικό πλαίσιο και στη νομολογία για τη βιώσιμη χωρική ανάπτυξη.* Άρθρο στο www.nomosphysis.org.gr

- **Παπαπετρόπουλος Α. (2005):** *Η Νομολογιακή Διαμόρφωση του Ευρύτερου Χωροταξικού Σχεδιασμού*. Άρθρο στο www.nomosphysis.org.gr
- **Ρόζος Ν. (1994):** *Η νομική προβληματική του χωροταξικού σχεδιασμού*. Εκδόσεις Σάκκουλα
- **Σκάγιαννης Π. (1994):** *Πολιτική Προγραμματισμού των Υποδομών*. Εκδόσεις Σταμούλη. Αθήνα – Πειραιάς.
- **Τσούτσος Θ. (2006):** *Ανανεώσιμες Πηγές ενέργειας*. Σημειώσεις μαθήματος, Πολυτεχνείο Κρήτης
- **Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε – Διεύθυνση Χωροταξίας (2002):** *Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης*. Κείμενο στο www.minenv.gr
- **Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε – Διεύθυνση Χωροταξίας (2006):** *Natura 2000 – Βιότοποι της Ελλάδας*. Κείμενο στο www.minenv.gr
- **Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε – Διεύθυνση Χωροταξίας (2006):** *Σύμβαση Ramsar*. Κείμενο στο www.minenv.gr
- **Χατζηγεωργίου Ε. (2005):** *Διοικητική Πρακτική και Νομοθετικά Εμπόδια στην Ανάπτυξη των ΑΠΕ, Νομολογιακά Παραδείγματα – Προτάσεις*. Στο: Περιοδικό «Ενέργεια και Δίκαιο». Τεύχος ΙΙΙ, σελ. 55 - 64. Απρίλιος.
- **Χατζοπούλου Ι. (2005):** *Εγκατάσταση και Λειτουργία Μικρών Υδροηλεκτρικών Σταθμών σε Δάση ή Δασικές Εκτάσεις*. Στο: Περιοδικό «Ενέργεια και Δίκαιο». Τεύχος ΙΙΙ, σελ. 32 - 43. Απρίλιος.

9. Συντομογραφίες

- **ΑΠΕ:** Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
- **ΓΠΣ:** Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
- **ΔΕΣΜΗΕ:** Διαχειριστική Επιτροπή Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας
- **ΔΗΠΕΧΩ:** Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας
- **ΔΙΣΑ:** Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης
- **ΕΕ:** Ευρωπαϊκή Ένωση
- **ΕΖΔ:** Ειδικές Ζώνες Διατήρησης
- **ΕΥΠΕ:** Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος
- **ΕΘΣΧΣΑΑ:** Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
- **ΕπΣΧΣΑΑ:** Επιτροπή Συντονισμού του Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Αειφόρου Ανάπτυξης
- **ΚΑΠΕ:** Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
- **ΚΥΑ:** Κοινή Υπουργική Απόφαση
- **ΜΠΕ:** Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
- **ΠΔΕ:** Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
- **ΠΟΑΠΔ:** Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων
- **ΠΠΕ:** Προμελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
- **ΡΑΕ:** Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας
- **ΡΣΑ:** Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας
- **ΣΗΘΥΑ:** Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης
- **ΣτΕ:** Συμβούλιο Επικρατείας
- **ΣΧΟΟΑΠ:** Σχέδια Χωρικής Οικιστικής Οργάνωσης Ανοιχτών Πόλεων
- **ΥΠΑΝ:** Υπουργείο Ανάπτυξης
- **ΥΑ:** Υπουργική Απόφαση
- **ΥΠΕΧΩΔΕ:** Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
- **ΥΠΠΟ:** Υπουργείο Πολιτισμού

10. Παράρτημα – Βασική Νομοθεσία